

JANA BENOVA

Kafe Hiena

Manifesti i Katërshes

Përktheu Xhemile Zykaj

SHTËPIA BOTUESE “FAN NOLI”
TIRANË, 2018

Plán odprevádzania (Café Hyena) - Jana Beňová

Copyright © 2017, Jana Beňová

© i botimit shqip “Fan Noli”

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

**“This project has been funded with support from the European
Commission.**

**This publication reflects the views only of the author, and the
Commission
cannot be held responsible for any use which may be made of the
information contained therein.”**

**Ky projekt u mundësua me mbështetjen e Komisionit Europian.
Ky publikim reflekton vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mban
përgjegjësi për përdorimin që mund t'i bëhet informacionit që përmban
publikimi.**

Redaktor Rexhep Hida

Art grafik Aida Kumi

ISBN 978-9928-247-17-9

I

Petrzhalka Galapagot

PETRZHALKA
Hija e Buzëqeshjes Sime

PETRZHALKA
Stili im Personal

PETRZHALKA
Tingulli i Zemrës Sime

PETRZHALKA
Gjithmonë në Mendjen Time

Fqinji që banonte pranë Janit dhe Elsës ishte një burrë i moshuar. Për vite të tëra ai kishte menduar se Elsa ishte e bija e Janit. E përsëndeste miqësisht “Mirëdita andej”, ose ndonjëherë, me një shenjë miqësore duke vënë gishtin e madh në gjoks.

Fqinji nuk i duronte dot fishekzjarrët. Kur fëmijët fëmijët fillonin t’i shkrepnin, ai vraponte në ballkon dhe

bërtiste:

“Ej, ju hajvanë!” Pa pushim. Kështu fillon viti i ri në Petrzhalka. *Juhajvanëgomerëidiotë!*

Fqinji nuk është një person – ai vetë, në fakt, është një hedhës fishekzjarrësh i veçantë. Një fishek i vërtetë. Të nesërmen në mbrëmje Elsa, bëri një pelegrinazh tek dera e tij, me qëllim që të mos ishte e detyruar të dëgjonte spektaklet televizive përmes murit të tij.

Ajo i kërkoi t’i ulte zërin televizorit. Sytë e tij shkëlqenin në një kombinim alkooli dhe lotësh.

“Nuk të siguroj dot,” i tha ai plot energji pozitive. “Është një program për të përkrahur Tatra Mountains (Malet Tatra), kështu që unë mendoj që gjithkush, secili...” thotë me zë të dredhur fqinji.

Elsa u largua, hyri në apartamentin e saj, televizori nuk po gjëmonte më. Tani vetë fqinji filloi të gjëmonte:

“Bushtrat hungareze!” Bërtiste pa pushim. Elsa vajti të shtrihej në krevat - lotët i rridhnin nëpër faqe. Pa pushim. Në mbështetje të Petrzhalkës.

Petrzhalka është një vend, ku koha s’luan rol. Ka krijesa këtu, për të cilat pjesa tjetër e planetit mendon se janë shuar, kanë vdekur. Të mirë e të këqij. Fytyrat e kacabunjve na kujtojnë dinosaurët dhe zëri i fqinjit nuk vjen nga gryka e tij por nga dhëmbi i syrit i një maceje të egër.

Elsa del me vrap në ballkon, merr një shishe nga koshi i plehrave dhe zgjatet nga ana e fqinjit. Afër murit qëndronte një akvarium bosh. E hedh shishen në mes të

tij, hyn brenda me vrap dhe fshihet në krevat. Ajo ndien fqinjin të dalë jashtë ballkon dhe ai ishte i qetë për një çast. Elsa dridhet.

“Pinot noir,” lexon fqinji, pas një çasti, i habitur në copërat e thyera. Pastaj aty bie qetësia.

Në apartamentet e Petrzalkës, të gjithë muret luajnë muzikë dhe flasin. Do të kujtoni këtu këngë, të cilat ju mendoni se bota i ka harruar prej kohësh. Koha aty nuk lëviz. Radiot janë të fiksuara në të njëjtin stacion për vite me radhë. Gjilpëra që tregon stacionet është fundosur në brendësinë e makinës. Në fund të parkut tematik. Elsa vëren se aty luajnë akoma muzikë nga spektakli *Birthday Music*. Ajo e mban mend që nga fëmijëria. Në kohën e socializmit ajo dëgjohej në çdo parukeri.

Elsa i kërkon fqinjit të mos dëgjojë këngën dhe urimet e ditëlindjes me zë aq të lartë. Fqinji qëndron në prag të derës zbatuar, vetëm me të brendshmet. Duke ngashëryer. Ndërsa dëgjonte orkestrën frymore, atij iu kujtua e ndjera nënë.

Dy djemtë e tij i bëjnë vizitë. “Mbaje veten, baba! Ti e ke humbur fare! Çfarë po të ndodh kështu? Më telefonon në celularin çek, kur unë jam në Austri! Kam paguar për gjithë këtë. Shiko si je bërë! Mbaje veten, o burrë! Unë të them një gjë dhe ti, pas dy javësh, e ke harruar.”

“Mos më fol për hollësira! Nuk më duhen hollësitat,” i lutet babai.

Elsa vendos të presë në rrugë jashtë shtëpisë që t’i

kapte ata e t'u thoshte mos t'i nxirrnin në pazar të palarat e familjes së tyre, me aq zë të lartë, në tre të mëngjesit. Pasi qëndroi përballë hyrjes gjysmën e ditës, ajo vuri re se nuk mund t'i ndante bijtë e fqinjët nga të rinjtë e tjerë të Petrzhalkës. Ata të gjithë ishin të gjatë e muskulorë, me kokat e rruara dhe me fytyrat e tyre si petulla.

Elsa. Në fëmijërinë time, vendi në anën tjetër të lumit dukej i rrezikshëm. Unë së bashku me prindërit e mi jetonim në Qytetin e Vjetër. Ura e Vjetër është fillimi i një rruge të paparashikueshme – vendkalimi në anën e majtë është i varur mbi një humnerë, nën të cilën nxiton lumi i murrmë. Këtu është kufiri, ku shëtitja e së Dielës, shndërrohet në një betejë për jetën e dikujt. Prandaj vetëm të rriturit mbi tetëmbëdhjetë vjeç mund të shëtisin përgjatë tij.

Në bregun e lumit nga ana e qytetit, unë vështroj shpesh Luna Parkun – hyrja në Petrzhalka. Përpiqem të shmang sytë përvëlues të sfinksit. Ata e ruajnë hyrjen duke bërë lojë të shtirur. Kuajt, rosat, mjellmat me përmasa monstruoze dhe ngjyra të ndryshme kthehen në një rreth të mbyllur hermetik. Duke u rrotulluar në një udhë rreptësisht të përcaktuar. Mbi ta, duke u hedhur e duke ulëritur, fëmijët vinin rrotull. Lëvizja rrotulluese e pamëshirshme thith peizazhin.

S'ke nga t'ia mbash – rrethi nuk mund të priset. Disa fëmijë kanë bërë zgjedhje të keqe – tani ata shtrëngojnë qafën e kuajve plastikë dhe qajnë.

“Kjo është ajo që unë e quaj jetë,” thotë një burrë

duke rrotulluar karuselin dhe duke ngritur fytyrën lart nga qielli; ai rrit shpejtësinë.

Nganjëherë, Luna Park duket sikur është i mbyllur dhe i prishur. Vetëm nja dy karuselë dhe pista e qitjes funksionojë. Djemtë që vrapojnë përreth kompleksit gjithë baltë. Figurat e tyre tragjike më kujtojnë Anglinë në kohën, kur ata i përdornin fëmijët si fshirës oxhaqesh.

Duke ngarë makinën blu në arenën e makinave me parakolpe, unë përplasem me një të kuqe. Sa herë që bie fjala për karuselët, im atë flet për mjellmën që u shkëput ndërkohë që dy fëmijë të vegjël kishin hipur në të.

Gjyshja ime më shoqëron në korridorin e pasqyrave dhe, kur ne s'mund të dalim jashtë – s'ka as rrugë, as dyer, pasqyrat nuk janë dritare, asgjë, vetëm unë dhe gjyshja. Gjyshja dhe unë dhe fytyrat tona në pasqyra që bëhen gjithnjë e më të zbehta – pas një gjysmë ore ne fillojmë të bërtasim duke kërkuar burrin, i cili na shiti biletat, që të na nxirrte jashtë. Të na tregonte rrugën.

Pas disa vitesh mamaja dhe gjyshja, një ditë, humbën në Petrzalka. Ato hipën në autobusin e duhur, por në drejtim të gabuar. Në vend që të shkonin në qendër të qytetit, ai po i çonte ato thellë e më thellë në blloqet e pallateve shumëkatëshe.

Kur zbritën, të tmerruara, tashmë ishte errur dhe binte borë. Ato s'do të shkonin dot kurrë në shtëpi, s'do ta gjenin dot rrugën. “Zonjë! Zonjë! Më falni si mund të shkojmë në Bratislavë?” i lutet mamaja një gruaje të re në stacion. “Po ju, tashmë, jeni në Bratislavë... Jeni në Bratislavë,” thotë ajo e habitur.

Mamaja buzëqesh e pafuqishme. “E kam fjalën për qytetin. Për qytetin e Bratislavës!” Kur, më në fund ato kaluan përmes urës, mamaja e pyeti gjyshen, nëse kishte vënë re çfarë fytyre të çuditshme kishte ajo vajza. Si petull.

Kur Jani dhe unë deshëm të bëjmë dashuri për herë të parë, ai më tha se banon në Petrzalka. Unë as që u drodha. (E kuptova se akoma s’jam dridhur.)

Ura është e rrezikshme, sidomos, nëse ju e kaloni në këmbë. Lumi është shumë afër. Kufiri ndërmjet ujit dhe ajrit ju thërret. Unë kam frikë se, menjëherë, do të hidhem. Pa paralajmërim, pa ndonjë mendim të trishtë, pa thënë *shoop*, s’ka dramë dhe vendime – hapat e rregullta përgjatë urës do të zëvendësohen me një hedhje.

Shtytjen më të madhe për t’u hedhur unë e kam në dimër. Në ato shtresat e rrobave të ngrohta, njeriu ndihet i papërshkueshëm dhe i paprekshëm. Dhe ka dëshirë për ndryshim. Si një nomad që dëshiron ndryshimin e skenës - në dimër unë dëshiroja ndryshimin e gjendjes. Në vend të hapave të pasigurt, të ngadaltë përgjatë sipërfaqes së ngrirë të urës, një hedhje do të ishte fluturim. Pastaj momenti i tranzicionit. i zgjatur për pak sekonda, kur unë, tashmë jam shtrirë, por uji s’ka depërtuar akoma nëpër shtresat e rrobave tek trupi im. Ai depërton ngadalë, i rëndë, i gjelbër si karamelë me mente – ai mbush xhepat, hyn në këpucë.

Petulla hyri në autobus. Ai e futi supin e tij të trashë me tatuazh në fytyrën time. Unë mbylla sytë. Kështu nuk do shikoja ato figura që përpëliteshin në flakë, apo fytyrën e petullës të rrethuar nga peizazhi me dritën e hënës jashtë dritares. Unë e lëshova veten dhe u shtyva më tej me sytë mbyllur.

Ndoshta për shkak të këtyre skenave të Petrzhalkës Jani u verbua për disa kohë, para disa vjetësh. Ai mendonte se ishte më mirë të mos shikoje asgjë, mos të vështronte përreth, mos të shikonte, mos t'i duhej të vëzhgonte Petrzhalkën.

Jani kujtonte se si, një herë, pas shumë vitesh, një shok fëmijërie që kishte emigruar në Kanada në vitin '68 erdhi tek ai për vizitë. Ai vështroi ngultas, një copë herë, nga dritarja e apartamentit në Petrzhalka dhe nuk u kthye më kurrë në vendlindje. “Pra kështu jetoni ju tani,” tha ai. Ai i rrahu shpatullat Janit dhe iku për në shtëpi pa lënë gjurmë. Madje ai nuk telefonoi më kurrë. Petrzhalka ia kishte marrë frymën e tij kanadeze.

Kurrë s'i kam dashur njerëzit me tatuazhe. Ata më kujtojnë njerëz kriminelë dhe anije pirate. Dhe një punëtor të dehur në tramvajin veror. Unë dhe mamaja po ktheheshim në shtëpi nga pishina. “Çfarë po vështroni ashtu?” e pyeti mamanë një punëtor. Ai kishte një sirenë – një zemër të përshkuar nga një shigjetë dhe fjalën “Karmen” në tatuazhin e bërë në krahun e tij. “Nuk po

ju vështroj ju,” i tha mamaja dhe ne kaluam në një pjesë tjetër të tramvajit.

Nganjëherë mendoj se Jani nuk ishte verbuar nga Petrzhalka. Ndoshta për shkakun tim. Ai nuk mund ta shikonte më jetën tonë. Sikur të shikonte një tatuazh. Ai u zhvendos në një pjesë tjetër të tramvajit.

Edhe shoku i tij kanadez nuk u kthye kurrë më në Sllovaki, sepse ai e kuptoi se nuk mund të shpëtonte askënd nga Petrzhalka. Madje as shokun e tij të parë dhe komandantin e ushtrisë së tyre të fëmijëve.

* * *

Pasi iu kthye shikimi, Jani i urrente gjërat që i kujtonin verbërinë. Gurët rrëshqitës në fund të lumenjve, liqeneve dhe të detit; baltën; filmin *Dancer in the Dark* dhe *Ray*; syzet e zhytjes dhe ushqimet në ngjyrë të errët (mishin e viçit, kërpudhat kineze, këmbët turke).

Megjithëse ai shikonte vetëm me njërin sy.

Petullat janë adhuruesit e kultit të vdekjes. Kafkat tullace janë shenjë nekrofile. Ata urrejnë çdo gjë që kërkon dritë, që mbin, që lind, që del jashtë nga guaska. Ata impresionohen nga një kockë e zhveshur që shkëlqen, nga një kafkë, nga kalciumi i pastër. Flokët e petullave kanë një shans të rriten vetëm kur,

tashmë, ato janë gjashtë këmbë brenda. Pastaj, për herë të parë, ato mbijnë me druajtje nga kafkat e tyre si pendë.

“Aha! Shiko, çfarë është kjo?” bërtet një djalë i vogël në tarracë, në Petrzalka dhe tund krahët në erë si zog.

“Asgjë,” i përgjigjet shoku i tij.

“Ky quhet *Hail Hitler*”, thotë djali dhe vazhdon të tundë krahët.

Elsa dhe Jani ishin “desperados” të Bratislavës. Ata nuk punonin për ndonjë agjenci reklamash dhe nuk përpiqeshin të kursenin për një apartament më të mirë apo për makinë. Ata u ulëshin diku përreth në kafene posh (shik). Hanin, pinin, dhe i bënë tym të gjitha paratë që fitonin. Si studentë. (Slogani: *vetëm paratë e harxhuara sinqerisht, janë para të kursyera me të vërtetë*) Ata shtonin se vetëm shtresa e shkujdesur e njerëzve që blejnë vetëm çka mund të urinojnë, të nxjerrin me jashtëqitje, të shfryjnë – riciklohen në 24 orë.

Ata njerëz të dëshpëruar bëhen shkak që kafenetë dhe restorantet, ku çdo gjë kushton njëqind herë më shumë se ç’duhet, mund të qëndrojnë hapur.

Nganjëherë në të rrallë, ata do të mund të kishin shansin të jetonin në vende të tjera – në B&B ose në hotele. S’kishte rëndësi në ç’qytet. Ishte kënaqësi të jetonin diku ndryshe nga Petrzalka. Kur u kthyen në

shtëpi nga udhëtimi, ata kishin frikë të hapnin përsëri derën e apartamentit. Çfarë mund t'i priste ata në anën tjetër?

Elsa. Disa njerëz i zë diarreja, kur shkojnë në Egjipt. Ne, gjithmonë, na zë kur vijmë në shtëpi. Në Petrzalka.

Elsa dhe Jani po bënë dashuri. Zërat e britmave të fëmijëve që luanin përballë ndërtesës vinin brenda. Ulërime. Sharje. Ishte vjeshtë. Pothuaj errësirë. Kënaqësia e një burri dhe një gruaje, e përzier me vulgaritetin e britmave të fëmijëve. Ata bënë dashuri qetësisht dhe thjesht. Duke vështruar ngultas sytë e njëri-tjetrit. Si çifutët e fshehur në bodrum.

Çdo qytet i famshëm ka pamjet e veta. Ju vështroni jashtë dhe, menjëherë, të shtrirë në këmbët tuaja, ju e shikoni atë si në pëllëmbë të dorës, të gjitha gjërat të mbledhura bashkë. Në disa pika panoramike, ka kafene, ku ju mund të blini shishe uji dhe vere nga më të shtrenjtat në qytet.

Në çdo pikë vëzhgimi është një burrë i moshuar. Zakonisht me flokë të thinjura. Ai qëndron pa lëvizur në qoshe duke këqyrur ata që vijnë për të parë. Ai i ka ata në pëllëmbë të dorës, të gjithë së bashku.

Ai u afrohet më të pafajshmëve, këqyr fytyrat e tyre për një moment dhe, shpejt, duart e tij fluturojnë në erë, teksa ai fillon të sokëllijë emrat e strukturave të mirënjohura. Ai tregon ndërtesë pas ndërtesë, sikur

luan shah me qytetin dhe i lëviz ato rreth e rrotull. Burri vazhdon, megjithëse ju i jepni sinjal që e njihni mirë qytetin. Të gjitha ndërtesat, gjithashtu dhe monumentet. Se ju nuk jeni turist. Ju keni lindur aty dhe largoheni nga qyteti vetëm në muajt e nxehtë të verës.

Pastaj ai shtrin dorën dhe kërkon tre euro për kafe.

Elsa. Unë jam një plak nga Bratislava. Pres në kodrën e kështjellës. Këtu ju keni pamjet më të mira për turistët. Unë vështroj përreth dhe zgjedh. Pastaj u afrohem viktimize të mia, i këqyr në fytyrë për një çast, shtrij dorën larg në drejtim të bregut të lumit dhe tregoj qytetin e bardhë përtej lumit: Petrzalka, Petr-zhal-ka.

Sikur unë të isha kopja e saktë e Frojdit të vjetër flokëbardhë, në momentin që atë e kishte thirrur Gestapoja. Ata u vendosën drejt përballë të apartamentit të tij, Berggasse 19. Dritaret e tyre shikonin brenda të tijave. Përpara se ta lejonin të largohej nga vendi, ai duhej të firmoste një letër, ku të thoshte se ata nuk i kishin bërë ndonjë dëm. Plaku firmosi dhe shtoi një fjali. “Unë mund të flas vetëm mirë për Gestapon”.

Zërat po afroheshin. Ata vinin mbyturazi nga ana tjetër e murit, vinin poshtë nga sipër, ata rrihnin, pulsonin në thembrat e këmbëve tona. E kënduara ritmike e muhezinëve të Petrzhalkës. Ata e zgjuan Elsën herët në mëngjes. Para agimit.

Në apartamentin poshtë banonte një grua e vjetër me

të ëmën invalide. Ato gjendeshin gjithmonë në shtëpi dhe që të dyja ishin pothuajse shurdhe. E vazhdonin pa fund bisedën e filluar para lindjes së diellit. Ato zgjoheshin herët, nuk flinin dot. Çdo mëngjes të dy plakat kontrollonin ekzistencën – të tyre dhe të njerëzve të tjerë. Që nga fillimi. Ato kapeshin pas thashethemeve të tyre si pas vetë jetës.

Elsa rri shtirë në krevat. Zërat që ngriheshin nga apartamenti poshtë e shqetësonin. Asaj i dukej sikur plakat kuisnin brenda jastëkut, nën kokën e saj. Ato ishin aty çdo mëngjes. Përgjithmonë. Jetesa familjare e plakave pulsonte nën kokën e saj.

“Mamà, ti je një paciente, vërtet, shumë gridavece,” i bërtiste njëra plakë – tjetrës.

“Ti je gjithmonë nervoze. Ankoresh për mjekët, infermieret, dializat. Dhe të plotësohen të gjitha kërkesat gjithë kohën. Po në atë dhomë, gjyshet e tjera rrinë aty shtrirë qetësisht, pa thënë asnjë fjalë...”

“Sepse janë budallaqe,” kuisi plaka e dytë. Dhe, ndërkohë që dielli lindi, të tjerë u bashkuan.

Unë mund të flas vetëm mirë për Petrzchalkën.

Ulërimat e një vajze në film pornografik, që vikaste, teksa pallohej, sikur po e prisnin copë-copë. Nga apartamenti në të majtë vinte monologu i një gruaje të pakënaqur.

“Ju më gjetët të dehur, pastaj, fshehurazi, shitët orën time antike, ndyrësira. Por ky apartament është prona

ime. Unë do t'ju jap një shqelm bythëve. Dilni jashtë, maskarenj! Ata më morën gjithçka, më vodhën peshqirët, më thyen vazot. Çështja kryesore është se askush prej stafit të tyre nuk është dëmtuar!”

Apartamenti oshtinte nga muzika e lartë. E lartë sa të shponte veshët. Mobilet dhe Elsa dridheshin. Dikush vrapoi jashtë në ballkon: “Ja, kështu është! Më dëgjon? Të dy ne morëm fund! Unë të kam dashur shumë, por, këtë herë, më ke fyer me të vërtetë. Këtë herë ti s’ke punë fare me këtë gjë. Unë të dua, por s’kam nevojë më për ndërhyrjen tënde! Dhe kjo s’do të ketë pikë rëndësie për ty!”

Elsa doli me vrap nga apartamenti me mendimin se nuk do të kthehet më aty. Në shtëpi!

Ajo eci rreth qytetit në pafundësi, duke bërë dredha përreth lagjes posh - shik. Vështronte në dritaret e ndriçuara. Rrugët jehonin me tingujt e hapave të saj të mbytur. Heshtja rrezatonte. Frymëmarrja e saj ishte e thellë dhe e rregullt.

Sapo kapërceu pragun e apartamentit, ai u gjallërua në mënyrë të pavullnetshme. Barku i saj ishte si i fryrë me një mal gurësh të baltosur, rrëshqitës. Dhoma ishte e qetë. Ajo priste. Si dreri në dritë të fenerëve. Si një lepur gati për t’ia mbathur vetëtimë.

Muhezinët i kujtuan asaj pipistrelët. Minj të verbër me krahët që gjithmonë zhurmojnë. Ata e gjejnë rrugën e tyre, përcaktojnë azimutin dhe pozicionin e tyre, e dinë ku janë nga mënyra se si zërat e tyre bëjnë rikoshet me sendet

përreth. Orientohen në botë nga mënyra se si zërat e tyre përplasen me gjërat, qeniet dhe peizazhet rreth tyre. Ata lëshojnë tinguj duke kërkuar vendin e tyre. Janë qenie të amplifikuara që ndjekin jehonën. Si njerëzit që lllomotisin gjithmonë në telefonin ngjitur tek faqet e tyre. Duke lllomotitur shpejt dhe vazhdimisht, duke dëgjuar jehonën e llafeve të veta. Ata kërkojnë të dinë, ku kanë arritur. Ku janë vendosur në rrjet.

Si njerëzit e verbër që kanë frikë nga errësira, që i këndojnë qetësisht vetes. Si njerëzit që jetojnë vetëm në apartamentet e errëta dhe, gjëja e parë në mëngjes – ndezin televizorin, thjesht, për t’i dhënë pak jetë vendit.

Si rapsodët, të cilët tregojnë të njëjtat histori pa pushim. Histori që konsumohen ngaqë tregohen vazhdimisht. Të përmirësuara. Kështu ato nuk e humbin vendin e vet. Kështu kanë diçka për t’u mburrur. Kështu fija nuk këputet.

Elsa. Zërat janë aq magjepsës. Ata depërtojnë brenda në trup. Dalëngadalë zbulojnë të gjithë shtigjet. Disa prej tyre shembin portat përgjithmonë, djegin urat. Mbyllin kalimet.

“Çfarë vendi i mallkuar është ky?” bërtet fqinji dhe qesh si i çmendur. Unë ulem në tualet dhe përpiqem të urinoj. Fqinji qesh e bërtet. Zëri i tij më rrethon si një rrip shumë i shtrënguar. Si një parzmore. Ai gërmon brenda mishit tim. Derisa të më duhet të dëgjoj zërin e tij, unë s’mund të urinoj.

Fqinji ka një karakter emocional.

Ju s'mund t'i dëgjoni muhezinët e Petrzhalkës në qytet. Lumi gjendet në anën e tyre. Ai nuk i mban thirrjet e tyre. i përpin zërat e tyre me qetësinë e vet. Heshtje pa garë.

Muhezinët janë të pafuqishëm nën sipërfaqe. Uji i përpin fjalët e tyre, historitë, thirrjet. Zhurma e tokës, kuptimi dhe intensiteti. Ato mbeten prapa saj. Pak hapa – në shtëpi – në Petrzhalka. Tërheqje si minjtë.

Një qytet me një lumë që kalon përmes tij, ka përparësi në krahasim me një qytet pa lumë. Ai nuk mund të shfaroset menjëherë. Ndërsa një qytet pa lumë mund të shfaroset brenda një dite. Një qytet pa një lumë që e përshkon atë, mund të helmohet në dy faza.

Kur Elsa doli nga shtëpia në mëngjes, Jani po rrinte i zhveshur në kolltuk, duke shkruar. Në mbrëmje, kur u kthye ajo, hapi derën dhe e dhomës së gjumit dhe u habit duke e parë atë që rrinte në kolltuk deri atëherë, i zhveshur, duke shkruar, në të njëjtin pozicion. Kur ajo ia vuri në dukje këtë, Jani u ra me shuplakë barkut dhe kofshëve të veta me gëzim sikur po i shikonte ato për herë të parë. Atij i pëlqente ai tingull i bukur.

Atë pranverë Elsa dhe Jani filluan të jetonin në qytetin e tyre sikur të ishin me pushime. Sikur të ishin jashtë vendit. Lexonin për orë të tëra në Kafe Hiena. Ata dëgjonin dhe shikonin njerëzit rreth tyre. Ruanin një gjendje urie të gjallë. Harxhonin shumë para. Si gjithmonë, në buzë të thyerjes. Duke u bërë shurrën të gjithave. Gjithmonë duke shkruar diçka.

Ata takoheshin dy herë në ditë dhe uleshin në tavolinë me një çift tjetër – Rebeka dhe Lukas Elfman. Ishte e qartë që kjo ishte një Katërshe artistësh. Rebeka ishte shoqja e Elsës që nga fëmijëria dhe Elfmani ishte martuar me të tamam para se të mbaronte ajo - fëmijëria.

Në Hiena ata ishin falë një burse. Kjo ndodh, kur jeta ngadalëson në paqen e një anijeje kroçiere.

II

Kafe Hiena

*“Oh zanë e vogël, vetëm ta dish ti,
çfarë më ka ndodhur mua...”*

-Pinoçky

Elsa. Rebeka dhe unë gjithmonë takoheshim para drekës. Ne duhej të shkonim për Pazar bashkë dhe, pastaj, i linim kohë vetes për një shishe me verë të kuqe. Ndërkaq Rebekës i duhej të gatuate, sepse në dallim nga unë, asaj nuk i pëlqenin sanduiçet – parapëlqente mish dhe salca të ndryshme. Të gjitha gjellët origjinale, të përgatitura tërësisht në shtëpi, si gulashi Szegedin ose mish pule me oriz dhe komposto e emociononin dhe i kujtonin familjen e saj, drekat me të ëmën, e cila, tashmë, kishte vdekur.

Rebekës, gjithashtu, i pëlqente gatimi, sepse i shkonte fort vera ndërsa gatuate. “Kjo është mënyra e jetesës sonë, Elsa – të gatujmë, të pastrojmë, të pijmë. Dreqi e marrtë, por nganjëherë unë them me vete – ne e bëjmë këtë në vend të punës – imagjino ato femra që punojnë deri në orën katër dhe pastaj ia dalin të bëjnë gjithçka që

neve na merr gjithë ditën”. Rebeka ndez një cigare tjetër, e thith gjatë e thellë dhe, për një çast, mendon me admirim për gratë që punojnë. Rebeka ishte shoqja ime e ngushtë. Ne, madje, edhe ngjanim me njëra-tjetrën. Ka pasur raste që njerëzit mendonin se ne ishim motra. Rebeka nuk i jepte rëndësi kësaj. Ajo, në fakt, kishte një motër reale të saj – një binjake. Marrëdhëniet e tyre u lëkundën, kur motra dilte në publik duke bërëtitur se, në mitrën e nënës së tyre, Rebeka e merrte gjithë ushqimin për vete.

Rebeka ia kujtonte me qortim se ajo kishte harruar, kush e shpëtonte nga të rrahurat “Ajo gjithmonë rrihte dikë, por pastaj, nuk dinte si të mbrohej. Ne ishin binjake të çuditshme: i fitonim të gjitha garat. Unë, gjithmonë, isha më e shpejtë në vrap, në not, në ngjitje. Motra ime fitonte betejat e tjera, si për shembull, kush ha më shumë petulla ose kush gëlltit një kifle të tërë”.

Më vonë diçka filloi ta mërziste Rebekën. Ajo ishte e vetmja anëtare e Katërshes që s’kishte punuar kurrë. Ata kishin një sistem, në të cilin njëri prej tyre duhej të punonte gjithmonë dhe të fitonte para, ndërkohë që të tjerët krijonin. Ata uleshin së bashku në kafene, shëtisnin rreth qytetit, studionin, vëzhgonin, luftonin për jetën e tyre.

I katërti, ndërkaq, siguronte bursën. Ashtu siç e merrnin artistët e tjerë nga: fondacioni Santa Magdalena në Toskana, nga instituti Calouste Gulbenkian në Lisbonë, nga Fondacioni Fulbright në SHBA ose Countess Thurn-Taxis.

Fondacioni Trinia i kishte zyrat qendrore në Kafë Hiena, së cilës pronari ia ndërroi emrin në Kafë Viena. Ishte një kafene me goxha hapësirë që frekuentohej, kryesisht, nga të huajt dhe nga njerëz të pasur. Këtu ata e konsideronin Trini të jesh student. Ata gjendeshin, gjithnjë, duke u dridhur nga të ftohtit, jo të veshur ngrohtë, duke ngrohur duart me filxhanët e nxehtë, duke përzier gjithfarë alkoolesh dhe, vazhdimisht, duke lexuar ose duke shkruar diçka ose duke bërë shënime në libra e revista. Nganjëherë ata i mbyllnin librat me zhurmë, vinin duart në shpinë dhe vështronin në distancë me psherëtimë. Kështu mysafirët e tjerë kuptonin se ata kanë kapur në tekst një ide, e cila do të ndryshonte, menjëherë, jetën e tyre. Nganjëherë ata ngrihen me nervozizëm dhe ecin nëpër kafene. Duke shtrenguar gishtat në buzë me padurim. Krijimtari e transmetuar drejtpërdrejt.

Sot, në Kafë Hiena, Elsa lexon me zë të lartë nga libri i saj. Dhjetë faqet e para. Ajri bëhet i tensionuar nga fjalët vulgare dhe nga një çift plakash - dy familje me fëmijë ngrihen nga një tavolinë e mbushur me ëmbëlsira dhe ikin. Në fund, askush nuk duartroket. Një grua e veshur me ngjyrë manushaqe i afrohet Elses. “Unë nuk u drejtohem kollaj njerëzve për t’u dhënë një opinion, por unë duhet t’ju them juve se Petrzalka nuk është kjo. Nuk e di ku banoni ju – ka kudo çudira, por kjo kështu? Jo, nuk është e vërtetë kjo! Unë ju siguroj se po ta lësh fillimin kështu siç e ke, askush s’do ta blejë librin tuaj. Ju siguroj. Dhe unë nuk jam mësuese”.

Kur Katërshja diskutonte diçka, anëtarët e tij bërtisnin duke ia kaluar njëri-tjetrit, ngriheshin nga karriget e tyre me faqet e skuqura flakë. Nganjëherë ata festonin këtu. Në ditët e pagesës, kur vinte bursa për muajin tjetër. Pastaj ata pinin jashtë mase, hanin dhe diskutonin. Kafeja oshtinte nga britmat e tyre.

“Mos na thuaj gomarllëqe!” bërtisnin Elsa dhe Rebeka. Ato diskutonin mbi karakterin e Kaubojsit në filmin “*Mulbolland Drive*”. Sipas Elsës ai ishte një tip negativ, ndërsa për Rebekën – pozitiv. Ai i kujtonte Elsës një agjent të policisë sekrete, kurse Rebekës – një alkimist. Gjatë këtij diskutimi, fytyra e shoqes së Elsës ndryshoi nga Rebeka origjinale – delja - e – vogël, Rebeka – qengj, nga Rebeka qenushe – sy - drenushë në Rebekën – ujk, - luan, - tigër, - dragua dhe, në fund, gjithçka shkëlqente e pastër, verbuese, flori i palëvizshëm. Dhe Rebeka - gojë – artë ulërinte: “Pa mbylle atë kamaren tënde për një sekondë, për hir të Zotit, qepe gojën, Elsa!”

“Ti nuk po debaton me mua, por me verën që ke pirë,” qeshi Elsa.

“Unë mendoj se ka ardhur koha. Ajo duhet të fillojë të fitojë,” tha Elfman.

“Ajo? Ehe, ajo është shumë e brishtë,” shprehu dyshimin e saj Elsa.

“Oh, të lutem, mos më fol si ndonjë biseksuale,” tha Jani i mërzitur.

Rebeka. Parà, përsëri ne kemi nevojë për parà.

S'mund të jetojmë gjithnjë në këtë mënyrë: pa parà. Tani është radha ime – unë do të përpiqem të filloj të fitoj. Do të shikojmë. Unë do të gjej një punë, do të filloj një biznes, do shkoj në punë, do të fitoj para, para, para, do të jem një e punësuar, unë do ta sistemoj , do ta përshtat, do ta rregulloj jetën time, me pjekuri, të bëhem e pavarur, e sigurt.

Unë mund të bëj gjithçka, përveç se të jap mësim. Mësuesit janë më keq. Edhe kur nuk janë në shkollë, ata e dëgjojnë klasën plot fëmijë kudo: zërat, përplasjen e karrigeve, zinxhirët e kutive të lapsave, kompasin e ngulur në shpinën e dikujt.

Në pyjet e shkreta, zërat e fëmijëve në ekskursionin e shkollës arrijnë deri tek ato. Ato lëvizin me ta, duke u shkrirë me shushurimën e përroit. “Përse i kanë nxjerrë fëmijët në shëtitje në këtë pyll të shkretë kaq të dendur? Dhe pse tani, në mesnatë, në prag të Vitit të Ri?” mësuesit pyesin veten në pyllin e shkretë. “Dhe, nëse ia bëjmë këtë pyetje vetes, për hir të Zotit, çfarë pyetje i bëjnë vetes fëmijët?”

Gjyshja e Rebekës kishte qenë mësuese dikur. Ajo fliste për disa studentë të saj. Për shembull, një djalë që të gjithë e quanin *dështak*. i ati ishte muzikant që luante *Dixieland* dhe fëmijët talleshin me të duke thënë se ai luante *dicksilant*. Ose për mësuesin e punës me dru, i cili preu gishtin gjatë mësimit dhe fëmijët e çuan në spital, duke qeshur gjithë rrugës. Ai e mbante gishtin në një kovë plot me akull. Mjekët në spital e derdhën në tualet dhe e lanë.

* * *

Elsa u kujdes për bursat për Trininë për herën e fundit. Ajo punonte me pseudonime të ndryshme në disa gazeta të ndryshme ditore. Ato, zakonisht, ishin gazeta me influencë, me mbulim kombëtar dhe me një qendër të zakonshme menaxhimi.

Vendi i parë, në të cilin kishte punuar kishte qenë televizioni. Me pseudonimin Kaufman, ajo ishte menaxhere për marrëdhëniet publike për një *reality show* që u organizua në kampin e përqendrimit Dachau. Grupi blu jeton si çifutët e burgosur dhe grupi i kuq luan rolin e rojeve. Ka shumë pritshmëri të madhe për shfaqjen, sidomos financiare.

Zyra i kujtonte asaj kampet e skautistëve ose një klasë shkollë fëmijësh. Njerëzit që punonin grumbulloheshin njëri mbi tjetrin, hanin tavolinat e tyre, mallkonin, punonin dhe komentonin me zë të lartë çdo gjë që bënin. Ata vinin rrotull dhe luanin lojërat e veta.

Në punë disa përpiqeshin t'u bashkëngjiteshin të tjerëve. Ata kërkonin mbrojtje. Si ato qeniet e vetmuara që qajnë gjatë gjithë kohës në kamp nga malli për prindërit. "Unë s'do të largohem më nga shtëpia," thoshin me vete. Dhe ata bashkoheshin në grupe të ngushta patetike. Dy fëmijë duke qarë në rrethin e tyre të vogël. Gjëja që e kishte mërëzitur atë më shumë ishin sesionet e mbrëmjes, kur të gjithë uleshin rreth zjarrit dhe këndonin. Një këngë pas tjetrës.

Elsa e vogël gjithmonë ulej e fshehur në rreshtin e fundit, por, gjithsesi, ajo hapte gojën sikur këndonte. Ajo nuk nxirrte asnjë tingull. Por nga lëvizja e buzëve, ju mund të lexonit: “Ne jemi fëmijë të një vendi të liiiiiirë”.

Ajo bënte të njëjtën gjë tani në punë. Lëvizte buzët.

Rreth saj, punonjësit vraponin të shqetësuar. Ata mallkonin, me frymëmarrje të shpeshtuar, ishin gjithmonë prapa, fishkëllenin, cicëronin.

Ata nuk flinin, nuk hanin. Nuk hanin, nuk flinin - vetëm fishkëllenin duke punuar. Ata ishin heronj – neurotikë që vraponin në qarkun e tyre. Magjia e tyre qëndronte në pakënaqësinë e përrjetshme. (“O Zot, përse nuk më lënë të mbaroj një gjë? Jo tani, nuk mundem. S’kam kohë. Kam punë për të bërë. Duhet të bëj vetë një kapucino!”)

Të gjitha gratë në punë e thërrisnin njëra tjetrën me nofkën “hon” dhe pështyma e bardhë, helmuese mblidhej në cepat e gojëve të tyre.

Pika të kuqe dukeshin në cep të secilit sy. Nnganjëherë ato ndryshonin gjuhët. Në një gjuhë speciale grash, Làadan. Pas *elashàana* dhe *bushàana*, *oshàana* – një fjalë për menstruacionet – dhe *ashàana* me kuptimin e menstruacioneve të gëzueshme, ishin fjalët e tjera, për të cilat supozohej se u garantonin grave në Sllovaki barazinë e të drejtave.

Programi televiziv *reality show* i kampit të përqendrimit ishte një dështim aq i madh, saqë bëri të falimentojë stacioni TV. i gjithë rrjeti.

Në takim, mbikëqyrësi i Elsës bërtiti duke thënë se problemi lidhej me angazhimin e pamjaftueshëm të shikuesve. “Lufta ka mbaruar shumë kohë më parë, tani ne s’mund të kemi milje – bonuse prej saj”.

“Po, nëse ne nuk e fillojmë luftën përsëri,” komentoi njëri nga djemtë e efekteve speciale. Drejtori e hodhi poshtë këtë ide. Ai përdori argumentin – gjithkush do të humbë paratë, nëse e bëjnë këtë. “Në kohë lufte, paratë e humbin vlerën, bota operon me kupona ushqimorë”.

* * *

Në janar, pati ditë kur Elsa ndihej sikur organet e brendshme të ishin zhdukur prej trupit të saj. Rrugët e frymëmarrjes mbaronin tamam nën qafë. Pastaj ajo hante dhe pinte. Dhe ajo habitej që ato copa buke, domate dhe biskota që zhdukeshin në gojën e saj, nuk shfaqeshin menjëherë në këmbët e saj. Frymëmarrja e saj ishte e cekët. Ajo lëvizte ndërmjet hundës dhe gojës.

Harroje asanasin, jogën!

Ajo kujtonte lojën e gjyshit me Janoshikun (një personazh nga një legjendë sllovaqe, i ngjashëm me Robin Hudin). Ata e varën Janoshikun nga brinja e tij, por ai mbeti i varur dhe nuk po vdiste. Ai i kërkoi nënoficerit ta lejonte të pinte një cigare. Oficeri pranoi, meqenëse ajo ishte dëshira e tij e fundit... Janoshiku shkoi tek dyqani në qoshe për cigare dhe filloi ta thithte. Por tymi i dilte jashtë nga mushkëritë nëpërmjet të vrimës nën brinjën e tij. Ai nuk e ndiente atë kënaqësinë

e vërtetë nga pirja e duhanit. Hoqi dorë fare, shkundi hirin, e hodhi cigaren prapa dhe kërceu përsëri tek çengeli.

Kampi i rinisë, për disa njerëz, fillonte përsëri në moshë të thyer. Tezja e Elsës jetonte në një shtëpi të vjetër në Budapest. Në Ishullin Margaret. Elsa me të ëmën shkonin ta takonin një herë në muaj. Ajo gjithmonë mbante doreza dhe binte erë mobiliesh të vjetra.

Në Janar, plaka (me doreza dhe të tjera gjëra) u hodh nga dritarja. Ajo vrau veten, sepse nuk mund të qëndronte në banjë aq gjatë sa do të dëshironte. Ajo s'mund të kalonte aq kohë sa kishte nevojë në dush ose përpara pasqyrës. Kishte, gjithnjë, njerëz të tjerë që prisnin prapa derës. Dikush e shqetësonte vazhdimisht. Duke trokitur.

Shtëpia e vjetër ishte vazhdim i kampit të rinisë. Banjë e përbashkët, njerëz që këndonin vazhdimisht, gjellë të programuara që dikush i zgjedh për ty, aty këtu ndonjë festë.

* * *

Rrugës, duke u kthyer në shtëpi nga Budapesti, një kamion ua bllokoi pamjen gjatë gjithë udhëtimit. Nga mbrapa kishte një shenjë nga Italia të rrethuar me domate dhe shishe vere. Elsës i vajti mendja tek deti, Pompei dhe vera Lagrima Christi. Ajo kishte një dëshirë të madhe për qytetet e mëdha – Lisbonën, Romën,

Amsterdamin dhe Londrën. Ajo i lidhte ato me një ndjenjë lirie dhe bollëku.

Në qytete të huaja, ajo dhe Jani, gjithmonë, bënë dashuri dy herë. Në mëngjes dhe para se të binin për të fjetur. Ata formonin një çift që duhej vazhdimisht të afirmonte veten – të bindte veten për homogjenitetin e tij. Për funksionimin e tij. Ai kishte dy koka të reja me gjuhë të pastra. Ata i përdornin ato për të lëpirë vende të reja.

Askush nuk i kuptonte ata, të folurit e tyre ishte bërë sekret dhe romantik. Ata e mendonin atë vetëm për vete. Askush nuk e prishte atë, nuk zgjeronte kufijtë e botës së tyre me kuptueshmëri, në dukje.

Ngjarjet e botës kishin pushuar së ekzistuari. Duke mbajtur frymën, ata u hidhnin një sy të shpejtë gazetave lokale, të cilat ata s'i kuptonin. Qytetet e huaja Elsa i ndiente të lira, sepse ajo s'kishte punuar kurrë atje. Ajo nuk i njihte drejtuesit - kryetarin e bashkisë, as të komunave, as rrethinat e qytetit, zyrat, skandalet. Asaj nuk i duhej të ndiqte ndonjërin prej tyre apo të thërriste dikë përreth. Ajo s'kishte kontakte aty, s'kishte të njohur.

Elsa. Bratislava. Një qytet që të mbërthen në thonjtë e vet. Rrugës nga puna për tek Jani dhe nga Jani për në punë. E lidhur me ritmin e hapave të mia. Me ritmin e qytetit. Me ritmin e të bërit dashuri, punës, festave, të parave dhe shpenzimit, të fitores dhe humbjes. Ju po fitoni parà? Duke kombinuar ingredientët? Kohën,

burrat dhe paratë? Qytetin, verën, këngën dhe punën? Shokët, dashurinë dhe idiotët. Petullat! Alkimistin e Bratislavës.

* * *

Bratislava. Qyteti që të detyron t'i sulesh diçkaje, tamam siç të sulet ai ty.

Në redaksi. “Çfarë po bën, ti Elsa, në të vërtetë? Po shkruan një roman? Aha... Je me fat, edhe unë do të bëja të njëjtën gjë. Po të kisha kohë. Vetëm ta dinit ç’kam hequr! Çfarë libri do të ishte!” Kryeredaktori psherëtin dhe hedh pak verë të bardhë në gotën e vet. *Oh, zana e vogël, vetëm ta dije çfarë kam hequr unë...* Ai ulet në tavolinën e vet, vë duart në mes dhe vështron në sytë e saj.

“Si i ke punët – a ke gjetur ndonjë gjë interesante?”

“E dini, unë, vërtet, tani nuk e di çfarë po ndodh. Cila është e vërteta në këtë rast. Nuk kam ndonjë mënyrë për ta konfirmuar, por po përpiqem – po thërras përreth, po pyes, po pres”.

Elsa ishte zhytur ngrohtësisht në vështrimin e syve blu të bosit të saj. Një flakë blu u ndez drejtpërdrejt në fytyrën e saj. Ajo mendonte se do të mund ta vazhdonte bisedën. Por në një moment ajo ndjeu, që po të mos e kishte hequr golfin, do të ndizej, do të shpërthente.

“Fillimisht dukej e qartë. Por filluan të vinë informacione konfuze. Ne nuk duhet të biem në panik,”

vazhdoi ajo, duke u përpjekur ta nxirrte pulovrën nga koka. Ajo mendoi se mund ta bënte këtë menjëherë. Por pulovra i kishte ngecur pikërisht mbi kokë. “Nuk jam e sigurt, nëse do ta bëj dot brenda afatit. Por nesër, tashmë, do të jetë lajm i vjetër. Unë duhet të gjej një rrugëdalje. Jam duke kërkuar kontakte,” shpjegoi Elsa me kokën nën pulovër. Në errësirë ajo ndjeu sikur s’po luftonte me pulovrën, por me lëkurën e saj. Gabimisht ajo, sikur kishte tërhequr lëkurën e shpinës tamam mbi kokë. “Më falni, ja si u bë tani,” tha ajo, duke u rrotulluar në vend. Pastaj bos i saj ia mbajti kanotierën poshtë me një rëndë dorë dhe me tjetrën ia shqiti golfin. Ai i shpëtoi jetën. Lëkura e shpinës, gjithsesi, do të rregullohej përsëri. Ishte e sigurt për këtë. Madje ajo s’pati nevojë as të thërriste dikë tjetër.

Elsa. Unë kisha pasur probleme me ngecje të tilla që në fëmijëri. Kurdo që laja kokën në lavaman të ndonjë hoteli të lirë, mua zakonisht, më ngecej koka ndërmjet rubinetit dhe lavamanit. Kullimi mbyllej dhe uji vazhdonte të rridhte dhe ngrihej deri tek hunda dhe goja.

Rrugës për në shkollë, në pjesën e prapme të tramvajit, nga dritarja, unë u zgjata tek kangjellat, të cilat vinin pas murit të makinës së tramvajit në një distancë rreth 10 centimetra. Ndërsa po flisja, unë e futa krahun ndërmjet tyre. Kur desha ta tërhiqja, e kuptova që nuk mund të nxirrja krahun që andej. Bërryli ishte i gjerë. Dhe kishte ngecur brenda.

“Mos u frikëso. Mos u frikëso, më thoshin një grup turistësh polakë, të cilët po udhëtonin me mua. Shoferi

mbylli derën para syve të njerëzve dhe qeshte. Polakët luteshin qetësisht. Pas çdo çasti, bërryli im fryhej, bëhej më i madh.

Në momentin që e kishin dërguar Elsën të bënte një reportazh mbi hapjen e kinemasë 3D, asaj i vajti mendja tek Jani. Disa vite më parë, ai do të ishte i pari që do të shkonte atje, kështu sytë e tij do të hapeshin. Kinemaja 3D kishte ekran tredimensional. Marifeti bazohet në ndryshimin e vizionit të njërit sy në raport me tjetrin. Nga viti 1999, Jani shikonte vetëm me syrin e djathtë. Por Elsa e dinte që, megjithëse nuk mund të ishte midis shikuesve të parë, ai, me siguri, do ta kishte kapur lajmin në kohë që kjo kinema - e padobishme për të – po hapej. Sepse Jani që në fëmijëri blinte një sërë gazetash e revistash. Ai i priste me padurim, me një eksitim të papërmbajtur dhe rrëmonte në to pafundësisht. Kolona dhe kulla ishin grumbulluar me to në dhomën e tij. Ai s'mund të ndahej prej tyre. Në çdo revistë të vjetër, atij i dukej se kishte diçka tepër interesante dhe nuk donte t'i jepte ose t'i hidhte. "Gjithçka në to është informacion," i thoshte Elsës. "Ndoshta një ditë do të kem nevojë për to".

Dhe Elsa e pranonte se Jani, me të vërtetë, dinte gjithmonë tonelata faktesh interesante. Ndërkohë që piqte pulën, ai i fliste asaj për teorinë më të re të origjinës së universit, për problemet nga të cilat vuan delja e klonuar, për personazhet kryesore në filmin dokumentar *Nanook* ose për një bandë muzikore irlandeze pothuajse të re, e cila kishte shitur menjëherë më shumë albume se U2.

Dhe, teksa ajo nxirrte pulën nga furra, Jani tha: “Dhe ata po hapin një kinema 3D këtu nesër. Por, ata pa dyshim, nuk do të shfaqin ndonjë film me kualitet të lartë. Thjesht, disa gjëra tërheqëse nga cirku, si thua ti? Jani pyeti dhe u përgjigj vetë.

Elsa. Jani është i imi. i yni. Ne puthemi sikur të ishte hera e parë. Si çifti i parë që është puthur ndonjëherë. Ne jemi qenie me një trup, dy buzë dhe tre sy.

Në kinemanë 3D po shfaqej një film mbi dinozaurët. Pasi mbaroi filmi, Elsa nuk u kthye më kurrë në punë. Vëzhguesit mendonin se ky ishte një fund stilistik i karrierës.

Për dy ditë ajo u habit që kafeneja ishte mbushur me kolegë.

Ata kishin ardhur në Kafë Hiena për t’i lënë lamtumirën.

“Jam e goditur”, tha Elsa në vend që të thoshte - jam e çuditur.

“Jam e dhjerë,” tha ajo në vend të kësaj, pa vetëdije.

III

Kalisto Tanzi

Elsa. Së bashku ne hëngrëm rrush dhe e shoqëruam me verë rosé. Të nesërmen unë gjeta një kërcell të lagësht rrushi në xhepin tim. Ngjante si një pemë Krishtlindjesh e pazbukuruar.

Kalisto Tanzi u zhduk nga qyteti, i cili ishte goditur nga një valë nxehtësie. Nxehtësia rrezatonte nga shtëpitë dhe rrugët, fytyrat e ndezura të njerëzve – qyteti përvëlues përzhiste damkën e vet në ballin e tyre.

Unë qëndrova përballë dritares së teatrit që të mund të lexoja emrin e Kalistos në posterat dhe të bindesha që ai kishte ekzistuar me të vërtetë. Unë kënaqesha duke shqiptuar emrin e tij, i cili e kishte turbulluar atë gjatë fëmijërisë dhe adoleshencës dhe që nuk e bezdiste më, pas ardhjes sime. Unë eca ngadalë për nga ana tjetër e qytetit, muskujt e këmbëve të mia u shtrënguan pak në ajrin e nxehtë. Ishte pasdite. Gjëja e vetme në planet që lëvizte realisht ishin pikat e djersës. Ato rridhnin poshtë në fillim të hundës dhe pastaj shpërthenin përsëri nën flokët e mi.

Po shkoj të blej helm.

Jani kishte parë një mi në banjë mbrëmë.
Shfarosësi i minjve ka një bodrum vere nën dyqanin
e tij.

Nën tokë ne i shpëtonim vapës së padurueshme dhe
pinim. Ai më tregonte sa të zgjuar janë minjtë.

“Ata kanë një mi testues, i cili i provon ushqimet i
pari. Kur ngordh ai, të tjerët, as që e prekin karremin.
Kështu që ne tani ofrojmë një prodhim tjetër karremi
për minjtë. Minjtë fillojnë të ngordhin vetëm pas katër
ditësh nga konsumimi i helmit. Ata ngordhin nga rrjedhja
e brendshme e gjakut. Edhe Seneka pohon se kjo lloj
vdekjeje është pa dhimbje. Minjtë e tjerë mendojnë se
bashkatdhetarët e tyre kanë ngordhur në mënyrë të
natyrshme. Megjithatë, nëse shumë prej tyre vdesin në
për një kohë të shkurtër, ata do ta konsiderojnë atë vend
si të papranueshëm për shkak të vdekshmërisë së lartë
dhe do të zhvendosen diku tjetër. Kjo dhunti gjykimi u
mungon plotësisht disa njerëzve, madje edhe kombeve të
tëra”.

Një botë perfekte, e përshtirë. Unë buzëqesh mbi
gotën e verës Geurztraminer. Shfarosësi i minjve flet
shumë shpejt. Fytyra e tij lëviz papushim gjithë kohën.
Tamam sikur të kishte një tufë brejtësish që vraponin nën
lëkurën e tij. Nga njëri vesh tek tjetri. Nga mjekra tek balli
dhe anasjelltas. Unë i ndiej këmbët e tij të palodhshme që
lëvizin nën tavolinë dhe gjithë bustin e tij që lëkundet si
në vallëzim.

Duke vështruar atë, më merren mendtë. E kam kokën

të trullosur sikur po shikoj një film, skenat e të cilit kalojnë shumë shpejt nga njëra tek tjetra. Ai zgjatet drejt meje dhe fut gishtat në flokët e mi.

“Ti je një miushe e vogël shumë e bukur...” thotë ai duke qeshur. Edhe unë qesh me fjalët e tij. Ndihem sikur mbaj erë vetmie.

Ai më përcjell. Marr me vete, për rrugë, një qese plastike plot me helm minjsh. Në vend të luleve. E mbaja me krenari. Ndoshta kështu do të ndodhë gjithmonë, mendoj. Nëse meshkujt do të duan të më joshin, në vend të luleve do të më japin një qese plot me karrem të kategorisë së dytë, për minj.

Pas daljes nga bodrumi i freskët, ajri i nxehtë dhe bota pa Kalisto Tanzin më godet në fytyrë.

* * *

Për herë të parë unë e kam takuar Kaliston në përrurimin e një galerie. Atje kishte shumë pije dhe gjatë mbrëmjes u shfaqën disa çifte të reja. Siç thotë Jani, aty ka meshkuj, femra dhe alkool... shenja për një klub seksi.

Vështroja sytë e tij të kaltër dhe, për herë të parë, unë ndjeva dëshirë për një mashkull me sy me ngjyrë. Sytë e Janit pothuajse të zinj. Ngjyrat ishin një faktor deçiziv për mua. Kombinimi i tyre në fytyrën e Kalistos më tërhoqi. Ne u ulëm bashkë dhe biseduam deri në mëngjes. Siç ndodh gjithmonë në fillim, ti mund të tregosh historinë e jetës tënde për të satën herë dhe çdo gjë tingëllon interesante. Ti flet ngadalë duke rrotulluar

kokën – e gjithë salla vallëzon së bashku me ty – pluhur shkëndijash bie mbi flokët e tua.

Përballë Kalisto Tanzit, ligjërimi im bëhej më i gjallë. Jeta ime notonte para syve tanë si një mal i qelqtë. Me çdo fjalë unë e krijoja atë përsëri. E rikrijoja. Unë vetë isha e rikrijuar ng Kalisto Tanzi. Në fakt, ti mund të shkruash një libër për këtë, vërtet! Ai do të ishte një *musical*: *Oh, zanë e vogël – po ta dije çfarë kam hequr unë...*

Tashmë, është kohë dreke. Jam ulur në kafene. Kam veshur një fustan ngjyrë kafe: një zonjë e moshuar. Ndodhem përballë Janit. Një çift i moshuar. Qetësinë midis nesh e prishin vetëm titujt e ri. Jani m'i lexon ata, kohë pas kohe. Pastaj vazhdon të lexojë pa zë. Nganjëherë ai e palos gazetën dhe vështron nga unë. Vështrimet e syve tanë nuk kryqëzohen. Vera ka shijen e kumbullave e të çokollatës. Logoja e Coca-Colës në mbulesën e tavolinës ngrihet, tinëzisht, drejt fytyrës sime. Unë rëndoju mbi të me pjatë. Më pëlqen, kur çdo gjë është në vendin e vet.

Në shtëpi ulem në tavolinë dhe i shkruaj një letër Kalistos. Jani qëndron pas shpinës sime – o Zot, a duhet të shkruash një letër aq të gjatë, ti krijesë e dobët? A nuk do të mjaftonte një mesazh? Për shembull: Ku je ti?

* * *

Kalisto Tanzi s'ka celular, as adresë e-mail-i. Ai i konsideron këto lloje komunikimi të rrezikshme.

Nuk është e lehtë të ndërhysh në jetën e tij, të ngjitesh

nga dritarja në ekran ose të shfaqesh të materializohesh drejtpërdrejt para syve të tij. Elsa nuk mund të hynte në joshjet elektronike. Megjithatë ajo kishte talent për këtë – të fliste (chating) dhe të bënte gjëra vogla të këndshme. Ajo ishte një rapsode e zgjuar.

Por mundësitë e reja i kishin sjellë garë të fortë. Ishte e lehtë të lidheshe me dikë, të hyje në kontakt me të. Çdo gjë luante në favor të joshjes. Veçanërisht koha e kursyer falë komunikimit të shpejtë.

Askush nuk patrullonte një rrugë të ngushtë, të errët, një xhiro me karrocë, me makinë, një rrebesh. Të riparosh rrotat, të ndërrosh ujin e zier në radiator, të endesh nëpër rrethina dhe kafené, të qarkullosh, i pafuqishëm, në rrugët e qytetit, kur mund të mund të kishte një shpresë për të takuar një të dashur. Studio mundësitë e pranisë së tyre aty. Ndiq, vëzhgo, fshihu, qëndro pa lëvizur për vite të tëra ose udhëto vazhdimisht.

E-mail-et dhe mesazhet e shpejta ishin dritare dhe pasqyra që shtoheshin shumë shpejt në botë. Ti mund të kacavirresh në dhomë, mbi çati, në banjë, nën ujë, të fluturosh. Të varësh pikturën tënde tërheqëse diku – një instalim.

Elsa. Në ajër, në rrugën tënde. Të të ekspozoj ty në pikturën time.

Mëngjesi i Elsës fillon me të shkruar. Ajo vë muzikë dhe punon për librin e saj intensivisht për një gjysmë ore. Teksa shkruan, shpesh ngrihet nga karrigia, gjithë

djersë, sepse, kur shkruan, ajo pi litra të tëra çaji, e ngre fort volumin e muzikës dhe shkruan e shkruan. Shkruan sikur të ishte duke zbritur me vrap nga kodra. Ajo djersin dhe kjo e freskon atë. Temperatura e gjithë jetës së saj, trupit të saj varionte ndërmjet 37.1 dhe 37.6 gradësh Celsius. Kjo i shkaktonte një dridhje të lehtë dhe nervozizëm. Përveçse të bën krijuese dhe pasionale në krevat, temperatura bën të mundur të rrish në shtëpi e pabezdisur. Mjekët, zakonisht, kanë frikë ta dërgojnë pacientin me temperaturë në vorbullën e ditës së punës.

Kur mbaron së shkruari, ajo ndien uri, etje, dhe s'gjen më hapësirë për vëmendje. Elsa e humb aftësinë që të përqendrohet në punë krijuese për një kohë të gjatë – *sitzfleisch*. Dita e saj e punës zgjat tri orë. Kur Elsa ngrihet nga tavolina, Jani ngrihet nga krevati. Ata ulen së bashku në divanin e kuzhinës dhe mendojnë çfarë do të hanë dhe çfarë duhet të blejë Elsa. Zakonisht ata hanë sanduiçe, pinë xhin dhe lëng grejpfruti. Elsa kishte lexuar se 80 % e gjendjes së një njeriu vjen nga stomaku i tij. Çfarë që të ketë ai brenda. Sanduiçet dhe xhini janë ushqim që ju i lidhni me festat. Prandaj dhe gjithë jeta e saj i dukej si një festë e madhe që vazhdonte. Ditë pas dite. Dhe siç ndodh gjatë një feste të organizuar seriozisht, të shijuar sinqerisht – në muzg ose më vonë, kur drita është e pasigurt për një kohë të gjatë dhe fshati ju kujton një skenografi të ndriçuar teatrale, diku në fund të gjuhës dhe në qiellzë shfaqet një shije e hidhur – shija e fundit të festës. Është temperatura e dhomës, plot me trupa, me një buqetë frutash dhe bisht të gjatë. Natën atë e zgjonte

gjithnjë e më shpesh: shija e një fundi të trishtueshëm. Si në prag të Vitit të Ri, kur disa sekonda para mesnatës, Jani del me një femër tjetër dhe, kur gjoksi, koka dhe shpatullat e Elsës dridhen si përpara një fantazme.

Rrugës për në shtëpi, Elsa shpërthen në lot në mes të rrugës.

“Nuk dua të ec më. Nuk dua të vazhdoj të marshoj përpara! Gjithë jetën time s’kam bërë gjë tjetër veçse kam ecur, kam marshuar!”

Elsa. Por, në të vërtetë, ishte ecja përpara që më mbante zgjuar, që më gjallëronte. Disa ua dalin problemeve në qytetin tonë duke ecur, disa duke notuar, duke kalëruar, ose duke shtënë.

“Ku po shkon ti, Elsa? Aha. Thjesht po endesh rrotull, ti? Edhe unë. Po ku? Nuk do të ma thuash? Unë kisha një shok, i cili kurrë s’më thoshte gjë tjetër. Ai, thjesht, zgjatej drejt meje dhe më pëshpëriste: Ti e di, mike, unë jam duke shkuar tek *vendi*. Pra, edhe ti thuaj të njëjtën gjë, Elsa. Që ti po shkon tek *vendi*”.

Është një qytet i vogël. Në çastin që filloni të ecni nëpër të, ju, gjithsesi, keni lënë mbrapa pjesën më të madhe të tij. Ndokush që do të shëtisë, duhet të sillet rrotull - tamam si kali i karruselit – dhe, në rrugën e vet, ai do të përplasët me karruselë të tjera.

Ne shëtisim për të evituar shoqërinë e njerëzve dhe me durim, hap, pas hapi, të ndjellim ndjesinë e lirisë. Në realitet, ne jemi anëtarë të një sektit karruseli me rregulla

të forta brenda rrethit.

Unë parapëlqej të hidhem në pishinë. Krahët e këmbët punojnë si dy rrota mulliri. Frymëmarrja ime bëhet më e shpeshtë, më e thellë dhe konstante. Pishina më të vogla e më të mëdha në kokën time, dalëngadalë, mbushen me notarë: me radhë, bëjnë gara, barazohen, zhyten, pluskojnë.

Sot ka shumë njerëz në pishinë. Unë mezi i shmang së pari, krahët e hapur gjerësisht nën ujë dhe pastaj këmbët që të godasin. Në mes, fëmijët që formojnë një rreth, hedhin topin plot rërë poshtë e lart. Nga muret e pishinës këmbët e trasha të një gruaje duke bërë ushtrime kërcejnë drejt meje. Në dhomën e zhveshjes, një vajzë e verbër ndërron e pasigurt kostumin e banjës. Ndiej dhëmbët të më mpihen. Sikur të më kishte goditur dikush me shkop.

Përballë daljes nga pishina ndodhet apartamenti i Kalisto Tanzit. Ai kurrë nuk i shpëton vështrimit tim. Këtë verë unë s'do të largohem nga qyteti. Nuk do të kërkoj ndërrim skene. Nuk do të kërkoj të shkoj në det. Kapem pas dritareve të një apartamenti të braktisur.

U takuam me Janin rastësisht në qytet. Pimë verë gjatë gjithë mbrëmjes së gjatë verore. Ai më tregon si është mësuar të mendojë se ai e mban mend, në njëfarë mënyrë, gjithë jetën e vet, por jo hollësitë. “Pjesë të tëra, shtresa të tëra janë zhdukur. Dhe ngjarjet nuk lëvizin në distancë, në mënyrë lineare, me kalimin e kohës. Nuk është një vijë e drejtë, por gjarpëruese. Disa seksione, me milje të tëra larg njëri-tjetrit në kohë, bashkohen në

kthesa, kurbat kryqëzohen dhe, menjëherë, një dritëz ngrihet mbi sipërfaqe: një krah përkulet në bërryl, flokë të lagur, një dritare e errësuar, një gojë në formë rrethi tendos frymëmarrjen”. Unë i tregoj Janit çfarë po lexoja sot mbi një sëmundje të rrezikshme. Ajo shfaqet në moshë mesatare dhe shenja kryesore është: personi fillon të kërcëjë. “Pastaj, gjithçka që të duhet është të gjesh pak muzikë të mirë dhe të ikësh me të,” thotë Jani.

Jani e çoi Elsën tek taksitë duke u përpjekur fort të shmangte një shishe vere tjetër dhe ecjen përmes qytetit në atë natë të nxehtë. E uli Elsën në taksì, në krah të shoferit dhe e vështroi atë në sy. Vetë ai qëndronte në këmbë në trotuar. Ai e mbylli derën e Elsës dhe krahët e tij të pafuqishëm, mbetën të varur anash përgjatë trupit të tij, kot fare dhe shumë gjatë. Duhej të kujdesej të mos i hiqte zvarrë nëpër tokë. Të mos shkelte mbi ta.

Në një moment, taksia u ndal në fund të rrugës dhe Elsa doli. Ajo kërcëu jashtë si drenushë. Shumë shpejt, ajo e gjeti vetën të zhytur në brendësi të qytetit. Hap krahët, shkelmon me këmbë. Një burrë në trotuar e vështroi nga mbrapa, teksa ajo lëviz në distancë dhe fillon të kërcëjë. Nuk luante ndonjë orkestër.

Kalisto Tanzi, këndon Elesë. Ky është emri i kafshës së vogël të butë që rritet, me dembelizëm, brenda meje. Këndon Elsa. Dhe gratë do të donin ta blinin atë për burrat e tyre dhe vetë burrat ia ngulin sytë. Ata më vështrojnë mua dhe shohin atë, të ulur brenda, duke u rritur e pjekur.

Këndon Elsa. Pikërisht në anën tjetër të derës. Dhe ata do të donin ta çanin barkun tim dhe të ma thyenin kurrizin tim mëdysht. Vetëm kështu mund ta arrijnë atë. Këndon Elsa. Ata do të donin ta shqyenin kokën time dhe të peshkonin brenda me duart e tyre. Këndon Elsa. Pa u shqetësuar nga gjaku: lumturisht, madje edhe në sy të fëmijëve. Këndon Elsa.

Aparatamenti i Kalisto Tanzit është bosh edhe pas kthimit të tij. Ai e kalon pjesën më të madhe të kohës në makinë. Si kërcimtar në kulmin e karrierës së tij, ai mezi lëviz kur është jashtë skene. Ngarja e makinës e ndihmon për të kapërcyer inercinë. Skenari ecën përpara me një shpejtësi të krahasueshme me atë të kërcimit. Makina formon gjysmën e e poshtme të trupit të Kalistos. Prapanica del jashtë nga sedilja e shoferit. Kalisto Tanzi është një minotaur. Kur i afrohem, unë rrëshqas brenda në makinë si në një përqaftim të shtrënguar.

Kur Kalisto dhe Elsa përqafohen, ajo mendon për organet e brendshme të ngrohta, prej gome, të vendosura përreth nga fëmijët në klasa, kur ata studiojnë trupin e njeriut. Ajo dhe Kalistoja janë organet e brendshme të automjetit të errët. Mushkëria e makinës. Organe të çiftëzuara. Veshkat. Ata punojnë gjithë natën. Të veshur ngrohtë në makinën që i qetëson. Lëvizjet e tyre e mbajnë automjetin të gjallë.

Në mëngjes ajo kthehet nëpër rrugët e zbrazura. E larë bardhë nga dallga e zbatice: filimisht ajo përfshiu

gjithë shtëpitë e qytetit dhe vetë qytetin gjithashtu. Pastaj ajo zuri njerëzit nga këmbët. Dhe për dy ditë i ktheu ata: fytyrat të fërkuara nga rëra e ashpër, një margaritar në çdo vrimë.

* * *

Në shtëpi ajo shtrihet të flejë pranë fytyrës së fjetur të Janit. Ajo pasqyron të gjithë zinxhirin e imazheve që ai kishte pasur në jetë. Shokë të fëmijërisë dhe një verë e gjatë pafundësisht, prindërit, një rrotë biçiklete që shfaqet poshtë pemës së Krishtlindjes. Ndryshime për mirë, ashtu si edhe për keq. Fytyra e Janit s'kishte moshë. Ishte një mizëri e pafund, e rrjeshtuar në një vend.

Kur i vështronte ngultas sytë e tij, ajo shikonte brenda tyre gjithë ndryshimet e përbashkëta. Çfarëdo çifti të kishin qenë.

Atë e zgjoi një dhimbje e fortë. Ajo i shkonte nga bërryli deri në pëllëmbë të dorës dhe në drejtim të kundërt - deri në shpatull. Kjo e shqetësoi Elsën. Dhimbja ishte shkaktuar nga pozicioni i saj jo i natyrshëm në makinë.

Kalisto e drejtonte jetën e saj. Kur ecte nëpër rrugët e qytetit, ajo nuk shikonte më fytyrat e këmbësorëve, por brenda makinave. Kërkonte trupin e Kalisto Tanzit në timon. Në vend të trotuarit, ajo do të parapëlqente të ecte në mes të rrugës përgjatë vijës së verdhë ndërmjet makinave.

Nganjëherë, ajo e ndiente krahun mjaft të dobët. Nuk

punonte dot me të. (*Mos u shqetëso, mendonte Elsa, mos bjer në panik.*)

Ajo s'mbante dot asgjë në dorë. i mpiheshin gishtat. Krahu i thahej dhe i varej poshtë si shenjë e një pranie të përjetshme – Kalisto Tanzi ishte gjithmonë në krah të saj; kur nuk shkruante dot, kur i rrëshqiste filxhani nga gishtat. Nëse kishte nevojë të përdorte krahun, por s'mundej, ajo e tundte me kënaqësi.

Ajo nuk hante më sanduiçë – vetëm pinte lëng grejpfruti dhe xhin, mollë, kalvados, uiski. Ngrënia i dukej diçka fare pa shije. Të përtypte ushqimin në gojën e saj. Donte ta kishte gojën bosh dhe fisnike – e përgatitur për të marrë. Goja e saj.

Ajo e dezinfektonte veten me xhin dhe, njëkohësisht, kjo i jepte kurajo dhe paturpësi të takonte dikë që asaj i pëlqente shumë. Të këqyrte fytyrën, e cila e kërcënonte atë me çka dëshironte ajo. Xhini e bënte më të durueshme dhe të përshtatshme. Kjo ishte dhe përgjigje për çfarë mund të bënte në kohën e saj të lirë. Me incrinë e natës pikërisht para agimit.

Kur Elsa ishte e dëshpëruar, i vinte keq që s'kishte mësuar të bënte kapërdima, kollotumba. Për shembull, ajo do të mund të kalonte kohën në atë mënyrë, kur priste Kalisto Tanzin. Nëse do të mund ta bënte atë rreth perimetrit të garazhit, dita e saj, patjetër, do të kalonte më shpejt. Ndërsa kështu, ajo vetëm u soll rreth e rreth në unazën e zakonshme.

Pastaj ajo pa makinën e tij. Ajo qëndronte mu në fund të garazhit - prandaj ajo nuk e kishte vënë ré. Hapi derën dhe

u shemb mbi ndenjësë. Ajo ktheu kokën në drejtim të një burri të çuditshëm. “Zemër, nuk është koha tani. Ju mund të shikoni që kam vajzën time prapa”. Elsa ktheu kokën mbrapa dhe vështrioi vajzën e vogël që rrinte aty. “Ndoshta, një herë tjetër,” tha burri, duke e shtyrë atë jashtë nga makina.

Ajo duhej t’ia tregonte dikujt.

Atë mbrëmje Elsa ia përshkroi ngjarjen Janit si një histori që i kishte ndodhur një *shoqes* së saj. Ajo e kishte ruajtur në mendjen e saj personazhin e *Shokut- Shoqes*. Pa dyshim, asaj do t’i hynte në punë ndonjëherë. Më vonë ajo lexoi se fëmijët e vetmuar, të cilët s’kanë vëllezër e motra, shpesh, kanë shokë imagjinarë.

Kështu, me kalimin e kohës, Elsa i tregoi Janit për *Shokun*, i cili kishte filluar të sillej shumë si Kalisto Tanzi. Ata kanë mendime të përbashkëta, shokë dhe të kaluar të përbashkët. Ata kishin qenë në të njëjtën shkollë dhe shkonin në të njëjtat restorante. Lexojnë të njëjtët libra.

Me kalimin e kohës, Elsa i tregoi Janit gjithçka mbi Kalisto Tanzin.

Rebeka kishte pasur një shoqe imagjinare vetëm gjatë fëmijërisë. Ajo u zhduk pas menstruacioneve të para të saj. E kishte emrin Yp. Dhe, përveç asaj, Rebeka kujdesej, gjithashtu, edhe për kafshët imagjinare – një qen i vogël i shpejtë, dy mollëkuqe dhe një kalë floriri, i cili ishte krejt i bardhë.

Volfang Elfman, vëllai i Lukas Elfmanit, kishte kafshët e tij në pyll. Ato ishin të egra. Prandaj ai s'mund t'i ngjiste në apartament. Ai gjithmonë shkonte tek ato në pyll. i thërriste dhe ato vinin me vrap. Pastaj ato luanin bashkë dhe bisedonin derisa errësohej.

Kur Lukas ishte djalë i vogël, edhe atij i pëlqente të luante me to. Por Volfang nuk e ftonte kurrë, që të vizitonte kafshët. Ai, gjithmonë, vetëm i tregonte në mbrëmje për të gjitha gjërat që kishin bërë së bashku gjatë ditës. Ai emocionohet dhe sytë e tij shkëlqenin në dhomën e errët. Lukas Elfmani vendosi t'i gjente vetë kafshët.

“O kafshët e Voooolfaaaangut!” thërriste ai në mes të drurëve të pyllit. “O kafshët e Voooolfaaaangut!” ulërinte ai dhe futej thellë e më thellë në pyll.

Elsa u fut në thellësi të pyllit. Pas pak ajo u ndal dhe ngriti sytë drejt kurorave të pemëve. “Kaaalistooo Taaanziii,” thirri ajo. “Kalistooo Taaanziii,” bërtiti, ndërsa zhytej thellë e më thellë në pyll. Kurorat e pemëve reflektoheshin në sipërfaqe. Uji përpinte lëvizjen dhe fjalët. Me një të hapur të gojës ajo godiste fundin e liqenit.

(Fund)

IV

Verë

Gjatë verës, Elsa dhe Rebeka filluan të kenë mall për njëra tjetrën. Ato takoheshin vetëm një herë në muaj në kafe Hiena, kur Rebeka u paguante bursat Elfmanit, Elsës dhe Janit. Trinia, tashmë, u kishte dhënë fund takimeve të tyre të rregullta. Ishte koha që ata të krijonin secili për vete. Elsa nuk lexonte më me zë nga libri i saj. Jani lexonte pjesë prej tij vetë, pa zë. “Thjesht, prit sa të shkruaj një libër për dashurinë,” i bërtet Elsa.

Rebeka fitonte para si gjyqtare linje për ndeshje tenisi. Ajo ulej në vendin e vet në fushë dhe i fiksonte sytë mbi vijën e bardhë. Kjo i kujtonte asaj kohën, kur ajo shkonte për të mbledhur kërpuçka me të atin. Ndryshimi qëndron në faktin se kur kërkon për kërpuçka, sytë e tu enden përreth për trofenë, teksa gjyqtari i linjës i mban ata të fiksuar në një vend. Trofeja e tyre është në lëvizje. Rebeka kishte të njëjtën marrëdhënie me kërpuçkat si femra me lulet. Era dhe ngjyra e tyre e impresiononin. Për më tepër kërpuçkat kanë një trup. Kanë volum. Ato mund të kapen, mund të shtrydhen.

* * *

Rebeka. Kërpudhat mund të hahen. E vetmja pjesëtare e familjes që nuk i hante ato ishte Gjyshja. Kur kishte qenë e vogël, familja ngjitur me ta ishte helmuar duke ngrënë një omëletë me kërpudha. Gjyshja e tregonte gjithmonë atë historinë e familjes së helmuar, kur ne hanim kërpudha. Ajo ulej në krye të tavolinës me pjatën bosh përpara dhe lëmonte mbulesën e tavolinës me duar.

“Dhimbja ishte aq e keqe, saqë fëmijët gërvishtnin suvanë nga muret...”

“Në fakt, unë s’mund të ha shumë nga këto kërpudha sot,” tha babai, duke i marrë ato nga tigani në intervale të rregullta.

“Ata i çuan në spital, por ishte shumë vonë, askush s’mundi t’i shpëtonte. Vdiqën të gjithë. Dy të rritur dhe tre fëmijë. Nga kërpudhat”.

Gjyshja ishte një kërkuese. Një autostopiste shpirtërore. Ajo nuhaste përreth për topat e tenisit.

Në mëngjes, zakonisht, ne shkonim për të bërë pazar në një dyqan ngjitur me fushën e tenisit. Gjyshja më kishte mësuar të kërkjoja me kujdes, ta krihja barin në rrugë. Nganjëherë topi i goditur nga ndonjë lojtar i ngathët i tenisit, kalonte përmbi gardh dhe binte aty. Pastaj ai ishte i yni. Gjyshja kishte vënë ré se, në shumë vende, gardhi që rrethonte fushën, ishte shkukur. Mjaftueshëm që dora e një fëmije të futej nga poshtë. Ju mund të merrni plot topa të përdorur aty poshtë. Ne mund t’i merrnim dhe

t'i zgjidhnim. Të verdhë ose të bardhë. Gjyshja zgjedh vetëm ata të pastërit me push. Ata të gërvishturit, gjyrë gri, të cilët lojtarët e tenisit i quanin patate, ne i linim të paprekur.

Arti i të qenit gjyqtar i linjës të detyron të mos i heqësh sytë nga një pikë për katër orë dhe të mos mendosh kurrë për diçka tjetër. Në mendjen e gjyqtarit s'ka kurrfarë imazhesh, ai nuk ëndërron, nuk kujton, nuk mendon, nuk analizon. Në kokën e tij nuk ndriçojnë ikonat. Mendja e tij nuk krijon detskop background: pyje vjeshte, univers, yje, planetë, fytyrë fëmije. Mbrojtësi i ekranit nuk ndizet.

Gjyqtari i linjës nuk lëkundet, ai e mban vështrimin të ngulur në një litar të bardhë të hollë. Të mbërthyer tek kufiri. Shikimi i tij ndizet në çdo pikë në linjën e drejtë. Gjyqtari i linjës jeton në ekuador – ai djersin dhe ngrin. Ai nuk imagjionon skena vendesh, qytetesh, deti ose shiu. Në mendjen e vet, ai nuk flet me askënd, nuk puth, nuk diskuton, nuk debaton.

Truri i tij i zbrazët pret vetëm për topa. Ai qëndron në pritje si bari jeshil i pastruar mirë, si fëmijët e gjyshërit e tyre në anën tjetër të gardhit të fushës së tenisit.

Kur Rebeka u kthye nga puna, ajo u ul në dritare dhe priste për copat e Elfmanit duke ecur. Për trupin e tij duke kaluar prapa grilave të ulura – kuadër pas kuadri si një film me metrazh të gjatë.

“Kisha një ndjesi të pakëndshme, sikur ajo gjithmonë më vëzhgonte,” iu ankua Elfmani Elsës në korrik.

Elfman. Dje, për shembull, ne ishim shtrirë në krevat duke parë televizor. Papritur Rebeka u shtri mbi mua, duke më vështruar në sy, pa folur. “Çfarë po bën?” e pyeta.

“Po shikoj, nëse ti po fle.”

“Nuk po fle, po shikoj.”

“Po atëherë, përse i ke sytë të mbyllur?”

“Nuk i kam të mbyllur – ti s’mund të më vështrosh gjithë kohën.”

“Unë s’po të vështroj, po të vëzhgoj.”

Në tre të mëngjesit ajo më zgjoi me një shuplakë. Po shikonte akoma televizor. Një film sapo kishin mbaruar. Rebeka po vështronte gjenerikët përmyllës, e magjepsur. Ata dukeshin pa fund. Ajo e kapi fytyrën time në duart e saj dhe bërtiti: “Shiko! Shiko! Shiko se si bëjnë njerëzit para me një film! Dhe një tjetër, më shumë, më shumë!” thirri Rebeka.

“Shko të flesh tani, ti shikon shumë televizor.”

“S’kam gjumë,” buzëqeshi Rebeka. Jam e përhumbur nga ajo inercia e përjetshme. Është ora tre dhe mëngjesi nuk po zbardh. Të vetmet gjëra që lëvizin në planet janë ata gjenerikët.”

(Në të vërtetë, Elfmani përdorte, të paktën, dy sharje në çdo instancë të ligjëratës së drejtë. Zakonisht që në fillim të fjalisë.)

Në tre të mëngjesit, Elsa doli nga makina. Tani çdo

ditë ishte Prag i Vitit të Ri. Ajo dhe Kalisto Tanzi hipën në makinën e parkuar dhe pinë verë të kuqe. Elsa ia kishte hedhur krahët rreth qafës dhe këqyrte me vëmendje fytyrën e tij. Ajo s' mund të ngopej së shikuari atë.

Kur arriti në shtëpi, tashmë ishte errësuar në apartament. Jashtë agimi po zbardhte këndshëm. Ajo preu një fetë bukë dhe qëroi një thelp hudhër. U mbështet pas kaloriferit dhe filloi të përtypej. Shija e hudhrës pushtoi gjithçka. Erën e gojës së Kalisto Tanzit, dëshirën e paplotësuar të Elsës. Ngadalë ajo u ngroh. Ajo buzëqeshi si dikush në mbrëmje pas një dite skijimi.

Në tre të mëngjesit kënaqësia e saj arriti kulmin. Kënaqësia e dëshirës së paplotësuar e të paarritur. E shpërthimit të vazhdueshëm, jo të lehtë. E tensionit të pafund të një qenieje të pangopur.

Elsa ecte gjithë natën – me po ata hapa të mprehtë. Pa u ndalur fare. Asaj i pëlqente minotauri. Ata avanconin së bashku nëpër labirinth.

(Dëshira e ngopshme nuk është dëshirë e vërtetë, këndonin në një shanson Armen.) Kur ajo vështronte sytë e Kalistos, shikonte një version më të vogël të fytyrës së saj. Një portret i vogël i gjilpërës me kokë.

Pastaj ata u ndanë dhe ajo u shtri pranë Janit të fjetur. Vetëm tani ajo e pa atë me sy mbyllur. Asaj i pëlqente. Përkundër çdo gjëje. Ajo vuri krahun e saj të fishkur rreth qafës së tij. Si një fije nëpër një labirinth.

Jani bënte gjumë të thellë. Libri që përpinte ditët e tij e lodhte shumë natën me ëndrra të rënda. Në to

ai kujdesej për çdo fëmijë të vogël, të cilët humbisnin vazhdimisht. Dhe Elsa gjithmonë e linte vetëm për disa takime të rëndësishme pune. Dhe ai ulej, pikërisht, në kafën e vjetër ose në barin e braktisur, ku i ati e kishte marrë atë me vete, kur ai ishte në moshën e pjekurisë. Ai, thjesht ulej atje, tamam sikur po ngashërente.

Në shtëpi ai ishte ndarë nga Elsa. Brenda apartamentit, kishte sajuar vetë një apartament të vogël, të vetin. Ai e kishte ndarë hapësirën me dollapë dhe kolltukë dhe kishte bërë një çati me një çarçaf blu. Nuk ishte më i pastru. Në të kishte njolla të bardha që kishin mbetur, kur bënë dashuri. Ato qëndronin mbi kokën e tij si retë në verë. Ditë qeni.

Kjo i kujtoi Elsës kohën, kur ajo kishte qenë e fiksuar pas ndërtesave të banimit. Gjatë fëmijërisë, ajo dhe vëllai i saj i ndërtonin ato së bashku. Me dyshekë e kolltukë në dhomën e fëmijëve. Ose në kopsht midis tri shkurresh rrushi të egër të mbuluar nga sipër me fletë metalike. Mund të jetohej mirë edhe në majë të pemëve, të dardhave ose të arrave. Veçanërisht e bollshme dhe luksoze ishte hapësira banuese nën hardhitë kacavjerrëse. Hardhitë binin përsipër të pasura e të trasha si frizura afrikane dhe formonin një hapësirë bujare private midis kërcellit dhe degëve. Një vend për meditim, një hapësirë për jetë.

* * *

Në shtëpinë e vogël, Jani shkruante dhe shikonte një televizor të vogël bardhë e zi. Kontrolli i volumit ishte prishur, kështu që nuk mund të kishte një nivel optimal tingullor. Ai ose gjëmonte, ose pëshpëriste. Jani i shikonte të gjitha, shtatëmbëdhjetë kanale një nga një. Ai debatonte me moderatorët me zë të lartë dhe u bërtiste komentatorëve.

Nga ana tjetër e murit, Elsa dëgjonte zëra të zemëruar, komente politike, grindje, shpërthime dhe tingujt e kërcitjes së metalit, xhamat mbrojtës të thyer mbi trotuar; kërcitjen e makinave. Ajo kishte ndjesinë se shtëpia e Janit ishte plot me njerëz, vende të zhurmshme dhe dyqane, ku njerëzit qëndronin në radhë të gjata, të djersitura.

Kur Rebeka u bë mbarë të hidhte një gotë në Kafë Hiena, të mërkurën, ajo mendoi se aftësitë e saj të telekinezisë do t'i shpëtonin jetën. Ajo nuk do të fitonte para. Mendonte se kjo aftësi të lëvizte gjërat me shikim të fokusuar do të siguronte të gjithë Katërshen nga ana financiare. Ata do të largoheshin nga qyteti dhe do të jetonin në një shtëpi të vogël pranë detit. Në një nga ishujt Grekë. Mundësisht në Patmos.

Megjithatë, telekinezia e saj ishte shumë modeste dhe e papërfillshme. Çdo gjë që ajo kapte në shikimin e saj lëvizte shumë ngadalë, në mënyrë pothuajse të papërceptueshme. “Tre në pesë njerëz mund ta bëjnë

këtë. Vetëm se ata nuk janë të vetëdijshëm për këtë,” thoshin ekspertët pasi e testonin atë. Rebeka e dëshpëruar mbyllte sytë nga dhimbja.

Në errësirë nën kapakët e syve shkëlqenin siluetat e shokëve të saj imagjinare të fëmijërisë – Yp dhe një qenush shumë i shpejtë. Ata kishin një shekull pa u takuar.

* * *

Në Kafe Hiena ata filluan të kërcëjnë tango. Elsa dhe Jani e shtrëngonin njëri-tjetrin aq shumë në pistën e kërcimit, saqë nuk mbusheshin dot me frymë. Dhe hapësira e kërcimit të tyre bëhej gjithnjë e më e gjerë, zjarr në sytë e tyre, shkëndija nën këmbët e tyre. Ata përkuleshin prapa – secili në drejtim të ndryshëm. Trupat e tyre të shkrirë në pikën e mesit - pastaj çelja e petaleve të lules.

“I keni parë ndonjëherë Elsën dhe Janin të kërcëjnë kështu?” e pyeti Rebeka Elfmanin.

“Asnjëherë,” pëshpëriti ai.

Elsa dhe partneri i saj kërcenin, buzët të mbyllura fort dhe rrëketë e djersës që rridhnin përgjatë shpinës së tyre. Të ngadalshme e të trasha si gjak. Si gjarpërinj të hollë, të hijshëm. Ata kërcenin plot pasion dhe fluturonin nëpër të gjithë pistën. Kërcenin sikur vulosnin diçka të nëndheshme. Një imazh të humbur, një çift të vdekur, njëri-tjetrin. Mallkuar qoftë muzika.

Dy femra ishin ulur në tavolinën ngjitur. Përballë njëra-tjetrës. “Ti gjithmonë ke dashur të kesh një shtëpi plot me fëmijë,” thotë njëra, ndërkohë që tjetra buzëqesh trishtueshëm. Elsa kurrë s’kishte dëgjuar një kombinim tjetër.

Elsa. Ëndrra e një apartamenti të vogël, plot me fëmijë ose vetmia në një shtëpi të madhe. Kurrë s’kam dëgjuar dëshira të tilla. Të jetosh e vetmuar në një shtëpi të madhe. Vetëm me jehonën. Në çdo dhomë, pas çdo dere. Aq shumë kohë e vetmuar. Epo mirë, ndoshta – më së shumti, me një shishe alkooli. Çdo ditë të re. Duke ripërtërirë çdo ditë, si dielli që do të jetë ndryshe, i ri çdo ditë. Si një vajzë delikate franceze, e cila, në fund, shndërrohet në zhabë. Në një plakë të mençur të dashuruar me shtëpinë e saj. S’kishte mbetur më asgjë. T gjithë kishin vdekur. Vetëm shtëpia ishte e pavdekshme. E rëndë dhe kabahe, një dashnore e ngathët. Çdo dhomë mbante erë të ndryshme. Por të gjitha ato së bashku mbanin erën e keqe të pleqërisë. Ajo nuk flinte dot aty. Derisa të dehej plotësisht. Madje edhe atëherë, burra me lëkurë të shqyer, në vend të rrobave, lëvrinin rrotull nëpër dhoma pareshtur, duke u përplasur pas mobileve.

Elsa lante dyshtemenë. Jani, ulur në divan, lexonte me zë të lartë. Kur mbaroi së pastruari, Elsa drejtoi trupin dhe ngriti krahët si krahë zogu. “Mbaroi më në fund,” donte të thoshte. “Në drej të vejë”, tha ajo në mënyrë të pavetëdijshme.

(Askush nuk e vuri ré.)

Rebeka po shkonte për në qendër të qytetit. Ishte ditë e Diel – qyteti ishte i zbrazët, i shkretuar. Kishin mbetur vetëm sfonde të trishtueshme. Ajo hipi në tramvaj – përballë saj ishte një burrë me një foshnjë në karrocë. Foshnja kishte nxjerrë gjuhën jashtë, bebëzat e syve të saj rrotulloheshin në një formë eliptike të rastësishme. E gjithë fytyra e saj ishte një tallje, një parodi e vetë foshnjërisë. I ati dukej si armik i çdo gjëje të gjallë.

Qyteti ndriçonte me një dritë disi të turbullt - vetëm turistët dhe shëmtirat lëviznin nëpër rrugët e zbrazëta. Përbindëshat – e Diela është dita e tyre. Ata endeshin rrotull në tramvaje, rrinin pranë shatërvanëve. Flenë për pak kohë, pastaj shajnë dhe mallkojnë. Gurët e kalldrëmit janë të mbuluar me zhulin që ata lënë pas si kërmijtë. Me viskozitetin e vet ata shënojnë territorin e tyre. Të Hënave në mëngjes gjurmët e tyre janë shpërndarë rreth qytetit, në shollën e këpucëve të nëpunësve të bankave, të agjentëve të reklamave dhe të burokratëve të Bashkisë. Ata i çojnë ato brenda xhamave të ndërtesave të zyrave, i fshijnë pas qilimave me push dhe pas rrugicave prej gëzofi të ariut polar, nën tavolinat e kafenesë. Dhe qyteti përsëri është i pastër, i ndritshëm, me shkëlqim si putrat e kafshëve prehistorike të fërkuara fort.

Dhe rokerat mund të luajnë prapë gjërat e tyre: ec zemër, fol zemër... Dhe mjeranët i zë gjumi duke u

zhdukur prapa mureve të njerëzve që punojnë, të cilët shtohen në rrugë si mish i egër.

Përballë Hienës, Rebeka hasi Ginsbergun e ri. Ai pinte duhan, këndonte dhe kërcente nga pak. “Ke dalë për shëtitje? Hm. Ma thuaj mua, drejtpërdrejt, ata të paguajnë apo jo? Asgjë realisht? Falas? Unë paguhem. Një mijë për një të Diel rreth qytetit, pesëqind gjatë ditëve të punës. Unë fitoj para në këtë mënyrë në fundjavë. Punoj për qytetin. Për të krijuar një imazh. Një pamje tërheqëse, gjërat ecin përpara, jeta në rrugë, pulsi i qytetit rreh. Është shumë e rëndësishme për shumicën e njerëzve të jenë në rrugë, të enden përreth, që qyteti të jetë i gjallë. Sikur banorët s’mund të jetojnë dot pa qytetin, s’mund të durojnë qëndrimin në shtëpi. Sllovakët janë komb i moderuar, diçka i nxjerr ata, gjithmonë, jashtë nëpër rrugë dhe në baret lokale. Bashkia përpiqet shumë. Ngjan me policinë. Për shkak të turistëve. Kështu ata s’do të ndihen të vetmuar. Nuk do të kenë frikë.”

“Në fakt, na e kanë hedhur. Ne vetëm vijmë vërdallë, nuk fitojmë asgjë, ndërsa të tjerët paguhën për këtë,” i tha Rebeka Elsës.

“Ehu, lëri këto, ne vijmë vërdallë, sepse na pëlqen.”

“Unë s’mund të ndihem mirë më, duke ditur se unë e bëj këtë falas dhe të tjerët paguhën për këtë. Po, po, na e kanë hedhur.”

“Mos u bëj qesharake,” qeshi Elsa.

E qeshura e Elsës iu duk e dyshimtë Rebekës. Paguhej edhe ajo. A mos bënte edhe ajo si ata të tjerët? Ajo e bënte

këtë pyetje vetë me çdo person që takonte jashtë në qytet atë natë. Rebeka filloi të vëzhgonte njerëzit nëpër kafene. Përfshirë dhe klientët e Kafe Hienës. Ata dukeshin shumë të lodhur. Uleshin aty të mërziur, si për të punuar. Dhe ishin të njëjtit persona. Mund të të ikte truri: gjithmonë të njëjtat fytyra. Nganjëherë ata përziheshin. Çiftet me partnerët, familjet me fëmijët ose me gjyshërit. Në fillim të javës, ndonjëri është i vetmuar i humbur në mendime dhe të Enjten ai, tashmë, është ulur në një tavolinë të ngritur pa karrige të mjaftueshme rrotull. Edhe ata paguhen, rënkonte Rebeka. Njerëzit në kafene e në bare. Ata po na mashtrojnë ne. Po krijojnë qytetin. Duke mbushur hapësirën, duke zënë vendet.

“Para pak kohësh, një burrë ndaloi pranë shtëpisë sime – gjëja e parë në mëngjes,” i tha Rebeka Elsës. “Ai u prezantua si Sabato dhe më solli një çantë plot me topa me ngjyra, përfshirë këtu topa futbollit, volejbollit, ca topa tenisi dhe një grumbull topash ping-pongu, të cilët kishin fluturuar sipër gardhit, në kopshtin e tij, gjatë fëmijërisë sime. Kishte gjithashtu një top bilardoje dhe dy topat të vegjël rulete. Kur i kishte mbledhur, fillimisht ai kishte shkuar tek shkrintari i famshëm Argjentinës, J.L. Borges, ngaqë ai mendonte se ishte *ai* që i kishte hedhur topat në kopsht, gjithë kohën, me qëllim. Sabato, në fakt, gjithnjë e konsideronte Borgesin përgjegjës për gjithë të këqijat që i kishin ndodhur atij në jetë. Unë i identifikova të gjithë topat e gjetur si të mitë. E falënderova dhe i kërkova ndjesë që kisha pasur qëllim aq të keq, shpesh,

në fëmijëri. Gjithë kohën, Sabato nuk i hoqi sytë nga grumbulli i objekteve. Pastaj ai u rrotullua mbi thembër dhe ia bëri: “O Zot, kaq shumë goditje në errësirë!”

“Po ju, tashmë, ma keni treguar atë histori,” tha Elsa. “Dje në mëngjes, në telefon.”

“Unë nuk e mbaj mend, por ti, ndoshta, ke të drejtë. Mendoj që do të jetë një histori tjetër obsesive e imja. Qëkur kam filluar të fitoj, tashmë, kam mbledhur dymbëdhjetë të tilla. Dymbëdhjetë histori, të cilat kam dëshirë t’i tregoj vazhdimisht. Në shumicën prej tyre, miqtë e mi, tashmë, fillojnë të më ndërpresin në gjysmë të tregimit. Ata më japin sinjale që, tashmë, i dinë ato histori. i hedhin sytë diku përtej, përshëndesin ca njerëz të huaj me kokë, ndonjëri me një puthje të zjarrtë, ose fillojnë të rrëmojnë thellë në çantën e errët, për një biskotë. Por kërkimi i tyre është i pafrytshëm, sepse ata e kanë gllabëruar atë kohë më parë. Dhe ajo histori mbetet aty, është gjysma e historisë që, tashmë është treguar, në tokë, si një pjesë e zhubrosur e një ndërrese të brendshme plot me material biologjik, ose një këpucë pa lidhëza në një piring bore një metër të lartë rrugës për në bar. S’ka pamje më trishtuese, besomë.”

Rebeka me Elsën dhe çunat ishin ulur në Hiena, por ajo kishte ndjesinë se po harxhonte parà me të huaj. Jashtë mirësjelljes, në mbrëmje, ajo piu shnaps dardhe, kështu që ajo ishte një shoqëruese e këndshme. Komunikuese, e gjallë. Në mëngjes ajo bëri ushtrime, hëngri kos dhe, pastaj, qau për një kohë të gjatë në dush. Lëkura e saj u

bë flakë e kuqe nga uji i nxehtë.

Në mbrëmje, ajo u ul së bashku me miqtë e saj në kafe. Fytyra e vajzës që rrinte përballë saj i dukej tmerrësisht afër. Ajo buzëqeshte, por kishte frikë se nuk do të kontrollonte dot cepat e gojës së saj. Kishte frikë nga ndonjë tik nervoz. Rebeka e kuptoi se ajo kishte qëndruar para pasqyrës për vite me radhë. Gjatë asaj kohe, konturet e fytyrës së saj ishin varur poshtë. Lëkura në mjekrën e saj dhe mishin në nofullat e saj kishin rënë. Rëndesa po i tërhiqte tiparet e saj poshtë në dysheme. Ajo pagoi faturën për Katërshen dhe, kur doli jashtë në ajër të freskët, ishte e habitur se si një vajzë mund të kthehej në një institucion.

Në fund të rrugës, një person, nga prapa iu duk i njohur. Rebeka shtoi ritmin: Ypi kishte dalë për shëtitje. Në krah të saj ishte një qen shumë i vogël dhe shpejtë.

Ajo ecte shpejt përgjatë bregut të molit. Qyteti merrte frymë qetësisht dhe thellësisht. Vetëm ndonjë herë më të rrallë, ajo mund të dëgjonte nga larg: PING... PING... PINGPING... PINGPINGPING nga supermarketi. Njerëzit bënin pazar. Kodet nëpër arka hidheshin në fatura me tinguj kërcitës. Si zjarri. Unë imagjinoja Tokën duke u rrotulluar në univers, pothuaj qetësisht. Arkëtarët bënin punën e tyre. Përveç atij sinjali të vazhdueshëm, një simfoni e PING... PING... PINGPINGPING... PINGPINGPING... PING.

Elsa dhe Jani po notonin në liqen. Elsa i ndërpreu lëvizjet e saj të rregullta nga një ulërimë. Ajo u kthye në

shpinë për të parë bregun. Një djalë nga fshati qëndronte atje me një skuter. Duke e përplasur atë përtokë. Ishte skuqur flakë nga inati. “Ferr i ndyrë, nuk është e mundur të ngasësh një skuter në këtë shteg pylli. Në djall të vejë, do të hedh vetë në erë ca prej këtyre ndërtesave të mallkuara. Beto hem për Zotin, do t’i shemb vetë ca prej tyre,” bërtiste ai.

Kur dolën nga liqeni, Jani vështroi barkun e vet të zhveshur, të lagur. Uji rridhte poshtë përmes tij.

“Po rrjedhin lotët nëpër barkun tim,” i tha ai Elsës.

Në plazh filluan të mblidheshin gjithnjë e më shumë njerëz. Për fat të mirë, ata vinin vetëm nga anët dhe jo nga lart. Elsa dhe Jani parapëlqyen të mos prisnin deri sa të thaheshin. Partneri i saj tërhoqi pantallonat përsipër kostumit të banjës akoma të lagur. Ata u bënë qull, vetëm pasi ai kishte ecur pak. Kjo lagështirë krijoi shumë harta të vogla të lokalizuara, të cilat, me kohë, u kthyen në një hartë të madhe. Në autobus nuk kishte njerëz shumë. Madje, pjesa e përparme ishte bosh. Ishin vetëm ata dhe shoferi. Elsa u ul, ndërsa Jani qëndroi në këmbë.

“Unë po thahem vetë,” tha ai, duke mbështetur hartën në shpatullën e saj. Ku mund të ishte Kanadaja afërsisht.

Kur autobusi u ngjit mbi urë, nga dritaret ata panë lumin. Që po ngrihej. Për një çast ajo e ndjeu atë në këpucët e saj. Elsa lëvizi gishtat e këmbës. Uji puthte majat e tyre në çdo hap.

Siç shikonin kafshët e mëdha kopenë e atyre më të voglave. Si një kafshë e madhe në çastin para se të hajë.

Shumë këngëtarë këndojnë për nostalgjinë që ndiejnë natën. Janit kjo i ndodhte me urinë. Fillimisht ai do të ecë vendosmërisht, pastaj gjithnjë e më ngadalë rreth kuzhinës. Ndryshimi i ritmit tregon vetmi. Ndërkohë që hapi i madh i Elsës bëhet më i shkurtër dhe i shpejtë, hapi i tij ngadalësohet fare. Kjo i kujton asaj fëmijërinë dhe shëtitjet me mamanë, e cila çalonte. Kur lexonte përrallat franceze, aty kishte personazhe që quheshin Princeshë Limpeta dhe Princi Limper. Mamaja i kishte thënë: bëhet fjalë për mua, unë jam Limpeta.

Tani ajo kishte gjetur edhe Limperin. Ajo imagjinonte intensivisht momentin, kur ritmi i pulseve të tyre, qarkullimi i gjakut të tyre, do të ndryshojnë. Kur ata do të rriten ngadalë tej njëri-tjetrit me goditjet dhe rrahjet e tyre. Dueti i tyre ndryshon në zë dhe jehonë dhe pastaj, përfundimisht, në zërin e parë dhe të dytë: nostalgjiaaaaa.

“Këto biskota janë as sa gjysma të trasha siç duhet të jenë,” thirri Jani nga kuzhina. Dhe sentenca fatkeqe, si një goditje e shpejtë, nisi, në mënyrë të pakthyeshme, moshën e tyre të thyer së bashku.

Ajo i kërkoi atij të ulej pranë saj, në krevat. i hodhi duart në qafë dhe e puthi. Ai i hapi buzët vetëm pas një momenti. Ai vuri krahun e tij rreth gjurit të saj dhe me një lëvizje të butë – me një frymë – e mori atë nga krevati në krahët e tij. Ajo u tulat aty pa bërë zë, krejtësisht e qetë. Si në një kurorë peme. Në një vend, nga i cili ju mund të shikoni gjithçka, duke qenë të padukshëm. Ajo u fut aty, tani, me të gjithë trupin e saj.

* * *

Krahët e gjatë të Janit i kujtuan Elsës hardhitë kacavjerrëse. Ai shpesh i fërkonte ata, pa e pasur mendjen, duke i treguar asaj ndonjë histori. Të gjatë dhe të përdredhur.

Kalisto i solli Elsës një gur nga fundi i oqeanit. Ajo e vuri mbi tavolinë, në shtëpi. (Një gur nga një *Shok*). Një gur i bukur. Kalisto tha se ishte një fytyrë njerëzore e përkryer: sytë, goja, hunda. Jani e vendosi atë pranë telefonit dhe futi dy lapsa në secilin sy të saj.

Kur po ktheheshin nga liqeni, Jani dhe Elsa u ulën në klubin e fshatit. Ndërsa ata po pinin, lokali u mbush plot. Në orën pesë, banda lokale filloi – vajza luante në sintetizor, kurse i ati këndonte. Në gardhin prej druri prapa skenës, dritat muzikore të varura vezullonin. Ato reflektonin format e biçikletave të parkuara pranë murit.

Në pistën e kërcimit një çift fëmijësh ishin shumë të zënë duke u shtyrë njëri tjetrin. *Unë jam djalë nga qyteti Nju-Jork* – jehonte mbi kopshtin e klubit të fshatit.

Me Elsën dhe Janin u bashkuan drejtori i filmit Vang dhe studenti i tij Sang-Fun. “Kam ardhur në këtë aktivitet për punë,” tha Vang me buzëqeshje. “Jam në kërkim të personazheve njerëzore të përshtatshëm këtu.” Jani ishte takuar rastësisht me të, para disa kohësh, në një dyqan antikituaresh, në Pragë. Vang ishte ulur mbi një kuti

fotografish të vjetra. “Po kërkoj personazhet e mia,” i kishte thënë ai, pastaj, me kokën në kuti duke rrëmuar midis fotosh.

* * *

“Dua të xhiroj një film - çfarë mut vlerash ka brezi juaj,” tha Sang-Fun, studenti.

“Mua s’më plas fare për asgjë më,” iu përgjigj Jani.

Biskotat në shitje me pakicë pakësoheshin, në mënyrë të pashmangshme.

PING... PING... PINGPING... PINGPINGPING...
PING... PING... PING.... PINGPINGPING.... PING.

Elsa e vështroi përsëri Sang-Fun-në. Ata ishin takuar rastësisht pas premierës së baletit, ku Kalisto Tanzi kishte rolin kryesor. Sang-Fun e mori Elsën në makinë poshtë në qendër të qytetit. Në atë kohë, ajo s’donte të merrej më me filma. Ishte zëdhënëse e Shekspirit - një kompani që bënte pajisje peshkimi. “Kjo është mënyra ime e jetesës, përndryshe - unë shkruaj. Megjithëse, pikërisht tani, kam vetëm disa episode piktorese. Në Krishtlindjen e fundit unë mbarova së shkruari një roman. Nuk desha ta botoja këtu. Të botosh diçka në Sllovaki s’ka kurrfarë rëndësie. Prandaj unë iu drejtova një botuesi anglez. Ai më shkroi se duhet t’i dërgoja një fragment prej 30 faqesh në në gjuhën angleze. Ia dërgova dhe po prisja. Dhe çfarë

mendoni ju se ndodhi pastaj? Për gjashtë muaj doli *Kodi i Leonardo Da Vinçit*. i bazuar mbi fragmentin tim,” qeshi hidhur Sang-Fu. “Por ju e shikoni, koha shëron çdo gjë. Librat kanë jetën e vet. Dhe tani unë ua kam bërë naftën”. Edhe midis meje dhe Vangut gjërat nuk funksionojnë më. Por ai akoma bën filma. Ata janë filma, në të cilët polici ndjek vrasësit dhe vrasësit – viktimat e tyre. Por kjo, gjithmonë, zgjat aq shumë, saqë pas pak, ju kuptoni se nuk ua ndien fare, nëse i kapni apo i vrasin ata. Ata vrapojë dhe bërtasin, por juve nuk ju intereson më ç’bëhet me ta. As me vrasësit, as me viktimat, as me policët. Nuk e çani kokën fare. Ju doni vetëm që filmi të mbarojë.”

Përrjashtimi i vetëm ka qenë filmi *Nëndetsja T437*, të cilin Vangu e ka xhiruar bazuar mbi një histori të vërtetë. Ai iu shtua radhës së atyre filmave katastrofikë, të cilët zënë vend brenda në mjedisin magjepsës të nëndetësës. Gjithmonë diçka që pikon aty brenda dhe, mbi valvola, pika uji me forma dramatike.

V

Vjeshta

Rrugës për në shtëpi, Elsa takoi një djalë të çuditshëm. Rastësisht. Hapi i tyre, fare papritur, u sinkronizua. Ishte dita e fundit e Gushtit dhe, të nesërmen, atyre u duhej të ktheheshin në shkollë përsëri. Ai i buzëqeshi dhe Elsa i ofroi një cigare. Nuk duhej ta kishte bërë këtë. Ajo e kuptoi, kur ai e ndau në shirita kanoçen e coca-colës me duar të zhveshura. Djali i shpjegoi se donte të vazhdonte studimet në profilin e rrymave të dobëta, por prindërit e bindën të studionte rrymat e larta në shkollë. Më në fund, Elsa e kapërceu frikën e saj, u nda prej tij dhe vazhdoi rrugën. i dukej se i huaji, akoma, po përpiquej ta kafshonte në qafë.

Jani, tashmë, kishte veshur pizhamat. Ajo hodhi një gotë uiski për t'u dizinfektuar. i telefonoi Rebekës. Zëri i saj sikur i përshkoi gjithë trupin. E ngrohu.

Në krevat, Jani i lexoi Elsës një tregim mbi çakejtë. Në atë tregim ata tentojnë të jenë të pafuqishëm, të butë. Të tregojnë se ata mund të shprehin mirësi dhe e keqja vetëm

se kalon nëpër dhëmbët e tyre. “Kjo është e çuditshme,” tha Elsa. “Një djalë i çuditshëm, sapo kafshoi në qafë *Shokun* tim në rrugë.”

Kur ike ti, unë hipa në makinë. Nuk shkoja dot në shtëpi. Pastaj unë mora rrugën për andej – rrugën e gjatë drejt shtëpisë tënde,” tha Kalisto, duke e puthur Elsën fort gjithandej në qafën e saj të plagosur.

Çdo ditë, çdo gjë që bëj - është vetëm një kërcim për të të dalë ty para në gjysmë të rrugës”, tha Elsa duke buzëqeshur me dhëmbët e saj të ngjeshur pas gojës së Kalistos. Pas shpinës së tij, një rrëke uji ngjyrë kafe reflektohej në sytë e tij. Ishte vjeshtë. Danubi po ngrihej.

Në mbrëmje, Rebeka dhe Elsa u ulën vetëm në kafene. Ato po pinin, ngadalë, një gotë verë. Rebeka, tashmë, ishte plotësisht e dehur.

“Epo ç’është kështu, Rebeka - ti u dehe me një gotë verë,” u ankua Elsa.

“Mos u bëj budallaqe. Ti kështu po më bën mua një alkooliste që dehet me një gotë verë. Në të vërtetë, unë kam një shishe të tërë kalvados në çantën time. Mos u kij merak, kam filluar të pi që në pikë të mëngjesit. Pija dhe ecja përgjatë molit.”

Jani ishte ulur në tavolinë për të ngrënë darkë. Qetësisht. Kur u shtri Elsa, fytyra e Janit kishte ngrirë. Ajo u kujtua për një letër që Dëshmitarët e Jehovait e

mbanin me vete në rast aksidenti. Instruksionet për doktorin: jo gjak!

* * *

Danubi po ngrihej përsëri. Njerëzit nuk shkonin më në punë – ata vetëm shëtisnin përgjatë bregut të lumit. Ai po u afrohej gjithnjë e më shumë fytyrave të tyre. Ata nuk vinin më ré ndërtesat dhe pasqyrat – disa kishin lënë familjet, në mënyrë që të shëtisnin gjithë ditën për t’iu afruar sa më shumë lumit ditë pas dite. Ai po vinte t’i takonte. Frymëmarrja e tij e lagësht, ritmike rrihte në kokën e tyre natën. Ajo të shponte. Njerëzit e thithnin atë thellë në mushkëritë e tyre. Tundeshin lehtë, tekta vështronin në rrjedhën e tij të egër.

Elsa u ul vetëm në kafene. Rebeka nuk erdhi. Por diçka erdhi aty. (Ndoshta Ypi dhe qeni i vogël i shpejtë.) “Ç’do të bëj unë, nëse dashuroj dy burra?” pyeti, e dëshpëruar, një grua e re, shoqen e saj në tavolinën tjetër. “Shkruaj një roman,” ndërhyri Elsa duke u kthyer drejt saj. “Bëj një histori, ku të ketë pak fjalë dhe shumë keqardhje.”

Lumi vinte gjithnjë e më afër rrymës së njerëzve syshqyer nga habia. Njerëzit hipnin mbi thasët me rërë, në mënyrë që ta shikonin veten në të. Dhe, gjatë natës, ata shikonin ëndrra në breg. Ëndrra, në të cilat ré pluhuri rrotulloheshin prapa kopeve të kafshëve galopante.

“Gjunjët më dhëmbin aq shumë, saqë s’mund të mbaj

as femrën më të dobët në prehrin tim. Madje asnjë fëmijë. Asgjë. Vetëm një gazetë. Po kyçet e mia! Po shpirti im! Po ajo çudia! Unë e shikoj atë brenda meje – unë jam gjithnjë më i panatyrshëm, më i çuditshëm – çdo ditë. Jam mësuar të jem i lumtur – kjo është e gjitha. Por tani unë jam një specie e çuditshme. Vazhdimisht. Edhe sot, unë ndjeva sikur punoja përsëri. Ai ajri i mëngjesit, dielli i mëngjesit dhe konjaku i mëngjesit ishin, vërtet, të mirë për mua. Sot unë do të vij rrotull deri në darkë,” tha Kalisto Tanzi duke qeshur.

Në dymbëdhjetë orë, ai do të përqafoje Elsën me krahun e tij shtrënguar rreth shpatullave të saj. Pas mesnatës ai e nget makinën vetëm me një dorë.

“Kur ngas makinën poshtë në Rrugën Hejduk dhe *ndokush del nga kirurgjia dentare me një shami të ngjeshur në faqe, në vend të telefonit*, unë ndiej keqardhje për ta dhe i përqafoj në mendjen time. Në fakt, vërtet, unë e ndiej mungesën e tyre, mbështetem prapa derisa aty të jetë ajo zhaurimë e qetë dhe mendoj me vete – hoooooosh, e kisha shmangur këtë prej kohësh. Të gjithë atë dhimbje dhe vuajtje. Hoooooosh dhe unë marr frymë me një psherëtimë lehtësimi që nuk jam në vendin e tyre.”

“Unë e bëj këtë në zonën e pritjes. E çaj rrugën time përmes njerëzve, duke i shmangur ata vetëm për një qime. Frushkulloj kalimthi, duke trazuar ajrin dhe duke marrë frymë thellë: hoooooosh... Unë shmangem, edhe pse konturet janë të qarta në distancë. Kam ndjesinë sikur kërcej duke u rrotulluar drejt tyre”.

Nuk mund të shmangej vështrimi i Rebekës. “Unë e vura ré atë tek ti. Ndryshimin. Fytyra jote është ndryshe, ti nuk ha. Ti mezi e lëviz krahun. Sikur të jetë bllokuar diku, i pavarur nga trupi yt,” i tha Rebeka Elsës në telefon.

“Ti nuhat çdo gjë,” u hodh Elsa, e kapur nga paniku.

“Mua, thjesht, më vjen keq për Janin dhe për ty, me të vërtetë. Për të dy, në fakt. Ndiej mëshirë për secilin nga ju. Ju duhet të gjeni një punë.”

Hooooosh, - ia bëri Elsa me vete. Në errësirë, makina e Kalisto Tanzit mezi e shmangu trupin e Janit.

Jani po ecte drejt molit. Nga larg ai njohu Rebekën nga mbrapa. Ajo qëndronte, pikërisht, në murin e përmytjes. Vështronte ngultas sipërfaqen e lumit. Ai dukej si vijë e drejtë e pafund. Rebeka mori frymë thellë, sikur, së bashku me ajrin e natës së lagësht, donte të thithte edhe brezin kohor të molit. Koha këtu kalonte ndryshe nga ajo në fushën e tenisit, ndryshe nga koha e njerëzve në makinë dhe ishte një kohë plotësisht e ndryshme nga ajo në spitalin mbi lumë. Atje akrepat e orës lëvizin si një gjilpërë magnetike në busull. Pa lëvizur për vite të tëra, ajo rrotullohet ngadalë vazhdimisht. Rebeka dhe Jani përshëndetën njëri-tjetrin me kokë dhe Jani vazhdoi rrugën. Ai ecte ngadalë. Sikur mbante në trupin e vet një konstelacion unik, shumë të brishtë, të cilin ai s’donte ta shqetësonte. Në mënyrë që imazhet të mos përziheshin me njëri-tjetrin. Ai merrte frymë lehtë, duke shmangur tensionin, ngjijtjen në kodra ose lëvizjet e menjëhershme. Sikur të kishte një shportë lotarie në bark. Sferat me

numra, të cilët nuk lejohej të lëviznin nga vendi ose të preknin njëri tjetrin, mendonte Rebeka me vete për organet e brendshme të Janit.

Kalisto Tanzi u gjunjësua tek këmbët e Elsës dhe puthi pantallonat e saj. Ajo vështronte kurorën e kokës së burrit që i pëlqente pëlhura. Atij i pëlqenin femrat e veshura plotësisht. Ato hipnin vazhdimisht, me muaj të tërë në makinë. Me fytyrat e zhytura në pulovrat dhe flokët e njëra-tjetrës. Kalistos nuk i pëlqente aspak të shkante në krevat, në apartament.

Për herë të parë i hoqëm të gjitha rrobat. Kalisto Tanzi tha: “Ndihem kaq rehat! Tani ne kemi arritur gjithçka në botë.”

Ajo e dinte që ata kishin telashe. Ishte një pamje e këndshme, ta shikoje atë të zhveshur, të shtrirë në shpinë. Ai i vendosi këmbët tamam në pozicionin e një foshnje, kur ju i ndërroni pelenat. Një pozitë e pambrojtur. Përkundër kësaj, ajo kërkonte me zell trupin e bardhë të minotaurit. Por nuk gjeti asgjë nga çka dëshironte.

Ajo e përkëdheli shpinën e tij. Ngadalë dhe butësisht. Më shumë me habi, sesa me dashuri. Me habinë si e kishte dashuruar këtë trup aq shumë, saqë kishte qëndruar për orë të tëra në borë në garazh duke e pritur. Si e kishte humbur fare mendjen për të gjatë një dimri e vere të tërë dhe kishte zhytur fytyrën në pisllekun e kopshtit.

Në makinë, Kalisto Tanzi e rimori balancën e vet. Ai e linte motorin ndezur edhe në parkim, vinte ngrohjen dhe pyeste veten me zë të lartë, përse kualiteti i spektakleve

të Tomit e Xherrit kishte rënë gjatë disa viteve të fundit dhe, nëse tani ata performonin pa entuziazëm, vetëm për para.

Elsa. Xhami mbrojtës u thye dhe copat fluturuan mbi fytyrat tona. Edhe një nga dritaret e vogla shpërtheu. Pastaj Jani u tërhoq prapa nga makina dhe *songe'-dance* gradualisht u largua.

Ishte pikërisht kjo që shkaktoi konfuzionin më të madh dhe terrorin brenda meje – terror yjor, i pafund, universal. Ideja se mund të përfundonte gjithçka me Kalisto Tanzin dhe mua, duke shtrënguar duart në makinë, duke folur dhe, papritur, gjithçka menjëherë, e vetmja gjë e mbetur prej tij, do të jetë këmba dhe dora – unë do të shikoj brenda barkut të tij. Nuk e dija çfarë do të ishte më terrorizuese – që ai nuk ekziston më apo gjëja në të cilën ai ishte shndërruar. Të gjithë ata tuba të ngatërruar, rrjeti i shërbimeve – i butë dhe fleksibël si tuba të hollë bosh, në pjesët më të shëmtuara të shtëpive, në bodrumet e braktisura të spitaleve – të vetmet që më bënë të lë duhanin. Në to mund të ndieni erën e cigareve që gratë shtatzëna dhe pleqtë para vdekjes kanë pirë në atë vend të fshehtë. Ata mbanin erë pafuqie, si gjak - metalik.

Si ajo tavolina gri në të cilën, një javë më vonë, jam ulur me Kalisto Tanzin duke pirë Metaxa erëmirë. Njëerën pas tjetrës gotat, si Alisa ilaçin e saj, por është krejt e kotë, sepse unë ndihem sikur i fus duart nën këmbishën e

Kalistos ose në pantallonat e tij dhe ai e ndien këtë – një buzëqeshje e pafuqishme shtrihet në cepat e fytyrës së tij. Gjithnjë e më gjerë.

Ai porositi konjak dhe një tas supë, njërin pas tjetrit dhe tavolina ndërmjet nesh tundet si këmbët e tij poshtë nën të, si stomaku i paaftë i Kalistos, i – lidhur – nyje. Dhe unë e shikoj veten para disa muajsh, që fillova të dridhem, kur pashë këmishën e tij varur mbi karrigen time. Dhe trupi im nuk nuk ekzistonte, kur ai nuk e shikonte.

Lumi u kthye përsëri në shtratin e tij. Në breg bari, me shuka balte, po thahej. Guri me sytë e dalë që kishte depërtuar përmes dritares, ra në fund të makinës së Kalistos. Ndoshta kjo ishte gjithçka që mbeti pas përmbytjes.

Ypi u ul në mur. Duke përkëdhelur një qenush të vogël dhe shumë të shpejtë.

(Fundi i dytë)

VI

Dimri

Kur ata po largoheshin nga shtëpia, ajo qëndronte gati, e veshur në hapësirën e derës. Jani ishte zhytur në *Malin Tragjik* të Tomas Maniti. Ai qëndronte përballë raftit të librave, me çizme e me një shall të mbështjellë rreth qafës dhe shpatullave. “Duhet të nxitojmë,” i tha Elsa atij. “Po, erdha,” pohoi ai me kokë dhe ktheu faqen. Ajo qëndronte e heshtur në hapësirën e derës dhe e vështronte. Ai vazhdonte leximin i përqendruar. Nën këmbët e tyre u hap një vrimë e zezë. Një bosht. Jeta kishte ngrirë. S’ka lëvizje, s’ka kohë. Nëntor. Djersa rridhte çurg që poshtë kapelave të tyre në tëmtha. Si gjaku pas një të shtëne.

Elsa u kthye në shtëpi nga labirinti gradualisht. Me etapa. Ajo doli me mundim nga fizarmonika – si perde. Valë të përsëritura pa fund. Ajo priste momentin, kur gjëmimi i bregut do të mbyste gjëmimin e valëve. Mori frymë thellë. Trupi i saj, dalëngadalë, po rishfaqej në momente të rëndësishme, pjesë lëkure rrëzëlluese si

plankton. Kocka që kafshonin përmes sipërfaqes së ngrirë.

Labirinthi i Kalistos nuk ju lëshon kollaj: aty kishte diçka për secilin.

(Oh, zanë e vogël... Edhe për zanën.)

Mendja, gjithashtu, ka pjesët e saj – rrethinat, qytetet, distriktet, kontinentet, parqet e argëtimit, Petrzhalkën, Beverly Hills, Kanadanë. Detet. Plazhet e virgjëra me rërë të bardhë, plazhet e qyteteve në buzë të autostradave. Shumëçka varet nga moti.

Elsa. Sezoni i Krishtlindjes është gjithmonë i vështirë. Në sipërfaqe dalin gjithnjë e më shumë gjëra të papërshtatshme, maska, skena groteske. Në trotuarin përballë Kafe Hiena është ulur në gjunjë një grua e moshuar duke shkruar me vrull diçka në tokë me shkumës. Pikërisht nën këmbët e njerëzve që kalonin me nxitim. Është errësirë. “Ju lutem më jepni diçka për të mbijetuar,” kishte shkruar ajo.

Në autobusin që shkon në Petrzhalka, unë po dëgjoj një burrë thatim. Ai është ulur pranë dritares duke vështruar peizazhin që kalonte përtej xhamit.

“Po e shoh këtë për herë të parë. S’kam qenë këtu asnjëherë. Ndodhem këtu për herë të parë. Me të vërtetë. Po ajo atje çfarë është?” ai tregon me gisht një ndërtesë në formë tempulli jashtë. “Më thuaj, çfarë është?” thotë

ai duke ngritur zërin dhe duke u zgjatur përmbi gruan që është ulur pranë tij.

“KFC,” reagon ajo.

Ndërkohë që udhëtonin, Jani i tregon Elsës se si një herë, shumë kohë më parë, një vajzë sajoi një histori sikur kishte mbetur shtatzënë prej tij. Tani, kur shkon në qytetin, ku jeton ajo, ai gjithmonë haset me të.

Ai e takon atë, për një moment ndihet i gëzuar për takimin, pastaj, ndërsa ajo flet e flet ai ndihet i pushtuar nga një lumturi e pakontrollueshme. Mbetet pa fjalë dhe fillon të vështrojë lëvizjen e çuditshme të fytyrës së saj, ndihet i lehtësuar që ajo nuk është e tij. Që ai nuk duhet ta tërheqë atë me vete gjithë kohën, si kalë përmes gjithë qytetit, derisa ata të ndihen aq të lodhur, sa të mund të kthehen në shtëpi. Si një njeri që ecën përmes qytetit në dimër. Zinxhiri në këmbët e tij rrëshqet përreth mbi borë pa tringëllitur. Sfera në fund të tij fluturon përreth lirisht në vendet rrëshqitëse, duke krijuar tinguj të gëzueshëm Krishtlindjeje. PING.... PING.... PINGPING.... PING.... PING.... PING.... PINGPING... PINGPINGPING.... PING. Dikush mund ta ngatërrojë atë me një portokalle, ose me një set – jingle bells, ose me një makinë regjistruese. Krishtlindja, tashmë, është afër. Oh Zot i madh – tha ai prapë – Oh Zot i madh.

Elsa. Në mbrëmjen e datës 23 dhjetor, ne po shkonim me tramvaj tek Kafë Hiena. Dy vajza enden lart e poshtë

nëpër makinë, me koka e përkulura deri në dysheme. Diçka kërkujnë. U ka rënë diçka nga xhepi.

“Çfarë po kërkoni vajza? Çfarë ju ka humbur?” i pyeta unë.

“Një pilulë e vogël e bardhë!” qeshën ato.

“Mos pyet.”

“Oh, kundër shtatzënisë.”

“Uh –huh,” murmurisin njerëzit në tramvaj.

Njëra nga vajzat ulet në dysheme, heq këpucën dhe e shkund. Ndoshta pilula është aty brenda. Ndoshta ka rënë në këpucë.

“Epo, merr tjetrën sonte,” e këshillon një grua e veshur me pallto.

“Atë që kam për nesër?”

“Po. Atë.”

“Po nesër çfarë të bëj?”

* * *

Dyshemeja e tramvajit është plot me njolla, plehra, guralecë, copa letrash. Njerëzit në këtë linjë shikojnë me vëmendje poshtë këmbëve të tyre. Madje as trotuari nuk sjell lehtësim.

Në kafene, ngjitur me Elsën dhe Janin, është ulur një çift i ri të dashuruarish. (tavolina nr. 7)

Ata pinë duhan.

“Unë, vetëm, po pyes, nëse ti ishe, vërtet, i kujdesshëm.”

“Unë mendova se ti ke marrë diçka.”

“S’ke treguar kujdes gjatë gjithë kësaj kohe?”

“Po ti, nuk e ke marrë pilulën gjatë gjithë kësaj kohe? Ti je infermiere! Unë mendoja se të gjitha infermieret marrin diçka.”

“Të kam sjellë ca dhurata. Për t’i vënë poshtë pemës,” thotë një burrë me flokë të gjata (nr. 4), duke nxjerrë disa gjëra nga një çantë.

“Bukur!”

“Kam marrë për ty dhe për vajzën time. Do t’ia dërgoj në Londër. Tani më duhet të shkoj që të bëj gati gjithçka.”

“Çfarë bën ajo? Vajza jote që jeton në Londër?”

“E çfarë do bëjë tjetër? Po atë që bënte këtu. Merr drogë.”

Në tavolinën nr. 8, dy vajza thithin cigare dhe pijnë çokollatë të ngrohtë.

“Lëre të përpëlitet, lëre të të marrë ai në telefon vazhdimisht dhe mos iu përgjigj. Ose, kur ai telefonon për të dhjetën herë, përgjigju dhe thuaj që ai po të shqetëson.”

“Po, por problemi është se ai nuk më telefonon fare,” thotë vajza tjetër duke qarë.

“Ai e bën këtë sepse është xheloz, është e qartë. Ti e di si janë djemtë, kur bëhen xhelozë. Dërgoji një mesazh. Unë kam një bllok të tërë plot me mesazhe. Disa prej tyre nuk thonë ndonjë gjë të madhe – janë neutralë. Për shembull, nëse ti i dërgon atij një mesazh, ku thuhet –

A ke buzëqeshur sot? – është e pamundur që ai të mos buzëqeshë në atë moment. E kupton?”

Klienti në tavolinën nr.12 zgjat dorën përmes tavolinës dhe prek gjerdanin prej ari që ka varur në qafë një grua e re.

“Përse e mbani këtë këtë relike të Krishtit?”

“E keni fjalën për kryqin? Ka konture të bukura. Është i vogël dhe nuk bie shumë në sy.”

Të dy ata lagën buzët në gotat e pijes.

Pastaj, pikërisht, kur Elsa dhe Jani mbaruan së piri gotën e tretë të verës, ata vunë ndërmjet tyre një pjatë me djathë, ku ishte shkruar: “Gëzuar Krishtlindjen klientëve tanë më të mirë.” Por ishte një nga seritë e mbrëmjeve, kur ata nuk hanin.

“Na e paketo këtë që t’ua japim minjve,” i tha Elsa kamerierit.

Është dimër, 23 Dhjetor. Përballë kafenesë një nënë endacake përfaqon dy fëmijë. Ajo u ofron atyre cigare. Avull dhe tym ngrihet nga gojët e tyre, si kolona drejt qiellit. Kohë pas kohe ata kolliten. Thellë, sikur ata do të fillojnë një fjalim të gjatë.

VII

Vera e dytë

Elfmani ka një fytyrë të pashme, por me linja të thelluara. Tiparet e tij të japin përshtypjen se është gdhendur në një luftë të ashpër me jetën. Në të vërtetë, ai ka ardhur me këtë fytyrë aventurieri nga një betejë e gjatë me alkoolin. Pirja e Elfmanit kishte dy faza: së pari ai e argëtonte shoqërinë e tij, pastaj e hidhte poshtë. Ai nuk e njilhte mirë shijen e alkoolit, prandaj pinte gjithfarë lloj përzierjesh të pista ose verëra ëmbëlsirash. Ai pinte, sepse alkooli e bënte atë tërheqës dhe me gjysmë besimi në vetvete. Gjithashtu, sepse i pëlqente ta vinte gotën në buzë. Ai magjepsej nga ajo lëvizje e krahut, kur çon diçka tek buzët. Megjithatë, në të vërtetë, ai ishte një nga ata njerëzit që nuk dinë si të pinë. Çdo natë përfundonte me të përzier në stomak. Elfmani kishte mësuar të merrej me këtë punë në mënyrë elegante – kishte metodat e veta. Ai mbahej tek lavamani me një rën dorë dhe me tjetrën mbante rrobat pas trupit. Nganjëherë, e gjente veten në vendin e gabuar, në kohën e gabuar dhe ndodhte që villte edhe në taksì, edhe mbi rrobat e Rebekës. Ajo ulej aty pranë trupit të tij të pafuqishëm, prehri i saj i spërkatur me çka nxirrte ai. Tamam si Zhaklinë Kenedi.

Ajo e mori Elfmanin në krahët e saj. Ishte i lehtë sa një djalë i vogël. Shoferi i taksisë mori frymë si për kurajo, por çka pa në vendet prapa i kujtoi atij Pietën. Ai kishte ndihmuar Marien me fytyrën e verdhë në të gjelbër të çonte në krevat Jezusin e mbuluar me të vjella. Rebeka i dha shoferit një tas plot me fiq të freskët, mori një kovë dhe, ndërsa shoferi gëlltiti pjesën e fundit të frutit, ajo lau makinën brenda.

Kur u kthye, ajo u shtri në një dhomë tjetër. Pamja e trupit të braktisur të Elfmanit kishte filluar ta frikësonte. i butë dhe i ngurtë njëkohësisht, si një pacient nën anestezi. Ata dukeshin aq të largët. Ajo nuk donte ta prekte më Elfmanin. Një herë, kur ai erdhi në shtëpi shumë i dehur, para se të shtrihej, duke turfulluar, vuri ballin në derën prej xhami dhe i bindur se ishte në banjë, urinoi mbi telefon në tavolinën e kafes. Rebeka u ngrit nga një tingull i ngjashëm me atë të shiut, kur rreh në dritare. Ajo duhej ta kishte ndaluar Elfmanin – ai sapo kishte filluar. Ajo mund t’i kishte bërtitur. Por pati frikë të ndërhynte në jetën e kësaj figure fatkeqe.

Pastaj asaj iu kujtua vdekja e mamasë së saj. E ëma kishte vdekur në shtëpinë e saj në krevat. Në të njëjtin moment, poçi në llambën e rrugës ishte djegur. Rebeka dhe motra e saj u shtrinë për të fjetur. Por, në krevat, asaj i vajti në mendje se, po të mos ndërhyjnë ato, babai i saj do jetë pranë mamasë, në anën e tij, në krevatin dopio. Dhe ato e gjetën edhe babain aty. “Babà, ti s’mund të flesh këtu, mamaja ka vdekur.” “Epo, ku do të fle unë pra? Ky është krevati im,” tha babai, duke tërhequr mbulesën deri tek veshët.

Në kafene, Elfmani shpesh thellohej në teorinë, sipas së cilës periudha më e vështirë e jetës është fëmijëria. “Kur e kupton sa shumë kurthe të presin, është e habitshme, si ia bëjnë shumë njerëz për të mbijetuar. Fëmijët kanë shumë kohë të lirë – ata nuk vijnë vërdallë nëpër kafene, nuk nuk stresohen, në vend që të pinë alkool, ata e harxhojnë kohën me lojëra të rrezikshme në terren të egër, duke u ngjitur nëpër pemë ose nëpër çati.” *O zanë e vogël, po ta dije sa kam hequr në jetë...*

Që nga fëmijëria, Elfmani vuante nga tike nervore – diçka e bënte të hapte gojën vesh më vesh, sikur donte të bërtiste, të këndonte ose të merrte frymë thellë. Tiku i dytë i tij ishte lëvizja e ashpër e kokës përreth. Si kali, kur turfullon. i treti – e bënte atë të përdorte fjalë të pista.

(Oh zanë e vogël, vetëm ta dije me sa gjëra të këqija jam përballur në jetë...)

Për këtë arsye, ai ka zënë një vend të kufizuar në këtë libër.

Fëmijëria e Elsës deklaroi afërsisht dy viktime. (Pushimet verore 1982.) Elfmani i ulur në buzë të një çatie, nga e cila mund të shikoje gjithë qytetin. Elsa erdhi pas tij dhe dhe e shtyu atë. Elfmani e kishte zakon të terrorizonte vajzat në këtë mënyrë. Por ai e bënte këtë si marifet, si dredhi. Ai i shtynte lehtë tek shpatullat, por, në të vërtetë i

tërhiqte nga vetja. Elsa nuk ishte kaq e rafinuar.

Si më e fortë, Elsa e mori Rebekën shtatë vjeçare për xhiro në timonin e biçikletës së saj. Bënte vapë, ato po zbrisnin nga kodra dhe Rebeka nuk e mbante dot më ekuilibrin. Ajo i kërkoi Elsës të ndalonte. Ajo qeshte. Elsa hodhi kokën nga prapa, mbylli sytë dhe i dha me shpejtësi biçikletës. Edhe Rebeka qeshte. Me pikën e fundit të forcës – në frymëmarrjen e fundit të miqësisë. Kur ato u rrëzuan, ajo fluturoi përmbi rrotën e përparme. Dhe buuum, e përplasi kokën e saj bionde pas asfaltit. Duart e Elsës u drodhën në timon. Ditë qeni.

* * *

Elfmani ngrinte nga të ftohtit për vdekje, kur ishte i vogël. Babai e kishte marrë në udhëtim me sajë një të Shtunë pasdite. Rrugës për në kodër, kishte disa bare. i ati ndalonte në secilin prej tyre. “Ne do të pushojmë për një minutë që të ngrohim pak duart,” i thoshte ai çdo herë. Ai gjente shokë kudo, e gjithë bota ishte plot me ta. Një prej tyre futi dorën në xhepin e brendshëm të palltos dhe nxori që andej një bilbil.

Shokët e duartrokitën dhe babai porositi për të një limonadë të kuqe me një pipë. Jashtë dritareve dielli u zhduk shpejt. Elfmanit filloi t’i dhembte goja. Edhe këmbët e babait po ashtu. Ai s’mund të ngrihej. Shokët e nxorën jashtë për ajër të pastër dhe e vunë në sajë. “Në shtëpi,” pëshpëriti babai me pikën e fundit të forcës së tij. Dhe Elfmani kërcëu vetë në sajë. Duke i tërhequr zvarrë e

duke qarë, këpucët e tij të forta si dru, të zhytura në ujë, si nëndetëse.

Binte borë. Herë pas here Elfmani duhej të kontrollonte ngarkesën e tij – duke lëvizur kokën përreth si një kalë që turfullon. Një kalë i artë. Ai ishte i tëri i bardhë. Gjatë kthimit, babai i tij, u rrëzua në rrugë. U rrokullis. Elfmani u ul në një pìrg bore të ngurtësuar. Bilbili në xhepin e tij të pasmë e shpoi. Deshi të ngrihej e ta nxirrte. Pastaj e harroi fare. Ai hapi gojën fort, sikur donte të bërtiste, të këndonte, të merrte frymë thellë. Por, ndërkohë, bilbili s’po e bezdiste më. Kishte ngrirë bashkë me të.

Ata u zgjuan nga britmat e gjyshes. Kishte ardhur t’i kërkonte.

Elfmani. Ajo e kapi babain nga palltoja dhe e mbështeti pas një peme. Hoqi dorezat e saj dhe e fërkoj fytyrën e tij të mavijosur me borë. Babai hapi sytë. Gjyshja i veshi dorezat përsëri, thirri fort “boks!” dhe e goditi babain dy herë në fytyrë. Ai filloi të qeshte dhe, pas pak, e qeshura u kthye në të vjella.

Pastaj ajo më ngriti mua nga pìrgu i borës dhe më puthi. Koraca e akullt në fytyrën time. Megjithatë veshët dhe hunda kishin mbetur në vend. Nga goja ime doli një rrëke fjalësh të pista.

VIII

Deti

“Epo... tani unë, vërtet, nuk di cilën rrugë të ndjek...”
Rebeka, e pafuqishme, ngadalësoi hapin dhe këqyri me vëmendje, në mënyrë pyetëse, shenjat në kryqëzim. Katërshja ishte në rrugën e tij drejt bregdetit.

“Në rregull,” tha Jani. “Vetëm vazhdo të ecësh sipas - *Rruga e padijes*, ti do të arrish kthjellimin dhe do të shpëtosh të gjitha qeniet e gjalla nga vuajtjet.”

Rebeka. E mbaj mend atë ditë që pata këtë ndjesi. Po rrija në makinë, ishim ndaluar në një kryqëzim nga semafori i kuq. Papritur, një djalosh me një pistoletë qëndroi përballë makinës sime. Ai po bërtiste. Unë s’kuptova gjë. Djaloshi qëndronte me këmbët të hapura përballë makinës duke treguar me gisht drejt në fytyrën time. Kjo zgjati goxha – ndoshta njëzet sekonda. Pastaj ai u largua. Drita e semaforit u bë jeshile. Ne u nisëm. Në shtëpi, rrobat e lagura më prisnin në banjë. Ndërsa po i shtrydhja ato rroba, menjëherë, i gjithë shqetësimi im u shkri. Unë mora frymë dhe u ula në buzë të vaskës. Bota ishte saktësisht siç duhej të ishte. Gjithçka përshtatet në

bashkësi. Dhe unë dëgjova atë tingull dhe ndjeva ajrin e turbulluar – atë përplasje të gjërave pas tjerave pranë tyre – kur ato u futën tek njëra tjetra. Jeta ime aderoi saktësisht në jetët tjera. Ajo ndjesi ishte më e lumtura që kam ndjerë ndonjëherë. Unë i shtrydha rrobat e mia me bindjen se do ta kisha atë ndjesi përgjithmonë, se nuk do ta humbisja kurrë, kurrë s’do ta harroja, se do ta thërrisja sa herë që të kisha nevojë për të. Por nuk ndodh kështu. Nuk e di si ta kthej atë ndjesi përsëri. Është e pamundur. Pra si e thatë ekzaktësisht... me ato qeniet e gjalla?

Të gjithë u kënaqën me detin. Gjatë qëndrimit të tyre aty, Jani përjetoi pamje të fantazmave të gjalla. Elsës i pëlqente të notonte, por shtrihej të flinte herët, sepse pamja e detit natën e frikësonte. Edhe Rebeka shkante aq larg me not, sa që mezi arrinte të kthehej. Ajo synonte drejt horizontit. (Është një vijë e drejtë). Elfmani i urrente detin, diellin dhe rërën. Ai e vinte në dukje qartë dhe vazhdimisht këtë. Kjo iu shtua tikeve të vjetra. Pas dy ditësh, ai tërhoqi xhinset përmbi kostumin e banjës në plazh dhe shkoi tek banaku të merrte një birra. Pastaj, ai hipi në makinë dhe u nis për në Vjenë.

“Hello? Hello? Akoma jeni të shtrirë pranë asaj bajgës blu?” u thoshte Elfmani në telefon, pas dy ditësh, nga Bratislava.

Ne jemi në candyland. (Përveç kacabujve. Kacabuj?

A ka kacabuj në candyland? Pooo, dhe ju do t'i shihni ata!
Kacabuj ka në të gjithë botën. Në të gjitha botët.)

Ose, siç thotë Jani, askush nuk tregon të vërtetën për pushimet. Askush nuk ju thotë sa shumë ka vuajtur, në të vërtetë.

* * *

Ne qëndrojmë në pikën e vëzhgimit përmbi humnerë. Prindërit i ngrenë fëmijët mbi kangjella. Poshtë deti gjëmon. Fëmijët bërtasin. Do të vijë koha që gjithçka të rrotullohet.

Në Patmos, ne morëm vesh për 11 Shtatorin 2001, vetëm në datën 14. Fytyrat e banorëve të ishullit ishin zhytur në gazeta. Terreni (mbi ta) ishte mbyllur.

“Në të vërtetë, është pak si shumë – ata e kanë tepruar,” komentonte shoferi i taksisë, i cili na çoi në shtëpi nga Aeroporti Milan Ratislav Shtefanik. “Nëse ata hedhin në erë një autobus ose një ambasadë, siç e kam kuptuar unë, kjo s’ka ndonjë gjë. Amerikanët janë brenda deri në veshë. Ndonjë ndërtesë dykatëshe ose një tren, kjo është një gjë. Por dy qiellgërvishtës – kjo është tepër, në fakt, ata e kanë tepruar.”

Unë gjithmonë kam thënë se sllovakët janë një komb modern,” tha Jani, teksa dilte nga makina në tokën e lagur nga shiu.

Elsa. Pasi u kthjem nga pushimet, unë shikoja tri net rresht ëndrra, sikur isha pranë një uji të bukur – pranë një liqeni, një deti, ose në një plazh. Pranë një deti artificial që e kishin ndërtuar pesëmbëdhjetë kilometër nga Berlina në një hangar, ku ata ruanin avionët Topolev të prodhimit rus. Aty janë tre diej që ndriçojnë brenda - njëri duke lindur, i dyti tamam në horizont dhe tjetri duke perënduar. Kishin ndërtuar një plazh artificial me rërë, kishin mbushur vendin me ujë deti dhe njerëzit rrinë nëpër plazh, në ambientet e rrethuara në breg dhe luanin volejball. Pavarësisht nga vapa, unë kurrë s'mund të shkoj të notoj. Për më tepër, unë jam me nxitim të madh për të shkuar diku, rrezikoj të humbas jetën time, kërkoj të dashurin tim, plazhi pritet të bombardohet ose mund të shikoj nën sipërfaqen e detit që është i zënë. Plot e përplot. Aty ka çati shtëpish të mbuluara me tjegulla, oxhakë tymi, maja pemësh, shtylla të fuqishme elektrike, rrugë, kodra, ndërtesa me apartamente. Petrzhalka në vend të Atlantidës.

Në mëngjes dal jashtë në ballkon. Përpiqem ta qetësoj veten me ushtrime frymëmarrjeje – pi duhan. Qetësia vjen ngadalë.

Unë nuk do të iki kurrë nga Petrzhalka. Petrzhalka është joga ime, është zeni im. Duhet ta mbroj të dashurin tim, i cili ka mbetur në grackë, në të. i dashuri im i bllokuar nga Petrzhalka. Unë duhet të vazhdoj *Rruga – Petrzhalka*, vetëm atëherë do të arrij kthjellimin dhe do t'i shpëtoj të gjitha qeniet e gjalla nga vuajtjet.

“Çfarë, ti mendon se unë i nxjerr paratë nga prapanica ime?” e pyeti petulla të atin, nga ana tjetër të murit. Unë dal nga dhoma e ndenjjes dhe kërkoj një strehë të qetë nga zërat, në banjë. Por, edhe këtu, britmat e një gruaje të dashuruar arrijnë tek unë. Kam ndjesinë se ato më zgjojnë natën, më nxjerrin nga celula ime dhe më vënë para një filmi pornografik. Një lloj filmi pornografik, ku vetëm urinojnë dhe defekojnë. Urinojnë dhe defekojnë mbi njëri-tjetrin. Historia kalon përmes Petrzhalkës. Unë dhe Jani jetojmë në barkun e Stalinit tamam si Pinokio në barkun e balenës. Unë ndieja çdo zhaurimë brenda zorrëve.

Më dëgjon? Hellooo? Po mendoj për kabllin që njerëzit duhet të shtrijnë në fund të oqeanit në mënyrë që të dëgjojnë njëri-tjetrin. Në ato ditë ju duhet të ulërinë në telefon. Çdokush mund ta imagjinojë distancën. Stalini punonte në distancë, kishte bërë një planet toke jashtë vendit të vet, një shtet jashtë një qyteti, një shtëpi jashtë një apartamenti, një apartament jashtë një dhome. Një bark jashtë jetës. Një univers jashtë një barku.

Petrzhalka. Një kalendar shfaqjeje plot me çokollata. Dritare pas dritareje me një prapaskenë të thjeshtë. Hapësira të thjeshta, një kor i thjeshtë - asnjëherë i heshtur.

Elfmani pohon se karakteri gjenial i Petrzhalkës qëndron në faktin se këtu secili fillon të ndihet si një trap që s’do të arrijë kurrë diçka në jetë. Një djalë që s’mund të

kujdeset për veten e për familjen e tij. Ai s'ë bën dot këtë, s'mund të ngjitet dot kurrë tek shtëpitë e pozicionuara në kodër dhe në majat e qytetit. Atje është shtëpia e tij e vërtetë. Atje, ku prapanicat e njerëzve janë të ngjitura pas ndenjësive të ngrohta të makinës. Atje, ku, me siguri, po e kërkojnë atë dhe habiten përse është vonuar për drekë.

Mysafirët që vijnë në Petrzalka, për vizita kortezie të së Shtunës, pelegrinët që duhet të udhëtojnë përmes saj, fëmijët që kanë ngecur këtu, gjithashtu i nënshtrohen kësaj ndjesie.

(Disa dukuri që ne shohim në botë na kujtojnë një situatë, në të cilën ne vështrjmë Gorgonin, por fatkeqësisht, fakti që ne i shikojmë, nuk na kthen në gurë.)

Elsa. Në fillim, kur ne ishim akoma vetëm të dashur dhe unë duhej të shkoja në Petrzalka për vizita, unë e kisha trembur Janin disa herë. Ai përplasej me mua kur dilte nga banja dhe shkonte për në krevat, në mes të natës dhe bërtiste i frikësuar, sikur të kishte parë një fantazmë. Aghhhh. Aghhh – britma e një burri, i cili nganjëherë fle me të dashurën e vet dhe nganjëherë – vetëm. Një burrë i mësuar në një apartament bosh natën. Plot me prindërit e vdekur dhe shokët.

Aghhhh – bërtiste ai para meje si një fantazmë – një fantazme tjetër: Të kapa! Më në fund, më lër të të shikoj. Sy për sy. Po të shikoj: tmerr në tmerr, më lër të të shoh cila je ti, në të vërtetë.

Pastaj vinte dita dhe ne, gjithmonë, qeshnim me atë terrorin e natës. Edhe pse ishte më e qartë në dritën e diellit, ajo e qeshur ishte vetëm një lloj tjetër i aghhhh...

Natën u zgjova nga një dhimbje e fortë fyti. Ajo më nxori nga një ëndërr e tmerrshme. Petullat kishin pushtuar qytetin. Të veshura me të zeza, fytyrat e tyre të rruara mirë dhe të zbardhura – të pastra- si të lara nga një shi i rrëmbyer. Unë dhe Rebeka u hasëm me njëra tjetrën në qendër të qytetit dhe u përpoqëm të shmangeshim. Rruga është plot me kafene, restorante, fitness clubs, të kthyera përkohësisht në kampe e strofulla plot me njerëz. Ata qanin. Fytyrat e tyre ishin të mbuluara me fasho të mbytura në gjak. Shumica e tyre s'kishte hundë. Dhëmbët dhe gojët e tyre ishin të thyera e të rrahura - ata kishin fasho edhe në fyt. Rrezatonin dhimbje, plagët e tyre plot ngjyra, flakërinin si pishtarë Kinezë. Ata ngashërenin të frikësuar. Për një moment, unë dhe Rebeka u ndalëm pranë tyre, pastaj vrapuam më tej. Tek stacioni i autobusit numër 104.

Përgjatë gjithë rrugës kishte burra me këmisha të zeza fytyrë të bardhë si porcelan dhe me shkopinj bejsbolli në duart e tyre. Ata na buzëqeshin. Unë përpiqem të bind Rebekën të zbresim nga autobusi së bashku me mua, pikërisht, poshtë stacionit të trenit. Ajo nuk pranon, do të shkojë në fund të linjës Oakville. Kështu që unë zbrita pa të. Autobusi e largon atë prej meje dhe unë ndihem e dëshpëruar që nuk e binda dot të zbriste. Unë qaj, sepse e di që ajo do të dalë nga autobusi me atë këmbën e vogël

drejt e në detin e burrave këmishëzinj, midis shkopinjve të bejsbollit. Unë e ndiej këtë nga emri, nga fjala – Oakville.

Unë vendos për udhëtimin tim. Nuk di çfarë të kërkoj – një sinjal që të më drejtojë mua. Janë dy rrugë për në shtëpinë time. Njëra kalon përmes një tuneli dhe tjetra përmes dy tuneleve. Në distancë, tashmë, unë mund të dalloj ngjyrat bardhë e zi në tunel. Psherëtij e lehtësuar, kur ia arrij të kthehem drejt dy tuneleve pa rënë në sy. Qëndroj përballë një grupi burrash që buzëqeshin dhe nuk e kuptoj si mund të kem harruar që rrugët e dy tuneleve janë në rrethinat e ciganëve. Petullat shtrihen dhe zbusin muskujt, duke vështruar ciganët, të cilët qëndrojnë në anën tjetër të rrugës. Ata lodrojnë si fëmijë. Qëndrojnë në vend duke u përderdhur. Hundën time e godet era e sapunit e lëshuar në ajër nga fytyrat e petullave. Unë shikoj si e mpirë.

U zgjova nga ëndrra, për shkak të dhimbjes së padurueshme të grykës. Kërkoj një doktor. Jam ulur përballë repartit të veshit, të hundës dhe të grykës dhe pres. Kam ardhur shumë herët. Reparti është pjesë e spitalit dhe ata, sapo kanë mbaruar turnet e tyre. Salla e pritjes është plot me pacientë të sëmurë. Muret e saj shkëlqejnë nga flakët e dhimbjes, plagët janë ndezur dhe përvëlojnë. Një vajzë, me fytyrën e fashuar ngashëren me zë të ulët. Ngashëren e ngashëren. Atë përpiqet ta qetësojë një pacient, i cili merr frymë përmes një të hapure në fyt dhe ka një fashë të trashë rreth qafës e hundës. Një burrë me gjysmën e fytyrës të fashuar dhe me një shiringë që

del nga një vrimë, ku duhet të jetë hunda, ecën lart e poshtë i nervozuar. Unë mund t'i imagjinoj plagët dhe konturet e tyre.

Vajza që qan vazhdon të mbetet e pangushëllueshme. Ajo mezi merr frymë. Më vështron ngultas me sytë e mbushur me lot të zinj.

Unë dal jashtë në oborrin e spitalit dhe shtrij këmbët duke i mbështetur në një stol. Mu në majë të një svastike (kryq i thyer) të pikturuar në trotuar. Unë ia mbatha me sytë e hapur fort. Si ngashërimi i vazhdueshëm i Rebekës në sallën e pritjes.

Kur Jani iku nga Petrzhalka për herë të parë dhe Elsa mbeti në apartament vetëm, ajo kuptoi menjëherë sa i lënë pas dore ishte ai vend. Nuk e kishte vënë re më parë – për dy vjet të tëra, deri sa kishte shkuar aty; nuk ishte shqetësuar që aty s'kishte ujë të rrjedhshëm në kuzhinë, sepse kur ata duhej të lanin ndonjë gjë, shkonin në banjë. Dy vitet e para ata i kushtonin vëmendje vetëm njëri-tjetrit. Kur Jani, një herë, hodhi fjalën se ata duhej të dilnin shëtitje së bashku, ajo i tha se, për shëtitje, duhej të blinte një qen.

Gjëja e parë nga e cila ata shpëtuan ishte një pirog rrobash të palara që kishin zënë gjysmën e banjës. Ajo i mori rrobat dalëngadalë duke i këqyrrur një nga një – për këtë iu desh një ditë e tërë. Në mbrëmje filloi t'i afrohet fundit të atij mali dhe nga muzgu atë gjithnjë e më shumë po e zinte frika. Ajo trembej se, kur të ngrinte copën e fundit nga dyshemeja, do të habitej nga jeta që ishte

fshehur në fund të pirtgut. Një pamje e veçantë, një lloj fytyre. Aq e neveritshme sa shtresat e rrobave të vjetra, të pista, të qelbura që kishin humbur ngjyrën dhe formën e tyre dhe, me kohë, ishin kthyer në një grumbull. Mu në fund, nën një palë pantallona ngjyrë kafe, ishin një palë çizme grash, krejt të reja.

Kur po largohej nga shtëpia, në mbrëmje, atë e përshëndetën petullat që pinin duhan në hyrje.

“Hi.”

“Hi.”

“Hi.”

Ajo e kuptoi se, tashmë, realisht jetonte aty. Se ishte në shtëpinë e saj. Se i përkiste Petrzhalkës. Natën atë e përshëndetën hijet që ndryshonin peshën e tyre hap pas hapi në hyrje. Ajo ishte bërë një nga sfondet e Petrzhalkës. Një pjesë e Petrzhalkës. Një pjesë e misterit të Petrzhalkës.

Midis ndërtesave prej betoni me apartamente kërcitja e takeve tingëllon lehtë. Çizmet duket sikur të ishin bërë tamam për të.

* * *

Të hënë, Rebeka nuk u bë e gjallë në punë. Megjithëse ishte dita e pagesave – Trinia nuk e kishte marrë bursën e saj. Në tre të mëngjesit, Rebeka lajmëroi urgjencën -ambulancën. Ajo tha se një qen i vogël dhe shumë i shpejtë e kishte kafshuar disa herë. Edhe në fytyrë.

Megjithëse plagët nuk ishin të dukshme, mjekët vendosën se duhej ta shtronin Rebekën në spital, gjithsesi. Në repartin e psikiatrisë.

IX

KarlSolomon*

*Karl Solomon është një burrë, të cilin Alen Ginsberg e kishte takuar në një çmendinë në Rokland, ku ata dy ishin të shtruar në spital dhe, pastaj, është shfaqur si personazh në poemën e Ginsbergut, *Vajtimi*.

Elsa. Shkova ta *takoja* në spital. Rebeka ishte *Karlsolomoni* im. i çmenduri i parë i Ginsbergut, nga Roklandi. Ai nuk pushonte kurrë së përmenduri atë. (*KarlSolomon! Unë jam me ty në Rokland/ ku ti je më i çmendur se unë/ unë jam me ty në Rokland/ ku ti mund të ndihesh shumë i çuditshëm.*) *KarlSolomon*, unë jam me ty në Bratislavë. (*Ku gjendja jote është bërë serioze – është transmetuar edhe në radio*). *KarlSolomon*, unë jam me ty në të njëjtën çorape. Në çorapen e çmendur. Një çorape plot vrima. Një çorape plot karamelë. Plot me para.

Rebeka për Elsën. Kur isha e vogël, më pëlqente një reklamë për supën e pulës. Aty ishte një pulë gjigande e verdhë. Më dukej sikur mund të ishte një shtëpi. Brenda si një kostum i madh. E imagjinoja veten të ulur brenda

tij qetësisht dhe për herë të parë, unë mund të isha, vërtet, me VETEN TIME, në shtëpi. Bota rreth meje pulsonte. Rrija pa lëvizur, si në pragon e një stuhie. Në fillim unë vështroja përmes syve të pulës dhe shikoja çfarë ndodhte rreth meje. Më vonë, unë ngjitesha në brendësinë e kostumit. Si dielli që udhëtonte drejt horizontit, muret ndryshonin ngjyrë. Unë jam e sigurt.

Elsa. Unë jam me ty brenda pulës, *KarlSolomon*. *Aty ku ne jemi shkrimtarë të mëdhenj në të njëjtën makinë shkrimi të mjerueshme.* Unë jam me ty në reklamën e supës. Jam me ty brenda teje, në shtëpi, *KarlSolomoni* im i vogël.

Ne ishim në kafene, kur Milka Vashariova, aktorja e preferuar e Rebekës, u ul në tavolinën ngjitur me ne. Ajo u ul aty me dy shoqe, porositën strudel dhe kafe. Rebeka u bë nervoz dhe filloi të kërkonte një copë letër të pastër që t’i kërkonte Milkës një autograf. Ajo nuk gjeti dot letër, vetëm një kuti ilaçesh. “Përshëndetje zonja Milka, a do të më jepni një autograf, ju lutem? Po ku? Unë nuk kam asnjë copë letër, as ju. Por ju mund ta bëni këtu. Ju mund të nënshkruani mbi antidepresantët e mi...”

Më thuaj Elsa, a do ta kishe menduar ndonjëherë se do të më ndodhte mua kjo? Rebeka i lëshoi duart poshtë.

Sigurisht, tha Elsa. Sigurisht, *KarlSolomon*.

* * *

Jani e mbante mend që, kur ishte i vogël, në rrugën e tyre, një fqinj u kthye nga çmendina pasi bëri një terapi me elektro-shok. Ai u kthye në shtëpi pas dy vjetësh. Në një natë të vetme, ai preu të gjithë kabllot në kabinat elektrike të rrugës.

PING... PING... PINGPING... PING... PING...
PING... PINGPING... PINGPINGPING... PING.

Në Rokland ndodhej një kafene e vogël. Pacientët dhe vizitorët takoheshin aty. Mjekët dhe punonjësit, gjithashtu, vinin aty. Quhej Kafë Emocioni. Aty ishte ulur një vajzë e vogël me një fustan të gjatë që përziente limonadën e saj shumë shpejt me një pipë dhe kujtonte: “Më kishte gëlltitur trishtimi, dëshpërimi, zbrazëtia, melankolia, shuarja, mllefi, shterpësia – shterpësia e pafund. Kudo që syri shikon. Një shterpësi që e mbështjell njeriun me një zhul të bardhë transparent, që të mund të rrëshqasin lehtësisht poshtë mureve të ferrit. Në mënyrë që, pa u përplasur me ndokënd, ju të mund të shkisni, të përvidheni midis njerëzve që nxitojnë për në punë dhe, midis atyre që gjarpërojnë nga qyqani në dyqan dhe të ndieni se rrugët e tyre familjare që ata marrin - një ditë brenda, një ditë jashtë si kuajt, si një karusel, janë sistemi i rrënjëve të ferrit, më i gjerë se sa kurora qiellore.

Fillimisht kjo kapi Mamanë. Ajo rrinte shtrirë në krevat dhe mbulonte kokën me jorgan. Kur i duhej, ajo ngrihej dhe ecte pranë nesh në një distancë të sigurt. E heshtur. Pastaj kthehej në krevat përsëri dhe shtrihej aty me mbulesat mbi kokë. Kur fliste – për të dhënë ndonjë instruksion të rëndësishëm për operacionin e mirëmbajtjes së shtëpisë – ajo kurrë nuk na shikonte në sy ose në fytyrë. Ajo nuk e ngrinte vështrimin e saj më lart se një metër mbi tokë. Edhe ne preferonim të mos e shikonim. Në mënyrë që të mos e turbullonim.

Ajo nuk na donte ne. As unë nuk e doja atë. Rrinte shtrirë në dhomën tjetër dhe ato dyer të mbyllura më dëbonin jashtë nga e gjithë shtëpia. Askund nuk ishte mirë. Sikur në një dhomë të ndodhej një përbindësh.

Unë fillova të habitesha çfarë kam bërë që gjendja të ishte aq e tmerrshme, saqë mamaja të ndryshonte ashtu. Unë mendoja se ajo nuk ishte e kënaqur me stilin tim të jetesës. Ose që ajo kishte gjetur letra nga kutia e çokollatave, të cilat unë i kisha përllarë, pa i ofruar asaj asnjë. Ajo kishte zbuluar se vajza e saj ishte koprrace dhe grykëse – kjo ia kishte thyer zemrën plotësisht. Kështu mendoja, prandaj preferova të zhdukem për disa ditë në kohën e duhur. Unë rrija nëpër pastičeri. Flija mbi stola. Barku i shtëpisë, ku unë kisha notuar në të bardhat e vezëve të rrahura dhe budingun Natë&Ditë, ishte mbushur me acid. Edhe të tjerët i shmangeshin – të shtatë vëllezërit e motrat dhe babai. Unë arrita në përfundimin se në një moment apo në një tjetër – të gjithë ne kishim ngrënë fshehurazi një kuti të tërë me çokollata.

Ra gongu dhe në banakun e kafenesë u shfaq një dritë prozhektori. Hobi i doktor Tirfon, Shefi i Psikiatrisë në klinikë, ishte muzika rok. Ky profesor rreth 70 vjeç ngiste një motoçikletë, në atë mënyrë që t'i fishkëllente era ne veshë dhe që të ndiente se çdo moment ai mund të rrëzohej dhe të humbiste jetën – pra të vriste veten.

Është e guximshme të përpiqesh për një ekonomi diellore. Këndonte Tirfoni. Dielli vetëm jep – nuk merr asgjë. Ai jep dhe kurrë nuk venitet. Aq mrekullisht, oh aq mrekullisht – ju jeni të impresionuar nga ekonomia diellore. Sepse unë jap gjithçka. Dhe ju asgjë. Kur vështroj përreth. Prapa nesh. Ne jemi vetëm *kitsch*. Neve, në të vërtetë, na përshtatet kjo. Mjedisi prapa drerit dhe malet e argjendta si dielli i mbrëmjes. Por unë jam si ato vendet në lëkurën tuaj. Që nuk errësohen kurrë. Këndonte Tirfoni. Unë do t'i lë duart të shkrihen brenda trupit tim. Unë e kam marrë shpejtësinë. Mos prekni! Mbani ekonominë hënore.

Rebeka shikonte Tirfonin dhe sytë e saj u kthyen në dy qenë të vegjël. Ai po këndon për zemrën time.

Ajo e do atë! Shikoje, kuisi Elfmani. Çfarë klisheje. *Klishebajgë*.

Për më tepër, në dallim nga Rebeka, kishte njerëz në Rokland që i kishin sjellë aty për shkak të historive të ndryshme. i kishin marrë për dore. Një burrë, i cili në 40 vjeç kishte vendosur të përmbushte ëndrrën e prindërve – për të parë Kanadanë – u bleu atyre një udhëtim dyjavor.

Dhe ata kishin humbur atje në pyje dhe kishin ngrirë për vdekje. Në përfaqim, në rrëzën e një peme. Një valangë bore i kishte mbuluar deri në veshë. *(Oh, zanë e vogël...)* Djali donte që sa më shumë miq e të njohur të prindërve të merrnin vesh për funeralin e papritur dhe nxori një lajmërim në gazetë. Disa hajdutë e panë atë dhe grabitën shtëpinë bosh të prindërve, duke shkatërruar pajisjet e brendshme. Dhe ishte fare normale që djali të përfundonte në çmëdinë.

Ishte edhe një grua aty, e cila nuk kishte mundur të duronte dot faktin që burri e kishte lënë. Prandaj ajo shkoi në pyll për të djegur një deng me letra dashurie. i shoqi ia kishte shkruar ato para se të martoheshin. Gruaja ishte drejtoreshë e rezervave natyrore. Kur ajo dogji letrat, pylli mori zjarr. Kjo zgjati dy javë dhe përpiu Pyllin Kombëtar Australian. Atë grua e sollën në Rokland nga ritualet. Kjo është diagnoza, tha dr.Tirfon. Ritual-kërkues. i tërheqin ata që nga lindja. Në to ata kërkojnë përmbajtjen që ritualet supozohet të shoqërojnë. Por ritualet në vetvete nuk e përmbajnë atë. Këta njerëz martohen për shkak të ceremonisë së dasmës dhe unazave. Pas pak vjetësh ata i heqin unazat në rrethana dramatike (stuhi, alkool, pilula) dhe, pastaj, në çdo festë u tregojnë kolegëve të tyre si ua ka deformuar gishtin unaza.

Pas vizitës së parë tek Rebeka në Rokland, Elfmani iku nga qyteti. Vëzhguesit pohojnë se e kanë parë atë të ecte në drejtim të stacionit të trenit. Ai murmuriste diçka

për neverinë duke vërtitur kokën përreth si një kalë që turfullon.

Askush nuk e dinte, ku kishte shkuar. Megjithatë, të paktën dihej se, sigurisht, nga deti nuk kishte shkuar. i shkruante letra të gjata Rebekës, në të cilat i kujtonte të gjitha çastet e këndshme të tyre. Ai s'do t'i harronte kurrë ato. Do t'i mbante në memorien e tij deri në fund të jetës së tij. Çdo letër përfundonte me fjalët: Dhe mos më telefono!

Rebekën nuk e shqetësonte vetmia. E vetmja e keqe ishte se nuk flinte. “Duket sikur gjumi nuk është i nevojshëm për një person që jeton vetëm. Mendoj se unë kam qenë në gjumë deri tani, kështu që kam qenë pushim nga bezdisja e njerëzve të tjerë. Nga njerëzit e tjerë të shtëpisë. i kam mbyllur sytë, vetëm që të mbetesh thjesht me veten time.”

Kur Elsa u gjend vetëm me Dr.Tirfonin, e pyeti nëse ai mund të kuptonte kush e ka *KarlSolomonin* brenda vetes dhe kush jo. Ai i tha se kjo nuk mund të përcaktohej me vështrim. Jani i kishte thënë se ai e kishte takuar *KarlSolomonin*, kur kishte humbur shikimin. “E di ti, nuk ishte bota që u zhduk. Isha unë që u zhduka. Nuk isha më aty. Në atë errësirë, pushova së ekzistuari.”

Një natë para operacionit në sy që do të bënte Jani, infermierja e mori për dore dhe e çoi tek telefoni. Botuesi kishte telefonuar për të thënë se libri i ri i Janit, tashmë, po shtypej. Ai druante, gjithsesi, se mos, nga nxitimi, mund

të kishin bërë gabim në titull. E pyeti Janin, nëse do të bezdisej, po të dilte libri me një titull tjetër. Një çikë e ngatërruar. Gjashtë orë më vonë Jani u operua.

Elsa ndodhej në mes të rrugës. Me shpinë nga muri duke vështruar rënkimet e gëzueshme të Janit. Ajo akoma s'kishte mundur ta shikonte karrigen me rrota, në të cilën e kishin vendosur atë, por shakaja e tij e kishte gjetur atë larg, në gjysmë të rrugës.

Dhe, papritur, ata po lëviznin gjithçka në korridorin e bardhë rrëshqitës përballë saj – trupi i gjallë i Janit dhe sytë sapo të fashuar, goja e tij duke bluar fjalë pas fjale dhe infermieret duke qeshur.

Dhe Elsa u ndje e frikësuar nga momenti që Jani do të shtrihet në krevat, në vend të gjuhës që lëviz shpejt nga dhëmbët dhe qiellza, fletët e mprehta të një mulliri do të fillojnë të kthejnë prapa ballin e tij të lartë. Krahët e një makine që ndjek bandazhet dhe spiralet me ngjyra rrezatuese e pulsuese, të cilat ai duhej t'i shikonte. Si një djalë, i cili gjatë kohës së dremitjes së pasdrekes, argëtohej duke i tërhequr kapakët e syve me gishtat e vet. Gjithnjë më fort e më fort.

Sipas Dr.Tirfonit, *KarlSolomoni* shfaqet më së shumti si një embrion brenda një embrioni. Pastaj ai rritet e piqet gradualisht deri sa vendos se është i rritur dhe bëhet i pavarur. Kjo ndodh, kur një person çmendet.

Të Dielën, Rebeka, papritur, ra në gjumë të thellë. Mbi

jastëk, pranë saj, ishte kapelja e Elfmanit. Në rolin e arush pelushit. Të dy do të flenë deri në fund të historisë.

* * *

Elsa. Jam duke u ngjitur në kodrën mbi Rokland. Është një ditë e ngrohtë. Vështroj poshtë në sheshin e lojërave. KarlSolomonët po luajnë *football*. Britmat e tyre ngrihen në qiell. Çdo lojtar ka topin e vet personal.

Dr.Tirfon qëndron në anë të fushës duke kënduar. Dhe unë mendoj për prindërit e mi shurdh-memecë, si më qortojnë për ndonjë gjë, si debatojnë me mua. Duke më edukuar me pasion. Si dy mullinj me ujë. Duke i lëvizur duart e tyre si lopata vozitëse. Si zogjtë që rrahin krahët, si dora me një fshirëse prej puplash e nxjerrë, pa kontekst, jashtë dritares në katin e gjashtë, se si duart e tyre me gjuhën e shenjave fshijnë pluhurin nga majat e dollapëve dhe nga fytyra rrumbullake e globit të vjetër me ndarjet politike të vjetruara të botës. Dhe se si, gjatë argumentimeve, fytyrat e tyre bëhen gjithnjë e më të hirta nga pluhuri. Dhe se si kristalet e kripës notojnë përreth kuzhinës si në det. Dhe tek unë uji ngrihet shpejt, fillimisht tek goja, pastaj tek hunda. Uji i rëndë, i cili përfshin tri të katërtat e qenies njerëzore.

Hapat e para drejt Roklandit, sipas Dr.Tirfonit, duhet të kërkohen në fëmijëri.

X

Fëmijëria

Elsa. Fëmijëria ime është shënjuar nga materializmi socialist. Kështu ishte deri në ardhjen e vajzës së re. Ajo u vendos në Rrugën Valdemar, kur unë isha dymbëdhjetë vjeç. i ati ishte një diplomat socialist. Ajo kishte lodra krejt të ndryshme nga të miat. Unë kisha kukulla sllovaqe me kostume kombëtare dhe një prej druri - nga Rumania – të cilën babai ma kishte sjellë nga një udhëtim pune si provë që në Rumani, vërtet, ata nuk kanë asgjë. Vajza e re kishte Monkiki dhe Barbi, dëgjonte Limahl, Duran Duran, Nenën dhe Nina Hagenin, kishte marrë edhe piktura nga revista *Bravo*. Çdo natë ajo shikonte të njëjtin ëndërr: në të ajo ngiste tramvajin nga Bratislava në Vjenë.

Mua më pëlqente kukulla Monkiki mbi të gjitha. Iu luta prindërve të mi të më blinin diku një Monkiki. Në dyqanet tona ato nuk gjendeshin dhe babai më solli një urith të shëmtuar në vend të saj. Mamaja u shkroi të gjithë kushërinjve e shokëve që kishin emigruar dhe jetonin në perëndim. Ajo u lutej atyre, për hir të Zotit, të më dërgonin mua një Monkiki. Ajo u shkroi se ky është prioriteti i lartë. (Pra, kur do të vijë ajo ditë, më në fund?

Kur do ta merrja unë atë? Kur do të ma jepni atë mua?)

Ne po këpusnim rrushin në kopsht, kur postieri na solli një pako. Nën këmbët e mia toka, papritur, filloi të rrotullohej gjithnjë e më shpejt. Në pako ishte një Monkiki. Jeta ime tani mund të vazhdonte, trupi të rritej, mendja ime të zhvillohej. Unë e dija, tashmë, se do jetoja.

(Unë gjithmonë zgjohesha para Janit. E vështroja si flinte, nganjëherë i qetë, nganjëherë me fytyrë të rrudhur. Në mëngjes, gjithmonë kisha ndjesinë se Jani ka qenë fëmija im. Veçse nuk arrija ta kuptoja përse më kishte lindur me mustaqe dhe mjekër. Një fëmijë tejet i vonuar. Me një hundë si të kukullës Monkiki)

Teto Milka më dërgoi një Monkiki. Një shoqe e mamasë sime që kishte emigruar në Kanada. Ajo jetonte në një zonë, ku temperatura shkonte minus 40 gradë dhe jepte mësim në shkollën e inuitëve.

Në '68-ën, mendohej se ajo do të martohej me një burrë vjenez. Në shtëpi s'kishte çfarë ta mbante, mamaja e saj vdiq, kur ajo akoma ishte fëmijë, babai mori një grua tjetër. Martesa e parë e Milkës me një zbutës kafshësh në cirk ra si dhëmbët e një klouni të vjetër. Ajo paketoj gjithçka kishte, duke përfshirë edhe jorganët, dhe u nis për në Vjenë. Por askush nuk e priste atje. Milka vendosi që, përderisa ajo ishte shpërngulur me gjithë plaçka, nuk do të kthehej në shtëpi përsëri. Ajo hyri në kampin e emigrantëve dhe që andej në Kanada. Pas njëzet vjetësh, ajo më dërgoi mua Monkikin që andej.

* * *

Ca vende në botë janë të mallkuara. Për shembull, Moska. Ose Piesht'ani. Në Piesht'ani vëllai im gati sa nuk vdiq. Ne kishim shkuar atje me pushime. Mamaja duhej të ishte në spa për trajtim atje dhe ne deshëm të shkonim me të. Babai na mori një apartament me qira – një dhomë të madhe për të katër ne, në shtëpinë e dy të moshuarve, të cilët mund të ishin rreth pesëdhjetë vjeç, por mua – që isha pesë vjeç – ata më dukeshin si gjyshi dhe gjyshja.

Ditën e parë, kur ne arritëm në Piesht'ani, ne shkuam të gjithë së bashku në pishinën e mbuluar. Pesëvjeçare, unë jam, jashtëzakonisht, e emocionuar sa herë që shkojmë në pishinë, sepse – në kontrast me vëllain tim, i cili është dy vjet më i madh – unë di si të notoj. Megjithëse më duhet ta pranoj se unë qëndroj në ujë më mirë, kur notoj në shpinë. Vëllai im, thjesht, ecën nëpër ujë dhe, i dëshpëruar, kapet pas anës pishinës, me buzët e mavijosura, sikur do të përzihet me ngjyrën e ujit. Një kamuflim i atyre që nuk notojnë.

Sa herë që notoj afër tij, ai mbahet në anë të pishinës me një dorë dhe e shtyn kokën time poshtë, befasisht. Uji më hyn në sy e në hundë. Unë mbytem për një çast. Vëllai qesh për minuta të tëra. E qeshura e mavijosur. Ja çfarë pësoja unë, sepse isha e para që mund ta mbaja kokën sipër ujit. Unë vendosa të mos i flas tim vëllai për gjithë kohën që ishim në Piesht'ani.

Kur u kthyem në shtëpi, gruaja e moshuar tek e cila jetonim, më dha një gjerdan me një varëse. Varësja ishte një merimangë e gjelbër me bark të kuq prej xhami. Në fillim, prindërit e mi protestuan për këtë lloj dhurate. Por kjo s'pati ndonjë efekt. Vëllait i pëlqente shumë merimanga. Kur gruaja e moshuar doli nga dhoma jonë, prindërit më thanë të sillesha me të jo në mënyrë informale, por formale. Unë, në përgjithësi, nuk e kuptova këtë, por vendosa të përpiqem. Gjithsesi, unë e vura në qafë zinxhirin me merimangën.

Kur u zgjova, dita e dytë në Piesht'ani, filloi me mëngjesin në barin e qumështit. Ëmbëlsira, gjalpë dhe kakao të ngrohtë. Unë jam në qiellin e shtatë. Luaj me merimangën e re. Barku i kuq e sjell at në jetë në dritën e mëngjesit. Njësoj si faqet e tim vëllai. Ai gjerb kakao, ndërsa sytë i shkëlqejnë. Tashmë, vendosa t'i flas. Inati im asnjëherë nuk zgjat shumë, nuk ka arsye për hakmarrje.

Pas mëngjesit ne shëtisim nëpër qytet. Është i mbushur me arabë me çallma në kokë, ka dhe shumë hapësira të gjera me lule të mbjella. Por na duhet ta ndërpresim shëtitjen. Im vëlla nuk ndihet mirë. i përzihet, i vjen për të vjellë, nxjerr ëmbëlsira dhe kakao. Kthehemi në shtëpi. Gruaja dhe burri i moshuar habiten që ne kthehemi aq shpejt në shtëpi në një ditë aq të bukur. Prindërit u shpjegojnë se vëllai, papritur, u sëmur. Burri i moshuar e kap për faqeje vëllain. Gruaja e tij më jep të zgjidh një rebus: a dini të kaloni nga porta pa hyrje?

Vëllait i ngrihet temperatura. Ne ulemi qetësisht në tavolinë – unë mamaja dhe babai. Vëllain e zë gjumi në

krevat. Pastaj, menjëherë, ai zgjohet dhe bërtet: Mama! Mama! Unë nuk dëgjoj! Jam shurdhuar! Mamaja shtrihet pranë tij dhe përpiqet t'i shpjegojë se veshët i janë bllokuar nga ethet, por ai nuk e dëgjonte.

Im atë e ngre vëllain në krahë nga krevati dhe ne shkojmë në sallën e urgjencës. Ne qëndrojmë në një korridor të ngushtë dhe presim – vetëm tani unë vë re sa ishin zgjatur këmbët e vëllait. Ato duken të gjata dhe duken si prej druri, teksa varen nga krahët e babait – tamam si këmbët e Pinokios. Pinokio që u shurdhua këtë mbrëmje në Piesht'ani. (*O zanë, sikur ta dije ti...*)

Unë vendosa të mos zemërohem kurrë më me të, kur të ma shtyjë kokën nën ujë në pishinë. Kur shikoja fytyrën e tij të ndezur flakë, për herë të parë, unë dyshova në virtytin e merimangës me barkun krenar, të cilën unë e mbaja në qafë qëkur erdhëm në Piesht'ani.

* * *

Në vjeshtë, erdhi koha, kur unë nuk kthehesha më nga shkolla drejt e në shtëpi. Disa vetë nga klasa ime, ishin bërë shokë, kolegë pelegrinazhi, nomadë. Dashuria e shokëve të ngushtë ishte prishur. Kishte kaluar në aktin e përcjelljes së njëri-tjetrit. Ajo reflektohet në pellgjet e freskët, ku notojnë gjethet e arta. Aty, këtu, si në një akuarium. Të paaftë të ndërpresin bisedat besnike dhe të themi lamtumirë, ne ndamë rrugën tonë me njëri-tjetrin. Shtëpi më shtëpi. Si qenushë të vegjël që ndodhen në mëdyshje, në mes të rrugës, midis dy të zotëve.

Fija e kuqe e dialogut intim të çon përmes një labirinti të mjediseve të reja. Qyteti është rritur. Së bashku ne kemi zbuluar vende të reja, rrugë, shkallë, porta. Me çdo lidhje miqësore të re, labirinti zgjerohej. Ne kërkonim alternativa.

Megjithatë, ne nuk e kaluam lumin.

Në moshën 13 vjeç, unë i bind prindërit e mi të shkojmë me të gjithë familjen për pushime në Jugosllavi. Përdora argumentin që unë jam një fëmijë fisnik që dëshiron detin, por në të vërtetë, doja të shkoja në Jugosllavi për të blerë revistën *Bravo*. (Kush do të udhëtonte aq larg për një budallallëk të tillë?)

Qeni ynë ishte ishte një *dachshund* i vogël me paraardhës gjermanë. Kryesisht raca të pastra. Mamaja ia kishte vënë emrin Aladar. Me kalimin e kohës, gjithsesi, natyra e tij Nazi-Hitleriane u bë gjithnjë e më e fortë. Ai kafshonte çdo pjesëtar të familjes. Ishte i pabesë – fillimisht ai tundte bishtin, duke dashur të luante e të përkëdhelej, pastaj, kur dikush e merrte në krahë - e sulmonte. Ai preferonte të kafshonte drejt e në fytyrë. Mamaja i falte atij gjithçka. Qeni e joshte me bukurinë e tij. Me qimet e tij që shkëlqenin si fije ari në diell, dhe me bishtin që ai e mbante si flamur biond. Dhe me fytyrën e tij të bukur. “Oh, Aladar, nuk të pëlqen dora ime e majtë?” e pyeste mamaja dhe e fshihte dorën pas shpinës. Aladari flinte pranë saj në krevat. Fillimisht ai shtrihej

në këmbët e saj, pastaj ai gjeti vend në jastëk. Ai shkonte në krevat më herët se mamaja dhe, gjithmonë, shtrihej si lëmsh mespërmes jastëkut. Kur ai ishte trembëdhjetë vjeç, u sëmur. Në darkë, ai kërcente në tavolinën e bukës dhe lehte në drejtim të shandanit prej kristali. Në fund, ai urinonte mbi mbulesën e tavolinës. Edhe mamaja u sëmur dhe për disa ditë, ai nuk lejonte njeri të hynte në dhomë. Unë mbaj mend se si, një herë, kur ne të gjithë shkuam me krenari si familje në shfaqjen e qenëve, ai e kafshoi gjyqtarin në faqe.

Sëmundja e Aladarit u përkeqësua – ai hiqte zvarrë këmbët, lëshonte pika urine kudo dhe torturohej nga një uri e tmerrshme. Kjo ishte e vetmja mënyrë për ta vrarë atë. Ai nuk i rezistonte dot një tasi plot me mish. Atë mëngjes ai hyri në dhomën e prindërve dhe, qëllimisht, urinoi në anën e babait, në krevat. Unë vendosa ta vrisja qenin dhe, kështu, të shpëtoja gjithë qeniet e gjalla nga vuajtjet. Unë veshja ca rroba pune të trasha dhe vura doreza. Tasin e ushqimit të tij e futa në një çantë të madhe me zinxhir. E joshja të futej brenda në të.

Qeni lehte, kuiste, hungërinte. Ai e kishte të qartë se unë po abuzoja me urinë e tij prej ujku, me pangopësinë e tij, me qëllim që ta vrisja. Për pak kohë, gjysma e trupit të tij, tashmë, ishte brenda në çantë, por, kur filloi të hungërijë, unë s'munda ta kryeja punën. U mbyta në lot. “Aladar, të lutem, hyr brenda. Të lutem.” Unë qaja, qeni hungërinte. Ne e vështronim njëri-tjetrin në sy, i tregonim dhëmbët njëri-tjetrit – ishte e qartë se njëri prej nesh nuk do të mbetej gjallë. Më në fund, unë mendova

ta fusja kokën e tij të vogël brenda në çantë dhe t'ia mbyllja zinxhirin.

Unë ecja, me veshjen time të punës, rrugës për në zyrën veterinare. Në çantë, qeni vajtues kuiste i pafuqishëm. E dija se nuk do të kthehesha më kurrë në shtëpi me të.

Më mirë të vdisja. Më duhej të shkoja tek veterineri e t'i kërkoja atij t'i jepte fund dhe, po të mos ishte veterineri aty, duhej të shkoja tek Ura e Vjetër dhe ta hidhja çantën në Danub.

Veterineri do t'i bënte një injeksion. Aladari do të urinonte për herë të fundit, këtë radhë mbi veshjen time të punës, sepse unë duhej ta mbaja në krahë për injeksionin. Veterineri s'do të harronte të më thoshte se fakti që Aladari kafshonte dhe sulmonte këdo, ka qenë faji ynë, sepse “qen të këqij nuk ekzistojnë, vetëm të zotët e këqij.” Pastaj unë do të shkoja në shtëpi, në breg të lumit, me çantën bosh dhe me rrobat e lagura me urinë. Kjo s'do të më shqetësonte mua fare – do të isha i lumtur me atë dozën e fundit të urinës së qenit dhe palltoja ime do të rrinte mirë pas trupit tim lakuriq, si materie e parë.

Në shtëpi, unë do të merrja fytyrat e qenieve të shpëtuara në pëllëmbët e duarve të mia.

Dhe, po të mos ishte aty veterineri, do të shkoja tek Ura e Vjetër. Do të prisja derisa të mos kishte njeri përreth dhe do ta hidhje çantën me qenin në Danub. Pastaj do të merrja frymë aq thellë, saqë mushkëritë e mia do të zinin gjysmën e trupit tim dhe do të arrinin deri tek organi im gjeneral. Një ekzekutor i ri, krenar. Dhe do të nisesha drejt Petrzalkës.

XI

Rinia

Kur Elsa ishte pesëmbëdhjetë vjeçe, filloi të shkonte në Pudle Bar. Atje të gjithë e thërrisnin Poli. Poli, Polistrinë, Polinora, Polindra, Polishka. Raft librash Poli, ndoshta do të ishte më i saktë, sepse Poli ishte një lexuese pjellore patologjike. Për ditë të tëra, kur hante dhe gjatë bisedave me njerëzit, ajo, gjithmonë, ishte duke lexuar diçka, në mënyrë simultane.

“Mos lexo, kur flet me mua, Poli! Mjaft tani!” i bërtiste shoku i saj Denisi, kurdo që ai fliste me të për shqetësimet e tij, për miqësinë e tyre dhe ajo ia bënte: uh-huh, uh-huhhhh. Sytë e saj do të vërtiteshin pastaj, derisa ajo të mund t’i fiksonte në libër. Që të mos dukej shumë arrogante, ajo, të paktën, do të hidhte vështrimin lart e poshtë emrave në listat e vëna njëra pas tjetrës në raftin e gjatë të librave.

Poli ishte gjithmonë disi e hutuar nga shqetësimet e Denisit. Asaj i pëlqente fytyra dhe zëri i tij, apartamenti i tij plot me libra, të cilat, babai i tij, i kishte siguruar në mënyrë sistematike dhe kishte bërë me to një bibliotekë të bukur pothuajse të plotë. Por ajo mori vesh se, në

udhëtimin e saj, e prisnin apartamente me biblioteka pothuajse të kompletuara dhe saktësisht po me ata tituj, të cilat i mungonin bibliotekës së babait të Denisit.

Elsa e kishte marrë nofkën Poli, sepse në bar Pudle, gjithnjë, pas orës 10 pasdite dhe pas dy shisheve verë të kuqe, ajo, në mënyrë monotone, kthehej tek tema e saj e preferuar – se monogamia është një klishe, e cila është rrënjësor sistematikisht tek ne. Ne jemi si ata fëmijët në librin Huxley, ku të porsalindurit janë të mbledhur bashkë në dhoma të mëdha dhe dëgjojnë për orë të tëra fraza të inçizuar si: Kjo dhe ajo janë të mira. Kjo dhe ajo janë të këqija. Dhe ata fëmijë, kur rriten, thjesht, e dinë se kjo dhe ajo janë të mira, kjo dhe ajo janë e kundërta. Dhe ata mendojnë se ata i kanë këto mendime të rrënjësura prej Zotit, prej vetvetes, nga natyra e tyre, thelbi i tyre – është shumë e thjeshtë, është e vërteta. Nuk i shqetëson ata se kjo nuk është asgjë më shumë, sesa një *nonsense*, pisllek që e kanë hedhur në kokat e tyre. Poli filloi me këtë monolog pas orës dhjetë në mbrëmje, e ulur në një karrige të barit. “Dhe ata shpëllajnë trurin me monogaminë. Një grua me disa dashnorë mund të jetë vetëm: A) një kurvë; ose B) një artiste.”

“Në rregull Poli, mos u merr shumë me këtë, këtu në të gjithë kemi një poligami të adoptuar,” i thanë shokët e saj duke e qetësuar.

“Ju s’keni adoptuar asnjë bajgë!” u bërtiti Poli atyre dhe, e inatosur, shkoi në banjë. Në korridor ajo u përplas me shokun e saj të ngushtë, Anglezin. Dominik, nofka e të cilit, në bar, ishte Anglezi, ishte i gjatë, i fortë, me

pak stil anglez të shëmtuar - pas orës dhjetë dhe pas pesë Glenfidiks malteze të pastra, fjalitë e tij, gjithnjë, fillonin me *London*. Anglezi kishte jetuar gjysmë viti në Londër. Para kësaj në Bratislavë, dhe më parë akoma – në një fshat të vogël. Kur ai u shpërngul nga fshati për në Bratislavë, tha: “O Zot! O Zot! Bratislava, ja kjo është jetë! Ky është qejf!”

Tani ai ngre hundën: “Ju as mund të bëni ecje këtu, sepse ju do të gjendeni në anën tjetër të qytetit për dhjetë minuta. Po pastaj, çfarë? Të rrotullohesh prapë?”

Vajza kineze Figu-Li (emri i referohet shkrimtares së njohur sllovaqe Margita Figuli) hyri në bar. Ajo është shkrimtare, ndryshe nga të tjerët, është e njohur. Ajo përdor shpesh metafora kulinarie dhe mode. Për shembull: Fjalët gjejnë veshjen e tyre, e prerjen dhe madhësinë. Pastaj, ju vetëm, duhet t’i avulloni në vorbë të mbuluar derisa aroma të intensifikohet.

Figu-Li ka rënë në dashuri me Anglezin dhe, pas orës dhjetë, ajo, gjithnjë kërcënon se do të shkruajë një roman për ata të dy. Por nuk do ta shkruajë kurrë, ngaqë ka frikë se mos burri i saj Jong do të mendojë se romani dhe historia e dashurisë në të, nuk janë të sajura. Edhe pse, në krye të çdo faqeje, do të jenë fjalët: *këto personazhe ekzistojnë vetëm në imagjinatën e autorit*.

Kështu që ajo parapëlqente të shkruante romane, ku të gjithë personazhet meshkuj janë si peshq që notojnë ngadalë brenda balenës dhe balena është Jong.

Poli dhe Denisi ishin ulur në kafe, në varkë. Ishte nga ato kohë, kur ajo edhe një herë, kuptoi se aty kishte një lumë që rridhte përmes qytetit. Ai u bë prioritet për të gjatë asaj vere dhe ajo përpiquej të ishte sa më afër tij. Kjo është arsyeja që asaj filloi t'i pëlqente edhe kjo kafene e keqe. Sapo kishte pushuar shiu, kështu që ata ishin të parët në varkë. Pastaj një trio hipi aty— një grua më e vjetër, një grua më e re dhe një djalë i vogël. Ata u ulën në tavolinën ngjitur me Polin dhe Denisin. Dhe ajo filloi të shfaqte interes për ta më shumë se për lumin.

Djali i vogël lëvizi nga tavolina drejt dy kuajve plastikë, të cilët ishin vendosur në hundën e varkës për të argëtuar fëmijët. Një kalë ngjyrë ari dhe një i bardhë.

“Janë të lagur ata kuaj,” i bërtiti atij gruaja më e vjetër, por, pastaj, nuk ia vuri më veshin, sepse ajo dhe gruaja më e re filluan të bisedojnë me zëra të shurdhët për diçka shumë të rëndësishme. Poli, tashmë, e kishte kuptuar se ato ishin nënë e bijë dhe nuk ishin takuar me njëra-tjetrën për një kohë të gjatë.

Ndërkohë, djali kishte hequr pulovrën dhe po fshinte ujin e shiut nga kuajt ngadalë dhe me kujdes, me dashurinë e vërtetë të një kalorësi real. Pastaj ai u kthye duke u përkundur në secilin prej tyre dhe pas çdo pesë-gjashtë minutash zbriste dhe vraponte tek dy gratë, të cilat ishin në një bisedë të thellë. Ai murmuriste diçka. Poli, gjithnjë, kuptonte vetëm disa fjalë nga biseda e tij e ekzaltuar: *Kuajt e mi... Unë do të mbledh ca lule shtry...t'u jap atyre lule shtr... ata i hanë lule shtr.* Kur e kuptoi se gratë nuk po

i kushtonin vëmendje, ai filloi të thërriste: Shikoni! Kuajt! Shikoni!

“Nuk e shikon që ne po bisedojmë? Përse bërtet?” iu kthyen dy gratë e zemëruara që kishin harruar fare se ai ishte fëmijë dhe u përkiste atyre, ose, të paktën kishin hipur në varkë së bashku me të.

Në atë moment, një familje tjetër hyri aty – një burrë, një grua dhe dy fëmijë – pak më të mëdhenj se djali kalorës. Vajza u shkëput nga i ati dhe rendi tek njëri nga kuajt. Ajo hipi mbi të dhe filloi të përkundej. Kalorësi u nervozua. Muskujt në fytyrën e tij të njomë iu forcuan. Por njëri nga kuajt mbeti i lirë. “Vrapo! Peter! Vrapo! Hajde shpejt dhe hip në kalin tjetër!” i thirri vajza të vëllait, duke i hedhur një vështrim sfidues kalorësit, i cili ishte shumë më afër kalit, sesa vëllai i saj, por që ishte gozhdur në vend nga britmat e saj. Buzët e kalorësit filluan të lëvizin shumë shpejt. Fillimisht Poli kuptoi vetëm një psalm nga ligjërimi i tij i shpejtë: *kuajt e mi, kuajt e mi*, pastaj vetëm – *gjithsesi, ata nuk janë kuaj të mirë, nuk janë realë, janë kuaj false, janë kuaj false*.

Denisi e bindi Polin të iknin nga varka. Ai tha se, kur vuri ré atë djalin me zhvillim të vonuar mendor duke kërcyer përreth, duke u lëkundur mbi kuaj dhe duke belbëzuar, atij iu përzje në stomak.

Ata u hasën me dy gratë dhe djalin përsëri. Ai nuk ishte i vonuar. Qëndronte pranë një pellgu të vogël, por të thellë duke vështruar brenda tij. Ai po i paralajmëronte gratë që të mos afroheshin në buzë të pellgut. Që ato të mos shkelnin në të. Përse? E pyetën gratë.

“Sepse aty është një peshk-silur,” tha djali-peshkatar.
“Një peshk-silur gjigand.”

“Në një pellg kaq të vogël nuk mund të jetë një peshk-silur gjigand” komentoi Denisi.

Djali e vështroi nga njëri sy tek tjetri, një vështtrim plot dijeni të tmerrshme dhe, ngadalë, me vetëbesim, ai tha:

“Ai është i mbështjellë.”

Djali quhej Jan. Ai ishte shtatë vjeç - Poli pesëmbëdhjetë. Pas dymbëdhjetë vjetësh ata do ta takonin njëri-tjetrin përsëri në Kafe Hiena dhe po atë mbrëmje do të flinin bashkë në Petrzhalka. Atë natë (pas orës 10.00), Elsa do të pushonte së përhapuri nocionin e poligamisë dhe do të linte leximin obsesiv.

Dhe Jani do të fillonte të rritej shtatë herë më shpejt se zakonisht.

XII

Fundi

(I fëmijërisë dhe rinisë)

Megjithëse, gjatë jetës sime, kam shkruar me pseudonime të ndryshme (Elsa, Rebeka, Ian, Elfman, Kalisto Tazi, Volfang, Sang-Fun, Tirfon, Poli, KarlSolomon), unë kujtoj akoma si më thërrisnin gjithmonë: “Play, Spot!”

Si qeni i vogël shumë i shpejtë. Ose si jukebox.

(PING... PING... PINGPING... PINGPINGPING...
PING)

XII

Pranë njerëzve

Djali vizatoi një rrugë në hartë. Në mbrëmje ai do të shkojë në kinema me një vajzë. Ai po kërkon rrugën më të gjatë nga kinemaja tek shtëpia e vajzës. Lakun më të gjatë. Një zig-zag të çmendur. Një labirint të çuditshëm.

Kur mamaja ishte në agoni, Jani zgjodhi të njëjtën rrugë.

Elsa. Kam hipur në autobus dhe më vjen të urinoj. Është një rrugë e gjatë. Pa një pushim. Pa asnjë lehtësim. Kam nevojë të urinoj patjetër, aq keq jam, saqë po filloj ta ndiej brenda, në vend të zemrës, trurit, dhe gjakut, gjithçka që kam është urinë. Nuk mund t'i kërkoj shoferit të ndalojë. Autobusi është plot me pasagjerë, të cilët qëndrojnë në këmbë. Unë duhej të hidhesha nga një kokë tek tjetra që të dilja jashtë. E pafuqishme, unë mendoj për ato qenie që duhet ta mbajnë urinën për orë të tëra, aq keq, saqë, në vend të indit të trurit dhe gjakut, ata kanë urinë dhe urina rrjedh në zemrat e tyre, përmes venave dhe bëhet puls i tyre; ata udhëtojnë, të tensionuar, pa një fjalë, nëpër trena e kamionë dhe unë mendoj për të burgosurit, për pengjet në teatrin muzikor Rus, të cilët

lehtësohen midis karrigeve, dhe për atë filozofin që i vinte zor të ndërpriste diskutimin e të largohej për të shkuar në banjë, derisa, në mes të festës, në mes të mendimit, i plasi fshikëza e urinës.

Për gruan gjermane, e cila hyri në banjën e turistëve në shkëmbin në buzë të linjës bregdetare Portugeze dhe kaloi derë më derë duke goditur me grusht e duke thirrur: “Ndihmë! Ndihmë!” Dhe jashtë burri i saj gjerman ecte lart e poshtë duke pretenduar se nuk e njihte atë dhe ishte aty fare rastësisht.

Dhe për Rebekën, kur udhëtonte për në Paris, duke e mbajtur e duke e mbajtur urinën, derisa dhëmbët e saj filluan gati të kërcëllinin dhe ajo ndjeu sikur po helmohej. Derisa Elfmani e bëri atë të ulte pantallonat në mes të bulevardit parizien plot me njerëz, sepse ai s’mund ta dëgjonte më atë kërcëllitje, dhe ai qëndronte mbi të duke thirrur: “Urino, për hir të Zotit! Bëje urinën, zemër!” Dhe ajo, në delir për momentin, i harroi njerëzit dhe botën rreth saj.

Dhe unë po mendoj për mamanë e Janit, sëmundja e gjatë e së cilës filloi, kur ajo nuk ishte në gjendje të gjente banjën më, megjithëse e dinte se do ta kërkonte akoma. Se njeriu s’mund, thjesht, të urinojë kudo.

Dhe natën, ajo urinoi në këpucët e saj.

Me një saktësi të lartë!

Elsa për Janin. Po mendoj se si u mësuam ne të jetojmë në një apartament me qira, pronë e Dona Maria Da Luz. Ne banonim në të njëjtin apartament me të – ajo

ishte bose. Dhe, pasi bëmë dashuri, unë duhej të shkoja të laja enët, ndërsa ti do të flije. Pastaj ti do të vrapoje në banjë.

Ajo ishte e mbyllur. Zonja bose ishte ulur në tualet. Pa rrugëdalje, ti vrapove tek unë, më shtyve mua bashkë me enët anash dhe urinove. Sipër filxhanëve dhe pjatave, direkt në kanal. Dhe unë e ndjeva sikur Dona Maria po hapte derën, kisha frikë se do të vinte në kuzhinë. Dhe ti urinoje e urinoje. Sikur s’kishte fund, sikur ti, papritur, ishe pa fund dhe s’po ngopeshe me lirinë e kuzhinës. Pastaj, pa thënë asnjë fjalë, ti u largove. i lirë dhe krenar si një ujk i ri. Nga lavamani (si nga qimet e tua) u ngrit avulli i ngrohtë.

Dhe unë mendoj për fëmijët, edhe në moshë të rritur, krevatet e tyre akoma janë të mbuluar me plastikë. Për rrethin e lagur në pantallonat e një të dehuri që buzëqesh – një mandala që vezullon me rrezet e para të diellit të mëngjesit.

Mendoj për Janin, i cili qëndronte në oborrin me çimento të barit, duke kërcitur, i nervozuar, me dorezën e derës së mbyllur. Britma ankuese e pronarit të kopshtit nga dera e barit: “Çfarë bëni këtu? Për hir të Zotit!”

“Nuk e shikon, po urinoj. Mos më bërtit, po urinoj. Nuk ndalohet procesi.”

Një barrikadë familjare. Është ora pesë e mëngjesit, jam ulur në qilim përballë derës duke qarë. Në dysheme, në anën tjetër të derës është ulur mamaja e Janit. Askush

s'mund të hyjë. Dhe as të dalë jashtë. Kështjellë familjare. Barikadë. Mur.

Po ndihmoj Janin të çojë mamanë në krevat. Ajo është aq e vogël dhe e venitur. Ne po e këqyrnim atë tani, për pak kohë. Jani po i shikonte plagët nga qëndrimi i gjatë në krevat. Këmbët e saj janë të mavijosura, me gjak të errët. Më kujtohet, kur, vite më parë, ajo filloi të harronte dhe akoma i kam në mendje fjalët e saj – thoshte se harresa vinte, sigurisht, nga të ngriturit shumë herët në mëngjes, kur ishte fëmijë dhe nga ecja e gjatë, e lodhshme deri në shkollë. Më vonë, ajo do të bashkohej me punëtorët në errësi. E kishte të vështirë t'i ndiqte ata. Dhe ishte më keq në dimër. Kjo është arsyeja që ajo nuk mban mend gjë tani. Sa herë që i vështroja këmbët e saj, mbushur me gjak, kisha ndjesinë se çdo natë, ndërkohë që ne flinim, ajo do të kishte bërë atë rrugë të gjatë në errësi për t'u bashkuar me punëtorët në rrugën e tyre për në punë, përsëri.

A shkon ky tramvaj në qendër të qytetit?

E ku duhet të shkojë?

Në qendër.

Po ku në qendër të qytetit?

Tek kisha.

Cila kishë?

Tek sheshi.

Gruaja që do të shkojë në kishë, nuk i kupton këshillat e njerëzve. Ata po e hutojnë, sidomos me pikat e referimit,

me emrat e rrugëve, shesheve, gjithçka specifike dhe precize. Një burrë më i moshuar përpiqet ta ndihmojë atë duke i dhënë emrat e vjetër të vendeve që prej shumë vitesh. Doni të shkoni tek Stalini, zonjë? Tek sheshi Stalin?

Mamaja, gjithashtu, filloi të harronte emrat e rrugëve. Të ndjekura nga emrat e fëmijëve dhe burrit të saj. S’kam pasur kurrë fëmijë, thoshte ajo. Pastaj ajo filloi të harronte edhe kuptimin e fjalëve. Natën përmes derës, unë duhej të dëgjoja, e tensionuar, kur ajo recitonte Hail Mari. Saktësisht, pa gabime, fjalë për fjalë.

Pavarësisht nga fakti se ajo nuk i kuptonte më fjalët. Ajo i përdorte ato rastësisht. Sipas njëfarë çelësi të panjohur. Ajo i përsëriste ato si thirrja e muezinit. (*Babai është i keq, derr* – do të thoshte, kur ajo u ndje e vetmuar. *Idiotët të mjerë, teveqelë* – do të thërriste ajo e xhindosur. *Kekë të vegjë, salçiçe* – kjo është çka ajo quante uri. *Zonja Doktorkova* ishte personi që do t’ia kthente asaj shëndetin përsëri. Ose, të paktën, ashtu mendohej.)

Mamaja nuk mbante mend më se Jani ishte djali i saj. Por, tek ajo, u konturua një memorie e re. Jani ishte personi që kujdesej për të. “Ti je më i miri.” Ajo e përqafonte atë, kur hynte në dhomën e saj. “Idiotët e mjerë, idiotët e mjerë,” pëshpëriste ajo prapa derës, kur dilte ai. “Teveqelët, teveqelët,” përsëriste, e inatosur, kur e linin vetëm.

Elsa vuri pure patatesh me mish të bardhë të copëtuar imët në tavolinë, para mamasë. Mamasë i pëlqenin vetëm ngjyrat e gjalla, ajo nuk u besonte ushqimeve me ngjyrë të errët. Ajo kaloi pirunin ngadalë mbi sipërfaqen e purësë. Jani solli tepsinë me pulën dhe e vuri në mes të tavolinës. Mamaja e vështroi me padurim një pjesë të mishit të pjekur. Papritur, ajo njohu një formë të degjeneruar të ushqimit. “*Kenyerke*,” kërkonte ajo, kështu i pëlqente ta quante mishin, nga hungarishtja. “Është e njëjta gjë, si herët e tjera, mama,” i shpjegoi Elsa. “Thjesht është prerë në copa të vogla që të mund ta gëlltitësh më lehtë.” Por mamaja nuk ia ndante sytë mishit të pjekur. Pas pak, ajo shtërngoi buzët dhe e shtyu pjatën me pure. “Unë do të të jap pak nga ai, mama. Por ti s’do ta hash dot. Do ta hash?” Elsa preu një copë mish dhe e vuri në pjatën e mamasë. Mamaja e shikonte pulën me kënaqësi. Megjithatë, pas pak, ajo u bë nervoz. Nuk dinte nga t’ia fillonte. Frika po afrohej. Ajo u ngrit nga tavolina dhe u mbyll në dhomën e saj, larg nga këmba e pjekur e pulës.

Mamaja ishte një shikuese e madhe e televizionit. Kur ishte akoma mirë me shëndet, ajo shikonte televizor çdo natë – lajmet e pastaj ndonjë dramë ose serial. Ajo s’donte as të udhëtonte, sepse thoshte që në një vend të huaj nuk do të shikonte dot programet televizive Sllovaqe. Ajo i dinte emrat e gjithë aktorëve Sllovakë. (*Ky film duhet të jetë shumë i vjetër, sepse aktori Ivan Mistrik këtu duket shumë i ri.*)

Kur u sëmur, televizioni filloi ta trembte – i dukej se aktorët i drejtoheshin direkt asaj. Sikur ata njerëz në ekran, gjithnjë, kërkonin diçka prej saj. “Mua më mjaftojnë problemet e mia,” thoshte mamaja duke i shtyrë ata tutje, larg saj. E vetnja gjë që mund të shikonte në fund, ishte inspektori Derrick. Gjërat e fundit që i donte në televizor, ishte sjellja e tij dhe sytë e tij të fryrë.

Mamaja u ul në kopsht dhe shikonte Janin duke kositur barin. “I shkathtë,” donte të thoshte me admirim. “I brishtë,” tha në vend të kësaj.

Për sa u përket vizitorëve, fillimisht mamaja donte të kishte njerëz në shtëpi. Ajo ishte e interesuar për ta, donte të rrinte me ta në të njëjtën dhomë. Pas pak kohe, gjithsesi, ajo filloi të kishte frikë prej tyre. Veçanërisht, nëse ata flisnin shumë ose qeshnin me zë të lartë. Ajo do të ngrihej ngadalë nga karrigia e saj dhe do të përpiqej të largohej pa rënë në sy. Do të flinte në dhomën e saj, por pa e mbyllur derën. Pas pak, ajo ngrihej dhe, në majë të gishtave, afrohej. Qëndronte pas derës pakëz të hapur dhe shikonte njerëzit në dhomë. Prania e saj tradhtohej vetëm nga pëshpëritja e qetë, e trembur, të cilën ajo nuk e përmbante dot.

Jani e dinte mirë pozicionin e saj prapa derës pak të hapur. Kur ishte fëmijë, ai qëndronte shpesh aty me pizhame, duke u përpjekur, fshehurazi, të shikonte televizorin në dhomën tjetër. Megjithëse prindërit qëndronin me shpinë nga ai, ata e dinin se ai ishte aty, pa e kthyer kokën.

Jani shikonte fytyrën e vet në pasqyrë dhe thoshte se shikonte të ëmën. “Sa më shumë kalon moshën, aq më shumë i ngjaj asaj. Aq më shumë dukem si ajo. Vështroj veten dhe shikoj fytyrën e saj. Akoma të shëndetshme.”

Disa fjalë mbeten të padëmtuara. Edhe pse Mamaja kishte harruar se kishte fëmijë dhe emrat e tyre s’kishin asnjë domethënie për të, ajo s’kishte harruar për zonjën Doktorkova, megjithëse, në të vërtetë, ajo nuk ekzistonte.

Nga tre fëmijët e saj, ajo kujtonte djalin e saj në Amerikë. Ajo e priste që ta shpëtonte nga fëmijët e tjerë, të cilët kishin mbetur në shtëpi dhe janë bërë *teveqelë* dhe *idiotë të mjerë*.

Ajo ishte kthyer në një grua pa fëmijë që s’kishte qenë kurrë e martuar. Nga fëmijëria ajo kujtonte vetëm të atin, i cili e kishte braktisur familjen, kur ajo ishte e vogël. Ajo, vazhdimisht, e priste dhe shpresonte që ai ta merrte me vetë në shtëpi; e mallkonte duke thënë se ai ishte një bastard. Mamaja e pyeste çdo mëngjes Janin si kishte ardhur ajo aty dhe me kë. Për sa kohë duhej të qëndronte aty?

Ajo përmendëte *kenyerke*, *salçiçet* dhe *kekët e vegjël*, sepse ishte gjithnjë e uritur. Vuante ngaqë kishte harruar si të gëlltitej. Kishte frikë të fuste ndonjë gjë në gojë. S’dinte ç’të bënte me të. Ushqimi rritej në gojën e saj. i zinte frymën. Elsa e ushqente me lugë. Mamaja i bashkonte buzët dhe i shtrëngonte. E mbyllte gojën fare.

Në mëngjes, ajo ia kapte faqen Janit, me dashuri. “Ti ke një mjekër të bukur,” i thoshte ajo gjithë pasion. Elsa kujtonte mjekrën e bardhë të Uollt Uitmanit. “Mirë mama, *lëre* djalin rehat... Hajde tani, të hyjmë në dhomën e ndenjjes.”

“*Salçicet*, mamaja mund t’i ketë prej meje,” i thoshte Jani Elsës. “Kur isha fëmijë, gjithmonë, i kërkoja asaj të haja salçiçe me çdo gjë. Salçiçe, salçiçe – thërrisja unë duke përplasur lugën në tavolinë.”

Mamaja gëlltiste gjithnjë e më pak lugë ushqimi. Elsa dhe i dashuri i saj mendonin se ajo do të vdiste nga uria. “Kenyërke” përsëriste, kur ulej në tavolinë. “Vërtet do kenyërke, mama? Mirë, do të të sjellë një copë.” Elsa i jepte mamasë në dorë një copë mishi. “Këta s’më kanë dhënë kenyërke,” përsëriste ajo dhe këqyrte me frikë copën e mishit në dorën e saj. Me një dorë lëmonte mbulesën e bardhë të tavolinës, në tjetrën mbante atë copën e mishit dhe fliste pa fund për kenyërket. Elsa ulej në krye të tavolinës. Duke ngashëryer.

* * *

Një natë, mamaja i harroi dhëmbët e saj. Ajo e kishte hequr protezën në mbrëmje dhe, kur u zgjua në mëngjes ishte e pamundur që ata dhëmbë të kishin lidhje me të. Ideja e vendosjes së atyre dhëmbëve në gojën e saj e tmerronte atë. Diçka kaq e madhe, kaq e mprehtë dhe e vështirë nuk mund t’i shkonte gojës. Çfarë do të ndodhte me gjuhën e saj? Si do të merrte frymë ajo pastaj? Ajo

nuk pranonte, madje, as t'i shikonte. Më mirë t'i fshihte. Nën jastëk, sipër dollapit, në ndonjë vazo.

Elsës i duheshin orë të tëra që t'ia vinte në gojë. *(Hape gojën dhe vendosi dhëmbët! Vëri dhëmbët mamà! Duhet t'i vesh në gojë. Mos u mërzhit mamà, janë dhëmbët e tu. Vëri në gojë.)* Ato ishin ditët e dhëmbëve, ditët e urës dentale. Ajo do të qëndronte, vazhdimisht, përballë mamasë me dhëmbët e saj në dorë. i duhej t'i dilte përpara, ta bllokonte, ta ndiqte përreth – përndryshe ajo s'do t'i vinte kurrë dhëmbët në gojë përsëri. Buzët e saj do të zhdukeshin. Goja do të futej brenda, sikur ta kishte përpirë diçka. (Faqet e saj?) Fytyra e saj do të kthehej në një gropë të gërryer. Në një labirint.

Elsës i duhej të rendte rreth apartamentit pas Mamasë pa dhëmbë, duke u përpjekur, vazhdimisht, që ajo të vinte dhëmbët. Ajo i shtrëngonte dhëmbët fort në dorë. Mamaja qante nga frika. Jani mbyllte veshët. Elsa vraponte jashtë në kopsht, e pafuqishme, me grushtat shtërnguar, gishtat e ngulur mbi pëllëmbë.

Elsa. Mamanë e zuri gjumi dhe ne kalojmë në dhomën tjetër ngjitur me të sajën. Shikojmë televizor. Një film, ku njerëzit, gradualisht, i hanë dinosaurët.

“A nuk e kemi parë, tashmë, këtë?” pyes unë.

“Jo këtë, jo,” thotë Jani.

“Por mua më duket se po, e kemi parë këtë.”

“Absolutisht jo.”

Unë u besoj njohurive të Janit. Por pas gjysmë ore,

përsëri më kthehet dyshimi.

“Epo unë, me të vërtetë, e mbaj mend këtë skenë.”

“Aha, mendoj se, vërtet, e kemi parë,” e pranon, më në fund, Jani. Kur dinosauri copëton me dhëmbë këmbën e një gruaje të re shkencëtare, unë bërtas: “Ahh!”

“Oh, çfarë bën Elsa, është, thjesht, një film! Megjithatë unë nuk e kuptoj si mund t’i kenë humbur të gjitha armët e tyre aq shpejt!” thotë Jani, i nervozuar, kur dinosaurët fillojnë të ndjekin të gjithë grupin e eksploruesve. Kur njëri prej tyre pengohet, Jani bërtet.

“A do ta ndërroj kanalën?” e pyes.

“Jo, por ule pak, të lutem. Ata, gjithë kohën, në këta filmat amerikanë ulërijnë fort.”

Unë shkova në kuzhinë dhe fillova të lexoj një libër. Të gjitha histori të lumtura. Beteja ndërmjet njerëzve dhe përbindshave, e shoqëruar me britmat e Janit më shkëpusnin nga leximi. Historia e fundit ishte tepër e gjatë dhe e trishtueshme. Fika dritën dhe rashë për të fjetur. Kur u ngritëm në mëngjes, mamaja, tashmë, kishte vdekur.

XIV

Dimri i dytë

Elsa. Bora e murrme e qytetit. E pjekur në pìrgje copash akulli. Unë ecja nëpër rrugë, duke u penguar në fytyrat gri kockëdala plot vrima dhe zgavra. Fytyra e ngatërruar e borës në qytet. Trupi im pushon së funksionuari në auto- pilot, gjithçka vetvetiu. Vargjet e kukullave që lëvizin gjymtyrët, në kohë të tjera, shumë të tendosura, të tensionuara janë shtrirë në dysheme, të mpleksura së bashku, të ngatërruara nën këmbë. Duhet shumë kohë që këmba të arrijë përkuljen e fundit në gju, që trupi të përkulet në mes, që gishtat në dorë të lëvizin. Fytyra ime përpiqet të ngjishet me ato në tokë. Tiparet reagojnë ndaj rëndesës. Pamja është rraskapitëse. Unë dhe Jani ndeshemi me vështirësi. E vetmja gjë, për të cilën na pëlqen të flasim është vdekja e mamasë. Ne e kujtojmë atë në agoninë e saj, sikur vëmë (*hejet e akullit*) elektodat e ngarkuara në tëmthat tanë të dobësuar, të trazuar.

(Oh, KarlSolomon...)

* * *

Në mbrëmje ne hëngrëm mish dhe e shoqëruam me verë Afrikane. Në sasi aq të madhe si për të helmuar vetveten. Unë shikoj trupin tim që ndryshon. Në disa vende kokat po zhduken, në të tjera shfaqen gunga dhe mollokë.

Vera Afrikane është si dielli Afrikan. Ajo merr gjithçka që keni.

Krishti ka thënë një herë se kush nuk rritet nga i vdekuri gjatë jetës, mund ta harrojë atë, absolutisht, pas vdekjes.

Në kinema shfaqej *La dolce Vita* e Felinit. Atje kishte maska të ndezura, përbindësha, vagina me taka të larta. Fëmijët italianë e shohin Madonën në çdo cep. Një zë i ekzaltuar femre ndërhyt në kolonën zanore Italiane nga radhët e fundit të teatrit: Unë ju njoh. Ju jeni nga Piesht'ani. Mjaft me përvëlove mua! Ne nuk e bëjmë atë këtu! Pieshtanase budallaqe, ata po djegin gjurin tim me lazer.

Menjëherë pas kësaj, nis një lëvizje në pjesën e prapme. Gruaja hap rrugën e vet prapa shikuesve të ulur. Bëjini të fala Piesht'anit prej meje! Ajo qëndron në këmbë derisa mbaron filmi. Ka veshur një xhakëtë të fryrë. Kohë pas kohe, lëviz krahët para e prapa trupit të saj. Xhaketa

vërshtëllen nga çdo lëvizje e saj. Kërcet si drutë në zjarr. Shkrepëtima pas kokave tona.

* * *

(Ahh, KarSolomon, unë jam me ty në Piesht'ani!)

Kur Elsa e pyeti Janin, përse e kishte ndier vazhdimisht sikur qante për tri ditë, ai i tha se ai e ndiente që ajo ishte rritur. Jeta nuk është vetëm për të buzëqeshur, ai buzëqeshi. E qara kaloi.

Gruaja në tramvaj tërheq nga vetja një kapuç të ulur. Prej tij shfaqet koka e një djali flokëzi.

“Më fal, ku është rajoni i policisë në këtë qytet? Më duhet të shkoj në polici. Kam parë diçka,” tha gruaja.

“Policia?” Nuk e di. Vërtet. Unë nuk jam nga ky qytet në të vërtetë,” iu mor goja djalit.

“As ti? Kjo është e çuditshme! A ka ndonjë vendas këtu?”

Të enjten, Jani dhe Elsa morën një kartolinë Krishtlindjeje nga Elfmani. Zarfë ishte mbuluar me zile dhe yje. Në vendin, ku duhej të ishte adresa e kthimit ishte një pullë: Kafshët e Volfangut. Dhe *mos më telefono!* kishte shkruar dikush me dorë.

Janit i dhimbëte dhëmbi. Ai vërtitej lart e poshtë nëpër apartament gjithë natën. Nganjëherë ai do të shtrihet pranë Elsës, vetëm të provonte që s’mund të rrinte shtrirë.

Dhimbja nuk e lejonte të ndryshonte pozicionin vertikal. Qëndronte me këmbë në tokë dhe me kokën nën tavan (si një bombël e mbushur me gaz). Sa herë që zgjohej Elsa, shikonte shpinën e tij, fytyrën, kurorën e kokës gjithçka e shkrire bashkë në një aura të dhimbjes – e errët dhe e mprehtë si ciflat e metalit të mbledhura rreth magnetit.

* * *

Dentisti i bëri një gjilpërë dhe, ndërsa ajo bënte efektin, ata bisedonin. Flisnin rreth politikës derisa goja e Janit u mpi fare. “Ishte një dhëmb qumështi,” i tha Jani Elsës dhe e futi dhëmbin në xhep.

Vdekja nuk ekziston, përsëriste Elsa.

Kur Elsa dhe Jani dolën nga ashensori në katin e tyre, në korridorin e errët, një fqinj rrezatues i përshëndeti ata. “Lavdi Zotit,” tha ai, duke shtrirë krahët përpara dhe duke u përpjekur ta mbështillte Janin në një përqafim të ngrohtë. Ia kishin prerë korrentin. Nuk kishte paguar faturat. Por ai e kishte gjetur mënyrën si t’ia dilte kësaj pune: një zgjatues ishte gati në duart e tij. Ai do ta kalonte atë përmes dritares së Elsës e Janit nga dritarja e tij dhe ta vinte në prizën e tyre. Për pak kohë. Sigurisht do t’u paguante atyre energjinë e harxhuar.

Elsa. Para Vitit të Ri, njësitë e anti-drogës trokitën në derën e tyre. Ata kërkonin një burim të një tregtie ilegale,

për të cilin ishin informuar.

Petullat, mbi të gjitha, kanë nevojë për elektricitet për të bërë heroinë.

(“Më shumë dritë, më jep më shumë dritë!) Siç thoshte Gëte.

XV

Në pasqyrën e pasme

Dielli i dimrit u derdh në dhomë. Ata u ulën gjysmë të zhveshur në tavolinë duke ngrënë bukën e ëmbël të Krishtlindjeve. Jani e leu atë me reçel kajsie që, herë pas here, pikonte në tavolinë. Një pikë ngjyrë portokalli ndriçonte në gishtin e tij të madh prej burri me thua të trashë. Si forcë. Si theks. Arritje. Si pikënisje për gjithë këto.

Elsa. Kuaj të egër në kopsht. Ndiqja me vëmendje lëvizjet e tyre. Ata përpiqen të hyjnë në shtëpi. Përmes dritareve. Unë kontrolloj dorezat e dritareve. Por nuk jam e sigurt cili pozicion është i hapur dhe cili i mbyllur. Filloj t'i rrotulloj e t'i rrotulloj. Kuajt godasin dritaret me flegrat e tyre të ndritshme. Frymëmarrja e tyre e nxehtë i mjegullon xhamat. i bën të vështirë për të parë përtej. Vështroj jashtë dritares, dëgjoj goditjen e thundrave në kuzhinë. Aty, në divan, janë ulur Jani, Rebeka dhe Elfmani. Një kalë hyn përmes vrimës së ajrosjes në mur. Një kalë i artë. Është krejtësisht i bardhë. Unë vrapoj drejt tij. Kali hap gojën. Unë fus dorën brenda dhe shkëlq

gjysmat e dhëmbëve të nofullës duke i ndarë veç e veç. Në këtë mënyrë unë e çaj kalin në dy pjesë. Sikur të ketë shpërthyer.

Ndërkaq, e njëjta gjë i ndodh, *Seeing People Off*, njësoj si kalit.

Një shpërthim. Lecka. Elsa tipike, tamam stili i saj.

Një makinë përballë shtëpisë lëviz. Ypi heq dorën e saj nga rrota dhe e vë mbi gjurin e Kalisto Tanzit. Rruga kalon nëpër sytë e saj. Si në pasqyrën e pasme.

Elsa u zgjua nga një kërcitje urgjente në derë. Jani po flinte. Nën derën e apartamentit një qen shumë i vogël dhe i shpejtë rrëshqet pa u vënë ré.

PING.... PING... PINGPING... PINGPINGPING...
PING.

PING... PING... PINGPING... PINGPINGPING....
PING.

PËRMBAJTJA

I	Petrzhalka - Galapagot	5
II	Kafe Hiena	21
III	Kalisto Tanzi	35
IV	Verë	49
V	Vjeshta	68
VI	Dimri	76
VII	Vera e dytë	82
VIII	Deti	87
IX	KarlSolomon*	98
X	Fëmijëria	107
XI	Rinia	115
XII	Fundi	121
XII	Pranë njerëzve	122
XIV	Dimri i dytë	133
XV	Në pasqyrën e pasme	138

CIP Katalogimi në botim BK Tiranë

Benová, Jana

Kafë Hiena : manifesti i katërshes / Jane Benova ;
shqipër. Xhemile Zykaj ; red. Rexhep Hida. – Tiranë :
Fan Noli, 2018

... f. ; ... cm.

Tit. origj.: Caf  Hyena : (pl n oprev dznia)

ISBN 978-9928-247-17-9

1.Letërsia sllovaqe 2.Romane

821.162.4 -31